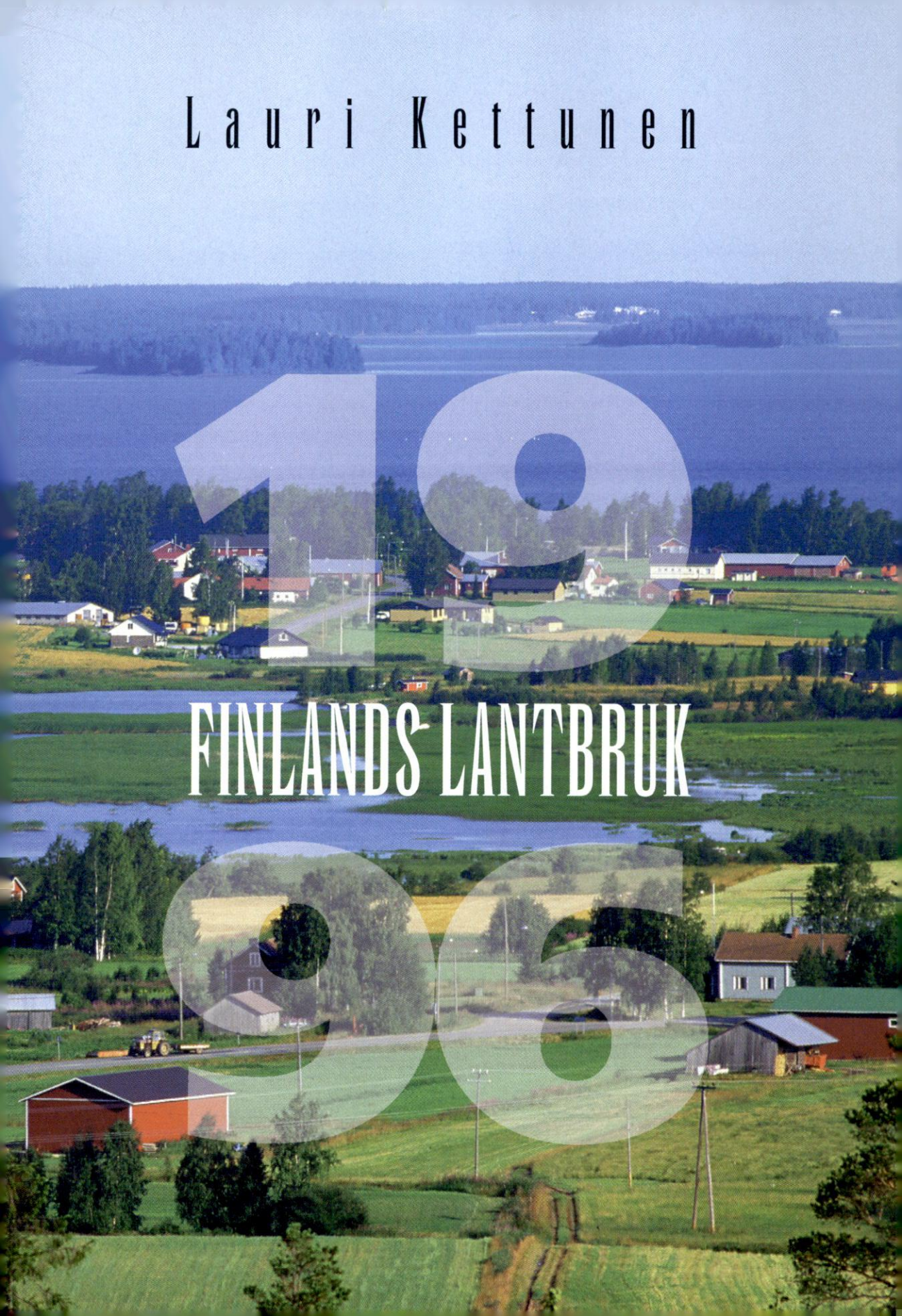

Lauri Kettunen

19

FINLANDS LANTBRUK

25

Prof. Lauri Kettunen
Lantbruksekonomiska forskningsanstalten
Löjtnantsvägen 13
00410 HELSINGFORS

Postadress: PB 3, FIN-00411 HELSINGFORS

Telefon: + 358-(0)9-504 471
Telefax: + 358-(0)9-563 1164
e-mail: lauri.kettunen@mmm.fi

Foto: Antero Ohranen

JULKAISUJA 82b

FINLANDS LANTBRUK 1996

Lauri Kettunen

MAATALOUDEN TALOUDELLINEN TUTKIMUSLAITOS
AGRICULTURAL ECONOMICS RESEARCH INSTITUTE, FINLAND
RESEARCH PUBLICATIONS 82b

Abstract. Finnish agriculture in 1996

The early part of summer 1996 was rainy and cool, and the crop outlook was not too good. Instead, in August it was very warm and dry, which seems to have been favourable for agriculture, because the yield rose to the normal level. The cereal yield was 3.7 bill. kg, and the total yield measured as fodder units was 5,663 mill. f.u., which exceeds the yield of 1995 by 3 %.

The cultivated area grew by almost 10 % from the previous year, which explains the increase in the total yield. The set-aside area decreased and it was only 10 % of the total arable land area.

The earlier trends continued in livestock production. Milk production fell by about 1.5 %, and about 2,000 milk producers quit their production every year.

The total of the farm quotas exceeds the national quota granted to Finland by 5-6 %, and the farm quotas will be cut by this amount in the beginning of April, 1997. The trade on quotas will become administered again in order to be able keep the costs of the expanding dairy farms in control.

Pigmeat production grew by 3 % in 1996, and the market situation was quite good. The market prices were on the increase almost throughout the year as the meat consumption was transferred from beef to pigmeat.

In Finland beef production stayed at about the same level as earlier, and the BSE disease did not influence the Finnish beef markets. The consumption of poultry meat continues to grow, and in 1996 the production increased by 18 %.

There has been some increase in the foreign trade of meat. Pigmeat, in particular, is being imported and exported to an increasing extent.

No major changes occurred in the consumer prices and, consequently, consumption stayed at about the same level as earlier. Like in the past few years, cheese consumption grew to some extent, and poultry meat consumption also continued to grow very strongly. Instead, there was some decrease in the egg consumption.

According to a preliminary estimate, agricultural income fell by about 4 %. This was mainly caused by the decrease in the amount of aid by about FIM 1.0 bill. Agricultural income calculated at the market price rose by FIM 0.7 bill., mainly as a result of the increase in the amount of cereals entering the markets. The crop was good and stocks were discharged.

The second year did not bring along any significant changes in the agricultural production or prices. However, there is still a great deal of uncertainty about the future among the producers. The number of farms decreases quite rapidly, and this has aroused speculations about the collapse of agriculture especially in the more remote areas. However, no alarming changes are foreseen in the production, and investments have also been made, which indicates that there is still faith in the Finnish agriculture.

Index words: Finland, agriculture, production, price, income, policy

ISBN 952-9538-86-3

ISSN 0788-5393

Vammalan Kirjapaino Oy 1997

Förord

Jämfört med det första medlemskapsåret i EU var det andra året av medlemskap i unionen av allt att döma bättre ur Finlands synpunkt. Man hade vant sig vid en låg prisnivå och också vid att stöden utgör närmare hälften av omsättningen. Odlarna i södra Finland kände osäkerhet beträffande utbetalning av det nationella stödet. Saken löstes temporärt med ett stöd som utgår fram till år 2001. Frågan om utbetalning av stöd efter denna tidpunkt kommer att tas upp till ny behandling.

Alla lantbrukare kommer dock ännu under flera års tid att belastas av en sänkning av stödet under övergångsperioden. Till följd av att marknadspriserna knappast stiger från sin nuvarande nivå, ser det ut som om inkomstnivån sjunker åtminstone med samma hastighet som stödet under övergångsperioden faller. En rationalisering av produktionen verkar vara det enda sättet på vilket man kan förbättra den ekonomiska situationen.

Gårdarnas antal sjunker i samma takt som förut även om produktionen inte har ändrats nämnvärt. Lantbruket verkar att hålla sig på sin tidigare nivå. I denna publikation är lantbrukets utveckling under år 1996 föremål för intresse. I likhet med tidigare årsvisa översikter behandlas produktionen, konsumtionen, priserna och inkomsterna. Statistikuppgifterna är i några fall endast preliminära och de kommer att färdiggöras under början av året. En lantbrukspolitisk

översikt ingår också. Uppgifterna i den är också till en del preliminära.

Översikten liknar i hög grad översikterna från tidigare år. En del av texten har inte förändrats. Statistikuppgifterna har dock uppdaterats i den mån nya uppgifter har funnits att tillgå.

Personalen vid forskningsinstitutet har på många sätt hjälpt mig att sammanställa publikationen. Jag vill rikta ett speciellt tack till Jaana Ahlstedt, Ossi Ala-Mantila, Hannu Linjakumpu, Juha Marttila, Jyrki Niemi och Reijo Pirttijärvi för den hjälp som jag erhållit med att skaffa fram statistik och med att redigera texten.

Författaren ansvarar för eventuella fel och brister. De bedömningar och ställningstaganden som framförs i översikten är författarens egna och representerar inte nödvändigtvis forskningsanstaltens ståndpunkt eller den ståndpunkt som utövarna av landets officiella lantbrukspolitik förfäktar.

På engelska utkommer publikationen som nr 82a i forskningsanstaltens publikationsserie och på finska som nr 82. Jag tackar Jaana Kola för översättningen till engelska och Heidi Mittler för översättningen till svenska.

Helsingfors den 31 januari 1997

Lauri Kettunen

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

I	Generell bild av lantbruket i Finland	5
1.	Lantbruket och nationalekonomin	5
2.	Den finländska lantbrukslägenheten	8
3.	Binärningar	10
II	Produktion, priser och lantbruksinkomst	13
4.	Växtodlingsproduktion	13
4.1.	Väderförhållanden	13
4.2.	Arealer och skördar	13
4.3.	En uppföljning av priserna	16
4.4.	Marknadspriserna på växtprodukter	17
5.	Husdjursproduktion	18
5.1.	Producentpriserna	18
5.2.	Produktion	20
6.	Minutpriser och konsumtion	23
6.1.	Minutpriser	23
6.2.	Konsumtion	25
7.	Utrikeshandeln	27
7.1.	En ändring i handelns uppbyggnad	27
7.2.	Utrikeshandeln åren 1995 och 1996	27
8.	Inkomstutvecklingen inom lantbruket	30
8.1.	Inkomstkällor	30
8.2.	Lantbruksinkomsten år 1996	30
8.3.	Beskattningen	32
8.4.	Mervärdsskatten	33
III	Lantbrukspolitik	34
9.	Stödsystemet	34
9.1.	CAP-stöd	35
9.2.	Kompensationsbidrag för mindre gynnade områden eller LFA-stöd	36
9.3.	Miljöstöd	36
9.4.	Nationellt stöd och stöd under en övergångsperiod	37
10.	EU:s prissystem	39
10.1.	Marknadsordning	40
10.2.	Grön ecu	41
11.	Produktionspolitik	42
11.1.	Produktionsmålsättningar	42
11.2.	Åtgärder för att begränsa produktionen	42
11.3.	Produktionsstöd	43
12.	Strukturutvecklingen	43
12.1.	Stöd som finansieras med medel från EU	44
12.2.	Nationell finansiering	45
12.3.	Blygsamma investeringar	45
13.	Miljöpolitik	46
13.1.	Miljöstödskrav	46
13.2.	Miljöstödets specialstöd	47
14.	Socialpolitik	48
15.	Det andra året av medlemskap i EU	49
IV	Sammandrag	51
	Bilagor	53

I

GENERELL BILD AV LANTBRUKET I FINLAND

1. Lantbruket och nationalekonomin

År 1995 uppgick bruttonationalprodukten räknat i producentpriser till 478 mrd mk. I slutet av 1995 uppgick Finlands invånarantal till 5,12 milj. Bruttonationalprodukten var alltså 93 400 mk/person. Omräknat i dollar till den gällande dollarkursen vid utgången av året gör detta 20 100 dollar/person. Finlands medeltal ligger en bit under medeltalet i EU-länderna.

År 1995 var lantbrukets andel av bruttonationalprodukten 1,7 %. Lantbrukets andel har minskat kontinuerligt till följd av att produktionsökningen har varit mindre inom lantbruket än inom andra sektorer av nationalekonomin. Å andra sidan köps förnödenheter och service till

lantbruket i ökande omfattning: en del av förädlingsvärdet överförs till andra sektorer än lantbruket.

Den totala livsmedelskedjans betydelse är betydligt större i nationalekonomin än vad lantbrukets andel i bruttonationalprodukten anger. Den produktionsinsats-, sorterings- och förädlingssektor som betjänar lantbruket höjer avsevärt livsmedelsekonomins ställning i den totala nationalekonomin.

Livsmedelsutgifternas andel av konsumtionsutgifterna är cirka 16 %. Dessa siffror omfattar inte restaurangservice eller alkoholdrycker. Livsmedelssektorn sysselsätter cirka 300 000 personer. I denna siffra ingår utöver lantbruket den industri som producerar produktionsinsatser, servicenäringarna och livsmedelsindustrin. Minuthandeln har dragits ifrån.

Tabell 1. Bruttonationalprodukten (till produktionspris) och investeringarna inom hela nationalekonomin och lantbruket.

År	Bruttonationalprodukt			Investeringar		
	sammanlagt mrd. mk	lantbruket mrd. mk	%	sammanlagt mrd. mk	lantbruket mrd. mk	%
1987	344,93	10,93	3,2	93,27	4,25	4,6
1988	384,46	11,01	2,9	111,05	4,54	4,1
1989	422,53	14,19	3,4	136,15	5,06	3,7
1990	447,53	15,17	3,4	139,14	5,08	3,7
1991	427,78	13,09	3,1	110,06	3,75	3,4
1992	415,71	10,90	2,6	87,95	2,28	2,6
1993	421,24	11,84	2,8	71,19	2,08	2,9
1994	446,10	11,67	2,6	74,19	2,17	2,9
1995	477,51	7,91	1,7	82,60	2,26	2,7

Källa: Olika årgångar av Statistisk årsbok.

Investeringarna har minskat inom lantbruket under de senaste åren till att vara bara hälften av vad de var under slutet av 1980-talet. Utvecklingen har varit den samma inom hela nationalekonomin. Osäkerheten om framtiden har gjort lantbrukarna försiktiga. Lantbrukets andel av investeringarna i hela nationalekonomin var bara 2,7 % år 1995. År 1995 fanns dock vissa tecken på en ökning av investeringarna inom lantbruket. Bl.a. köptes avsevärt flera traktorer än under de föregående åren. Denna utveckling fortsatte också år 1996.

Lantbruket är en synnerligen kapitalintensiv näringsgren. Kostnaderna för en arbetsplats är betydligt högre inom lantbruket än i medeltal inom hela nationalekonomin. Ett modernt gårdsbruk kräver en stor åkerareal, många byggnader och maskiner, men sysselsätter bara några arbetstagare. Det är speciellt osäkerhetsmomenten i samband med inträdet i EU som har gjort att investeringarna inte har ökat under de senaste åren. Den allmänna nedgången har också inverkat på produktions- och investeringsbesluten inom lantbruket.

Av den yrkesverksamma delen av arbetskraften arbetade 6-7 % inom lantbruket. Denna del överstiger vida lantbrukets andel av bruttonationalprodukten. Arbetets produktivitet är uppenbarligen inte så hög inom lantbruket som inom den övriga nationalekonomin. Det är emellertid svårt att föra statistik över lantbrukets arbetskraft och arbetsinsats. Medlemmarna inom lantbrukarfamiljen arbetar ofta utanför lantbruket och de statistiska uppgifterna kan delvis överskatta lantbrukets andel av arbetskraften. Av lantbrukarfamiljernas inkomster härstammar bara cirka hälften från lantbruket.

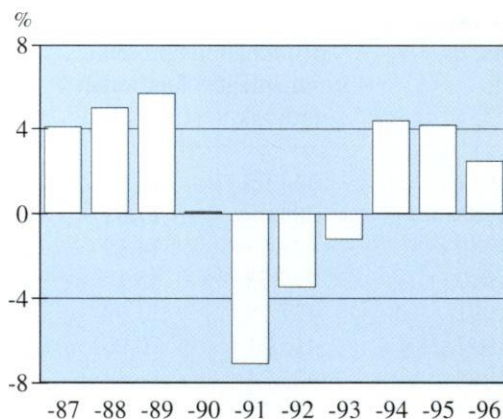
Den ekonomiska situationen

Den ekonomiska tillväxten var långsammare år 1996 än vad man förutspådde och vad man hoppades på. Den officiella prognosen var 3,8 %, men enligt förhandsuppgifterna var tillväxten bara 2,5 %. Således har tillväxtförväntningarna under två på varandra följande år inte infriats. År 1995 var prognosen 5,0 %, men tillväxten bara 4,2 %. Under normala tider skulle detta visserligen ha varit en bra tillväxttakt. För att

arbetslösheten ska avlägsnas krävs emellertid att tillväxten är betydligt högre under flera års tid.

Orsaken till den låga tillväxten var en nedgång i de västeuropeiska ländernas tillväxttakt i början av året. Speciellt var den ekonomiska utvecklingen långsam i Tyskland och det här återspeglade sig på de andra EU-länderna. Finland kände av en minskning i skogsindustrins export i början av året. Produktionen av cellulosa och papper minskade till följd av detta med cirka 10 %. Den lindriga tillbakagången eller eftersläpningen började redan i slutet av år 1995. Priset på cellulosa började då gå ner, vilket fortsatte ännu i början av år 1996. Efter sommaren 1996 har priset på såväl cellulosa som papper gått upp något men branschens representanter är ännu inte helt övertygade om att konjunkturerne har förbättrats. Det är möjligt att prisutvecklingen ännu vänder. Exportföretagens vinster har sjunkit avsevärt jämfört med år 1995. De har återgått till normal nivå jämfört med rekordresultaten år 1995.

Den ekonomiska nedgången har också gjort att rotpriserna har gått ner och avverkningarna har minskat även om en förändring mot det bättre inträdde i slutet av år 1996. Jämfört med föregående år minskade jord- och skogsbrukets mervärde, vilket till vissa delar också förklarar den långsamma ekonomiska tillväxten.

Figur 1. Volymökningen i bruttonationalprodukten enligt marknadspris, %/år (enligt 1990-års priser).

Inom andra sektorer har tillväxten däremot hela tiden varit stadd i tillväxt. Elektronikindustrin har vuxit allra starkast, men också den traditionella maskinverkstadsindustrin har klarat sig bra.

Till följd av den långsamma tillväxten har inte arbetslösheten gått ner på önskat sätt. Den officiella arbetslöshetsprocenten var 16,5 %, vilket är bara en procent lägre än år 1995. Uppenbart är dock att också denna siffra är resultatet av en ökning av den offentliga sektorns sysselsättande åtgärder. Vanligen beräknar man att en ekonomisk tillväxt på 3 % gör att arbetslösheten hålls kvar på oförändrad nivå. Också den senaste tidens utveckling stöder detta. Produktiviteten ökar såväl inom gamla som nya företag, vilket gör att behovet av arbetskraft minskar. Dessutom är den offentliga sektorn en betydelsefull arbetsgivare. Den växer inte längre utan t.o.m. minskar och försämrar i.o.m. detta sysselsättningen. Allt oftare medger man att ekonomisk tillväxt inte råder bot på arbetslösheten. I stället behövs arbetsdelning och en ändring av lönegrunderna så att allt flera kan få arbete. Fackföreningsrörelsen är dock mycket ovillig att satsa på radikala reformer. Därför tar det lång tid att få till stånd ändringar inom arbetslivet.

Utöver arbetslösheten är underskottet i statens ekonomi ett problem. Visserligen har statens nettofinansieringsbehov gått ner betydligt från 1994 års rekord på 65 mrd. mk. Nettofinansieringsbehovet uppgick dock till 40 mrd. mk år 1996. Enligt statens budget uppgår den till cirka 29 mrd. mk år 1997. Statens lån är då 432 mrd. mk, vilket är 72 % av bruttonationalprodukten. Hela den offentliga sektorns underskott var 61,8 % år 1996 och är 61,0 % år 1997.

I övrigt är de ekonomiska relationstalen goda. Inflationen är låg, handels- och bytesbalansen visar ett överskott, räntorna är låga, investeringarna ökar och den ekonomiska tillväxten är god. Den höga arbetslösheten och åtstramningen inom statens ekonomi kastar en skugga över alla dessa positiva sidor. Situationen kommer tyvärr inte att förändras under en lång tid.

Vad beträffar EMU, är Finlands ekonomin i gott skick. Enligt konvergensprogrammet får ökningen av konsumentpriserna högst uppgå

till en nivå som är 1,5 % högre än prisstegringen i de tre länder som har den lägsta inflationen inom gemenskapen. Den långvariga räntenivån (statens obligationer) får överskrida räntenivån med högst två procentenheter jämfört med de tre länder som har den lägsta inflationen. Underskottet i statens budget får vara högst 3 % och statsskulden högst 60 % av BNP. Av dessa kriterier är det bara den offentliga sektorns skuld på 61 % som överskrider kriteriet på 60 %. De länder som underskrider kriteriet är få: Luxemburg, Storbritannien och Frankrike. År 1997 ser det ut som om bara Frankrike och Luxemburg kvalificerar sig för EMU. För Frankrikes del prognostiseras underskottet till 3,0 %, vilket kan sätta käppar i hjulet. I jämförelse med andra EU-länder är statens ekonomi i gott skick i Finland. I detta perspektiv är inte EMU-kvalifikationen något som staten har att sköta. Finland har vant sig vid en låg statsskuld. Således är den nuvarande skulden en ny företeelse i Finland. Knappast någon vill att den skall växa även om den kommer att göra det mätt i mark. År 1997 kommer låneutgifterna på skulden att uppgå till 35 mrd. mk, vilket belastar budgeten. En ökning av skulden går till att betala räntor.

Under årets lopp steg konsumentpriserna med bara 0,8 % (1,0 % år 1995). En stor del av ökningen berodde på en uppgång i miljöskatterna, speciellt på en ökning av bränsleskatten. Man väntar sig att prisökningen ligger på 1,5 % år 1997. Priset på mat gick ner med 7,4 % år 1995, och cirka 2 % år 1996. Marknadspriserna på lantbruksprodukter, speciellt priserna på kött, har stigit något under år 1996.

Trots att exporten inte har vuxit i lika snabb takt som förut, (ökningstakten gick ner från 13,7 till 4,4 %), var överskottet i handelsbalansen ännu 44 mrd. mk och överskottet i bytesbalansen cirka 19 mrd. mk (48,2 och 24,5 mrd. mk år 1995). Utlandsskulden har således gått ner och kommer att ligga på cirka 35 % av BNP efter att ha varit 54 % ännu år 1993. Till följd av att hushållen har minskat på sin skuldbörda har staten kunnat ta upp lån på de inhemska marknaderna. Allmänt taget kommer exportföretagens konkurrenskraft att vara god till följd av att kostnadsökningen är liten. Prisnedgången

inom skogsindustrin kommer dock att försämra dess konkurrenskraft.

Penningmarknaderna har varit stabila och räntorna har gått ner i likhet med utländska räntor. De kortfristiga skulderna är t.o.m. lägre än de tyska räntorna, och inte ens de långfristiga räntorna är mycket högre än Tysklands räntor. Under några års tid har också värdet på den finska marken hållits stabil. På sommaren gick dess värde ner så att kursen på ecun steg till drygt 6 mark. På hösten gick värdet på den finska marken upp igen. Marken knöts till ERM i oktober till en ecu kurs på 5,806 mk. Efter detta har värdet på marken varit något starkare.

En ökad inhemsk efterfrågan har upprätthållit tillväxten i ekonomin. Den privata efterfrågan gick upp med 3,9 % år 1996 såsom föregående år. Man väntar sig att tillväxten hålls på samma nivå också år 1997. Löntagarnas reella inkomster ökade med 3,7 % år 1996. En nedgång i beskattningen gör att de disponibla inkomsterna går upp med 6,5 % år 1997. En ökning i den inhemska efterfrågan krävs för en tillväxt i ekonomin p.g.a. att exporten utgör bara en dryg tredjedel av nationalekonomin. Man kan alltså inte helt förlita sig på exportsektorn när man strävar till ekonomisk tillväxt. En låg räntenivå verkar ha en stimulerande effekt på situationen inom bostadsmarknaden. Att hoppas är att också byggverksamheten stimuleras. Byggverksamheten är central också för att stärka de inhemska marknaderna. Byggbranschen har återverkningar på andra sektorer och den kan på det här sättet förbättra sysselsättningen.

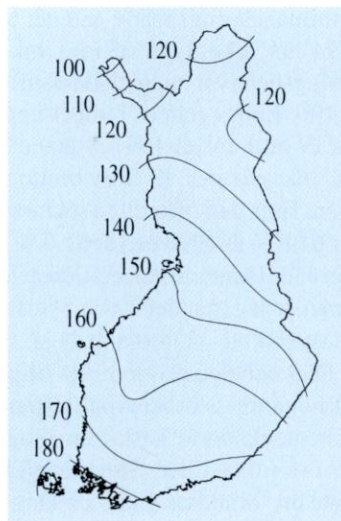
Investeringarna ökade år 1995 och de privata investeringarna ökade med 10,9 %. Samma ökningstakt höll i sig år 1996 och den offentliga sektorns investeringar ökade i samma takt. Enligt prognoserna skall tillväxten ligga på samma nivå också år 1997.

Finlands inträde i EU har inte lett till diskussioner om läget inom ekonomin. Det är visserligen så att det är svårt att skilja integrationens verkan från andra faktorer speciellt när nationalekonomin med undantag för lantbruket långt redan har integrerats med Västeuropas marknader. Den ekonomisk-politiska diskussionen har gällt framtiden, d.v.s. EMU-avgö-

randet och de följder som det har för Finland. Man anser att de ekonomisk-politiska medlen minskar om Finland inte går med i EMU-lösningen. Den största oron finns på arbetsmarknaderna, där man inte vill ikläda sig rollen av betalare ifall nationalekonomin råkar i svårigheter. Exportsektorn kan inte förlita sig på en devalvering ifall konjunkturen försämras avsevärt. I det här fallet anser man att en sänkning av lönerna är det enda sättet att avvärja exportförlusterna och att bevara sysselsättningen. Motargumentet är att ekonomisk stabilitet förhindrar inflation och samtidigt också en nedgång i konkurrenskraften. Priserna på världsmarknaderna kommer i alla fall att fluktuera och med de goda årens resultat måste man ta sig igenom de dåliga åren.

2. Den finländska lantbrukslägenheten

Finland ligger mellan den 60 och 70 breddgraden. Tack vare Golfströmmen är det möjligt att idka lantbruk. Golfströmmen gör att vädret är 3-4 Celsius grader högre i Finland än vad som vanligen är fallet på samma breddgrader på andra ställen av jordklotet.

Figur 2. Växtperiodens längd i olika delar av landet.

I nord-sydlig riktning är Finlands längd cirka 1 100 km. Väderförhållandena växlar kraftigt. I södra Finland är växtperioden 170 dagar medan den i norra Finland begränsar sig till 100 dagar. Den effektiva värmsumman växlar också kraftigt: i söder är den cirka 1 300 och i norr 500 dygnsgrader. Frost förekommer tidvis i hela landet, ibland t.o.m. mitt på sommaren.

Den ljusa sommartiden jämnar i någon mån ut växtförhållandena i olika delar av landet. Nätterna är korta speciellt i landets mellersta och norra delar. Å andra sidan begränsar strålningsförhållandena valet av växtarter. Växterna måste förädlas till att motsvara finländska förhållanden.

Väderförhållandena inverkar i avgörande grad på var man kan odla. Odlingen av vete och oljeväxter begränsar sig till södra Finland. Korn, havre, hö och potatis kan man däremot odla i hela landet. I stora delar av landet är boskaps-skötsel, och framför allt mjölkproduktion, den enda vettiga produktionsformen.

Det finländska lantbruket bygger på familjejordbruk. Statliga och kommunala inrättningar, såsom skolor och forskningsanstalter, besitter enstaka större gårdar. Deras andel är dock ringa i hela Finlands lantbruk.

År 1995 ägde privata personer 79,6 % av alla gårdslägenheter, dödsbon och familjeföretag 19,2 %, aktiebolag och andelslag 0,6 % samt stat, kommuner och församlingar 0,5 %. Antalet lägenheter som ägs av dödsbon har hållit sig tämligen oförändrat. Deras antal har lantbrukspolitiska verkningar. De är svagare vad gäller produktiviteten och deras existens gör att strukturomvandlingen blir långsammare. Av alla gårdsbruk som ägdes av privatpersoner var 21,4 % i pensionärers besittning år 1995.

Enligt lantbruksregistret från år 1995 fanns det sammanlagt 169 707 lantbrukslägenheter som var större än en hektar. Deras genomsnittliga åkerareal var 14,9 ha. Bara 99 964 gårdar bedrev dock produktionsverksamhet. Den genomsnittliga gårdsstorleken var för de sistnämnda del 21,7 ha. År 1995 ansökte cirka 98 700 gårdar om EU-stöd.

De små gårdslägenheter som statistiken upp- tar förvränger ofta diskussionen om det fin-

Tabell 2. Fördelningen av det sammanlagda antalet gårdar och aktiva gårdar i olika storleksklasser och den genomsnittliga gårdsstorleken (gårdar på över 1 hektar) år 1995.

	Gårdar på över 1 hektar		Aktiva gårdar	
	1 000 st	%	1 000 st	%
1-4,9	54,2	31,9	10,0	10,0
5-9,9	34,1	20,1	17,0	17,0
10-19,9	38,6	22,8	31,3	31,3
20-49,9	36,2	21,3	35,2	35,2
50-	6,6	3,9	6,5	6,5
Slgt.	169,7	100,0	100,0	100,0
Åker, 1 000 ha	2 525,0		2 167,3	
Lägenhets- storlek, ha	14,88		21,68	

Källa: Lantbruksregistret 1995.

ländska lantbrukets struktur. Antalet stora lägenheter har inte gått upp nämnvärt. Sammanlagningen av gårdar har gått långsamt. I praktiken kan lägenhetsstorleken ökas genom arrende. Arrenderingen har hela tiden ökat: år 1995 uppgick arrendeåkrarna totalt till 482 494 ha, vilket utgjorde 19,1 % av åkerarealen. Arrendet var i genomsnitt 9,9 ha.

Skogen utgör en väsentlig del av den finländska lantbrukslägenheten. I genomsnitt har en lantbrukslägenhet 14,9 ha åker och 48,3 ha skog. Den regionala fördelningen varierar dock. Allmänt taget finns i söder mera åker men i motsvarande grad mindre skog än i norr (tabell 3).

Lantbruksproduktionen domineras långt av husdjur. Mjölkproduktionens andel av lantbrukets totalproduktion uppgår till 30 %. När man ännu beaktar nötköttet uppgår nötboskapens skötsel till cirka 40 % av totalproduktionen. Höets, ensilageets och betets andel av den totala åkerarealen uppgår till cirka en tredjedel.

Produktionens uppbyggnad har ändrats så att mjölkens andel har gått ner med köttets andel har ökat. Specialiseringen av lantbruket sköt

Tabell 3. Åker- och skogsarealerna i hektar per lägenhet i olika delar av Finland åren 1980 och 1995¹⁾.

	Åker och trädgård		Växande skog	
	1980	1995	1980	1995
Nylands län	18,2	22,9	28,2	32,8
Tavastehus län	14,1	17,0	31,0	38,5
Kuopio län	9,4	13,1	37,2	47,3
Vasa län	11,3	16,0	26,4	31,8
Uleåborgs län	9,2	12,1	45,8	83,8
Lapplands län	6,1	7,6	78,8	90,0
Hela landet	11,0	14,9	35,5	48,3

¹⁾Statistiken förändrad år 1992. Omfattar en del av skogsgårdarna.

Källa: Lantbruksregistret 1980 och 1995.

fart speciellt på 1960- och 1970-talet. Tidigare producerade man mjölk på så gott som alla gårdar men i juni i fjol levererades mjölk från bara 29 900 gårdar (bilagetabell 2). På cirka 40 % av de gårdar som ägnar sig åt produktion håller man sig uteslutande till växtodling.

De finländska gårdarna är tämligen väl mekaniserade. På gården finns vanligen en traktor och andra maskiner som man förknippar med gårdens produktionsinriktning. Traktorernas antal uppgår till cirka 232 000 och skördetröskornas till cirka 38 000. Omräknat i hektar är mekaniseringen långt utförd. Mjölkningsmaskiner finns så gott som på varje mjölkgård.

Tabell 4. Lantbrukets kapitalbestånd år 1995, mrd. mk.

Åker	27
Driftsbyggnader	23
Maskiner och redskap	13
Husdjur	7
Övrigt	7
Sammanlagt	77

Källa: Pyykkönen 1996.

Kapitalbeståndet inom hela lantbruket uppskattas till 85 mrd. mk, av vilket de aktiva gårdarnas andel uppskattas till 77 mrd. mk (tabell 4). Andelen åker är cirka 27 mrd. mk: 11 600 mk/ha har då använts som beräkningsgrund. Åkerns pris, som i tabell 4 har uppskattats med hjälp av flera olika källor, varierar enligt växlingarna i ekonomin och är i många avseenden svår att beräkna för hela landets del. Årligen ingås cirka 1 000 köp som omfattar mark och av dessa omfattar en del små åkerarealer. I viss mån är det lättare att göra uppskattningar på driftsbyggnader och andra förmögenhetsposter.

De som var aktiva inom gårdsbruk hade skulder på cirka 24 mrd. mk. Skulderna fördelade sig per gård så att cirka en fjärdedel av gårdarna inte alls har några skulder. Å andra sidan dras den mest skuldtyngda tiondedelen med cirka hälften av alla skulder. En undersökning som gjordes år 1991 gav vid handen att skuldgraden var oroväckande hög på cirka 8 000 gårdar. För dessa gårdars del gjorde man upp ett saneringsprogram, som syftar till att produktionen trygkas utan hot om omedelbar konkurs.

3. Binärningar

Förutom skogsbruk idkar lantbrukarna vid sidan om det egentliga jordbruket många andra näringar såsom trädgårdsodling, fiske, pälsdjursuppfödning, landsbygdsturism m.m. Av dessa är pälsdjursuppfödningen ur ekonomisk synpunkt den viktigaste. Den är samtidigt mycket konjunkturkänslig och inkomsterna från pälsdjursuppfödningen kan variera mycket starkt. De andra näringarna har befäst sin ställning.

I det följande presenteras vissa allmänna uppgifter om dessa näringsgrenar från de senaste åren. Utförlig statistik föreligger ännu inte för år 1996 och vissa bristfälligheter förekommer också i befintliga statistikuppgifter.

I denna publikation granskas det egentliga lantbruket, som också omfattar trädgårdsskötsel på friland. *Drivhusproduktionen* ligger emellertid utanför det egentliga lantbruket. Drivhusproduktionens totalareal är cirka 493 ha. Totalt

uppgick dess värde år 1996 till cirka 1 mrd. mk. Av denna summa var grönsakernas andel 470 milj. mk. Tomat, gurka och kruksallat är de viktigaste grönsakerna. Prydnadsväxter producerades till ett värde av cirka 555 milj. mk. Sammanlagt finns det cirka 3 100 drivhusföretag. Av dessa erhöll cirka 1 800 företag stöd. Skillnaden mellan den areal som drivhusen omfattar och storleken på den areal för vilken produktionsstöd betalas beror närmast på att drivhusstödet inte omfattar alla växter som odlas i drivhus. Alternativt är inte alla odlare till följd av ålder berättigade till stöd. Alla drivhus fyller inte de tekniska krav som är förutsättningen för att stöd betalas ut. Det är också möjligt att inte alla företagare som är berättigade till stöd har ansökt om det.

Jämfört med år 1995 sjönk antalet företagare som erhöll stöd för produktion i drivhus år 1996 med cirka 4,5 %. Den genomsnittliga arealen på den odling som erhöll produktionsstöd uppgick till cirka 2 100 m². Bland dem som erhöll produktionsstöd var cirka 21 % sådana som erhöll stöd för s.k. kort odling (2-7 månader) och cirka 79 % sådana som erhöll stöd för s.k. lång odling. Grönsaker odlades på cirka 60 % av den stödberättigade arealen och prydnadsväxter på cirka 37 %. På cirka 3 % av odlingarna odlade man både grönsaker och prydnadsväxter.

I förhandlingar som fördes med kommissionen under år 1996 beslöt man att med tilläggstöd för en övergångsperiod bibehålla stödnivån på 1997 års nivå fram till år 1999. År 1998 kommer nya förhandlingar att inledas med EU:s

kommission om de allvarliga svårigheter som ännu finns kvar. Med stöd av artikel 141 i anslutningsfördraget kommer man då att förhandla om stöd för drivhusproduktion i södra Finland. Avträdelsestöd har beviljats 140 företag inom drivhusproduktionen (arealen cirka 18 ha). Under år 1996 fattade man ett beslut om energiskatten som var betydelsefull för företagen inom drivhusproduktionen: i likhet med industriproduktionen erhöll drivhusproduktionen särbehandling.

År 1995 fanns i vårt land 4 300 yrkesfiskare, av vilka cirka 70 % fiskade ute till havs. Yrkesfiskarnas antal är sedan länge nedåtgående.

Fiskfångsten uppgick år 1995 i Finland till cirka 111 milj. kg. Dess värde var 166 milj. mk. Största delen av fångsten var havsfisk. 17,4 milj. kg matfisk (i huvudsak regnbågsforell) odlades i fiskodlingsanstalter år 1995. Värdet av matfisken uppgick till 286 milj. mk. Regnbågsforellen är en viktig exportprodukt. År 1995 exporterades regnbågsforell till ett värde av cirka 1,7 milj. kg, d.v.s. 65 milj. mk. Rom exporterades till ett värde av 31 milj. mk. Produktionen av den fisk som planteras ut för att vårda fiskbestånden uppgick år 1994 till 83,2 milj. mk.

En synnerligen viktig binäring inom lantbruket är *pälsdjursuppfödningen*, som visserligen också idkas som ett yrke skilt för sig. Den sysselsätter numera cirka 7 000 personer. De verksamma pälsdjursgårdarnas antal uppgår till cirka 2 200. Pälsdjursproduktionen har koncentrerats till Österbotten, som producerar cirka 85 % av totalproduktionen. För rävskinsns del uppgår Finlands andel av hela världens pälsproduktion till 70 % men för minkskinsns del inte mera än till knappt 10 %.

Världsmarknadsprisernas starka nedgång år 1988 gjorde att många farmer tvingades lägga ner sin verksamhet. Från produktionsåret 1993/94 har priserna stigit. Denna utveckling fortsatte också år 1996. Lönsamheten har förbättrats särskilt för rävskinsns del. Priset på minkskinn har också gått upp under de senaste åren.

I ökande utsträckning köps pälskinn på nya marknadsområden såsom t.ex. Fjärran Östern, där den ekonomiska tillväxten har accelererat.

Tabell 5. Binäringarnas omfattning.

	företag st.	värdet av produktionen milj. mk
Drivhusproduktion	3 100	1 000
Pälsnäring	2 200	1 600
Renskötsel	7 000	72
Biskötsel	4 100	28
Landsbygdsturism	2 000	170

Tillverkningen av pälsplagg har i hög grad koncentrerats till dessa nya marknadsområden. Efter många dåliga år håller efterfrågan på pälsar på att öka i Europa och USA.

Pälsdjursuppfödningen är en synnerligen konjunkturkänslig bransch. Den måste anpassa sig till fluktuationerna på världsmarknaderna. Växlingarna är i bland kraftiga. Med hjälp av förädling har de finländska pälsdjursproducenterna strävat till att anpassa sig till den internationella konkurrensen.

Renskötsel ger utkomst åt cirka 800 matlag i Lappland. Därtill är renskötsel en viktig bissyssa för cirka 1 500 hushåll. Under renskötselåret 1995/96 uppgick renägarnas antal till cirka 7 000. Vid år 1995/96 års renskiljning uppgick renarnas antal till 333 500. Av dessa slaktades 120 700. Köttproduktionen uppgick till 2,7 milj. kg och dess värde till cirka 72 milj. mk. Rensköttet har i huvudsak konsumerats i hemlandet. Export har knappast alls funnits.

År 1995 fanns i vårt land 49 500 hästar, av vilka cirka hälften på lantbrukslägenheterna. Hästarnas antal har ökat under de allra sista åren även om de knappast alls längre används inom lantbruket. Cirka 6 000 lantbruk bedriver *hästskötsel* i vårt land. Hästarna används framför allt för ridning och inom travsport. På lantbrukslägenheterna sysselsätter hästskötseln cirka

1 300 personer på heltid och drygt 5 000 personer på deltid.

Biskötsel ger extra inkomster åt cirka 4 100 biodlare. År 1996 producerades sammanlagt 1,0 milj. kg honung. Dess värde uppgick till cirka 28 milj. mk. Sammanlagt fanns det cirka 40 000 bisamhällen.

Plockningen av naturbär (hjortron, blåbär och lingon) utgör en betydande inkomstkälla speciellt för invånare i norra Finland.

Landsbygdsturismen är också en betydande sidonäring inom lantbruket. Cirka 2 000 företagare, varav ungefär hälften är lantbrukare, erbjuder service inom gårdsbruks- och stugturismen. Utöver uthyrning av stugor med självservice, inkvartering med frukost, halv- och helpensionsförmåner omfattar verksamheten också kalasarrangemang och annan restaurangservice. År för år har landsbygdsturismen brett ut sig. Man beräknar att semester- och turismserVICEN inbringar drygt 170 milj. mk per år. Statistikföringen är svår på grund av branschens heterogenitet och småskalighet.

Utöver de binärningar som ligger nära lantbruket kan lantbrukarna utöva andra näringar, som statsmakten har stött med bidrag och lån. Till dessa har hört små industriföretag och affärsrörelse i anslutning till mindre verkstäder.

II

PRODUKTION, PRISER OCH LANTBRUKSINKOMST

4. Växtodlingsproduktion

4.1. Väderförhållanden

Vintern var en gammaldags snöig vinter med rikliga mängder snö t.o.m. i södra Finland. Under så gott som hela vintern höll sig temperaturen under nollstrecket. Höstsåden övervintrade normalt. Inga värre skador rapporterades. Våren fördröjdes något och den var aningen kyligare än normalt. Såningsarbetena inleddes en eller två veckor senare än vanligt men de avslutades ungefär i normal tid eftersom vädret gynnade sådden. Regionala avvikelser från de normala såningstiderna fanns inte.

Växtperioden inleddes under normala förhållanden. Temperaturen var så gott som normal. Nederbörden var kanske något rikligare än vanligt och växtbeståndet frodades. Såden spirade i normal ordning. Ur semesterfirarnas synpunkt var juli månad dålig för att temperaturerna höll sig tydligt under långtidsmedeltalet. Sommaren gjorde sitt egentliga intåg först i augusti och värmsummorna steg så småningom men kunde inte nå normal nivå. I augusti regnade det knappast alls och den torra perioden fortsatte ända in i slutet på september. För sin del var september igen kylslagen. Värmsummorna blev på en nivå som underskred normalvärdena med 5-10 %.

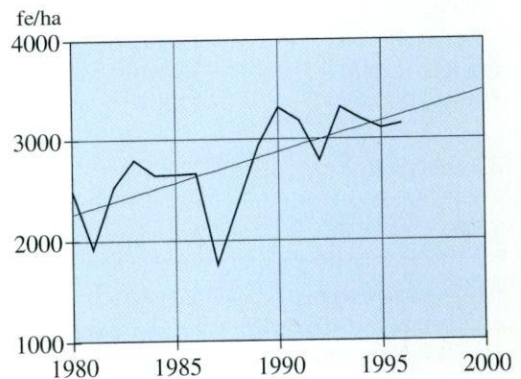
Trots detta var skördenivån god, delvis t.o.m. bättre än normalt. Den kyliga inledningen på växtperioden minskade inte på skördens nivå. Torka förknippas vanligen med varmt väder och är något som ur skördens synpunkt verkar

vara en viktigare faktor än temperaturen. Å andra sidan gynnade torkan i augusti och i början på september skördetröskningen, som genomfördes utan större svårigheter. Kvaliteten på skörden var till följd av det vackra vädret god.

4.2. Arealer och skördar

Finlands areal uppgår till 33,8 milj. ha. Av detta brukas skog på 26,3 milj. ha (78 %), vattendragen upptar 3,4 milj. ha (10 %) och lantbrukets andel är 2,6 milj. ha (8 %). Resten är impediment. I praktiken upptas all lantbruksjord av odlingar. Naturbetesmarkerna upptar bara cirka 100 000 ha. I det övriga Europa är deras antal och betydelse ofta avsevärt större.

Till följd av anslutningen i EU har den odlade arealen ökat. År 1996 var ökningen cirka 26 100 ha, d.v.s. 1,4 % (tabell 6). Orsa-

Figur 3. Hektarskörden utan halm åren 1980-1996, fe/ha.

ken är en minskning i den obligatoriska trädan. Man uppskattar att den träda som EU:s CAP-stöd förutsätter uppgår till cirka 57 000 ha. På många gårdar underskrider skörden dock 92 ton, vilket är undre gräns för obligatorisk träda. Det är möjligt att träda på frivillig basis, och omfattningen av den frivilliga trädan var 179 300 ha. År 1994 uppgick trädesarealen till 505 100 ha.

Den odlade arealen har ökat främst på grund av att odlingen av spannmål har gått upp. Däremot har den areal på vilken oljevaxter och hö odlas gått ner. Höstvetets odlingsareal gick upp med 12 000 ha, vilket bidrog till att den areal på vilket vete odlas gick upp till 112 000

hektar. Rågens odlingsareal växte också avsevärt (35 000 hektar), med rågskörden motsvarar inte helt den inhemska konsumtionen. Havrens odlingsareal ökade med 12 %, men också korn odlades något mer än föregående år.

Man har varit tvungen att skära ner oljevaxternas odlingsareal till följd av inre faktorer inom EU. GATT-avtalet begränsar EU:s oljeväxtproduktion, vilket också inverkar på Finlands produktion. En långsam tillbakagång i kreatursskötseln har uppenbarligen minskat på den odlade arealen hö, även om statistiken kan visa fel just på denna punkt. I fjol ökade den odlade arealen hö, för vilket man inte kan ge en helt tillförlitlig förklaring.

Tabell 6. De viktigaste odlingsväxternas skördearealer och skördar åren 1995 och 1996¹⁾.

	1995			1996		
	Areal 1 000 ha	Skörd 100 kg/ha	Slgt. milj. kg	Areal 1 000 ha	Skörd 100 kg/ha	Slgt. milj. kg
Höstvete	12,6	41,7	53	25,2	43,0	108
Vårvete	88,1	37,1	327	87,3	40,2	351
Råg	20,8	27,7	58	35,3	24,6	87
Korn	516,2	34,2	1 764	542,5	34,3	1 860
Havre	329,3	33,3	1 097	374,4	33,7	1 261
Blandsäd	10,7	32,8	35	13,8	30,3	42
Ärter	4,5	24,2	11	5,7	23,4	13
Potatis	36,1	221,1	798	34,8	220,0	766
Socketbeta	34,8	319,0	1 110	34,7	258,4	897
Hö	287,1	37,8	1 086	243,6	43,0	1 047
Färskfoder	31,6	137,4	434	30,4	148,3	451
Ensilage	300,9	187,2	5 633	302,4	183,6	5 551
Oljevaxter	85,3	15,0	128	61,7	14,5	89
Övriga växter	36,3			36,1		
Betesvall	127,8			118,2		
Sammanlagt	1 922,1	3 109 ²⁾	5 481 ³⁾	1 946,1	3 151 ²⁾	5 663 ³⁾
Träda	223,2			179,3		

¹⁾År 1990 utfördes en allmän lanbruksräkning. Till följd av den har statistiken ändrats något. Den totala åkerarealen överskrider den areal som grundar sig på urvalet. År 1990 uppgick arealen till 2,436 milj. ha och enligt lanbruksräkningen uppgår arealen till 2,544 milj. ha. Detta bör beaktas när man jämför med statistik från 1980-talet.

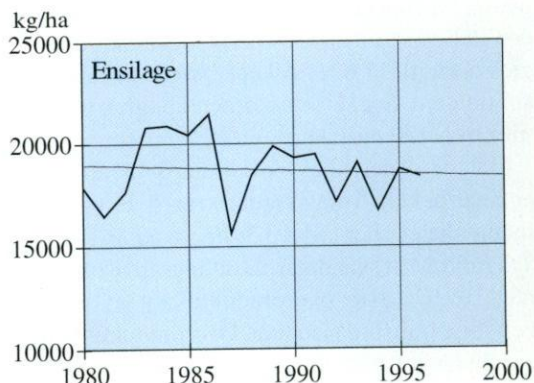
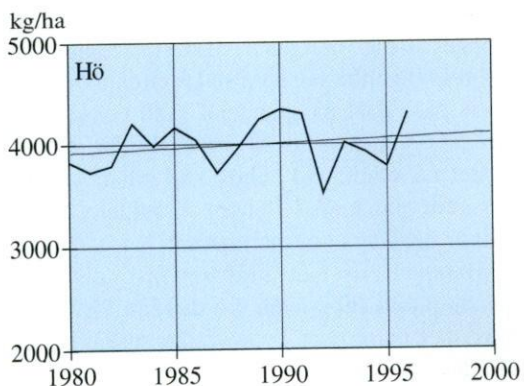
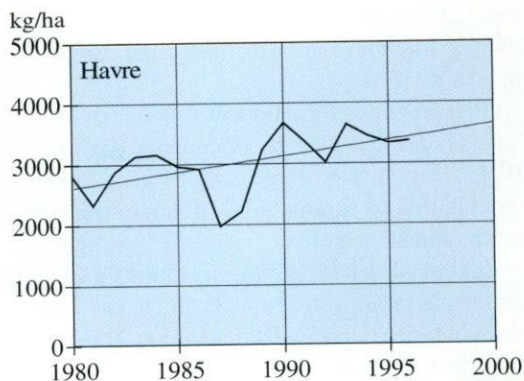
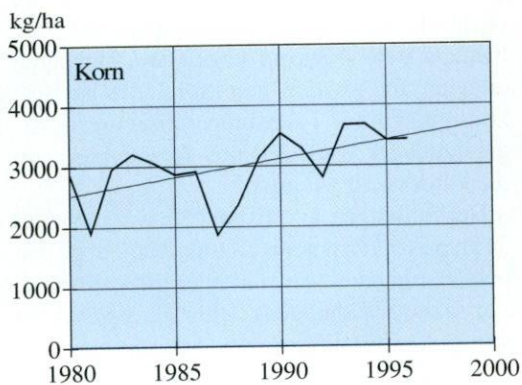
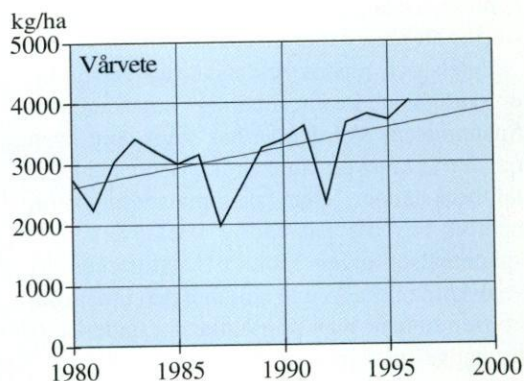
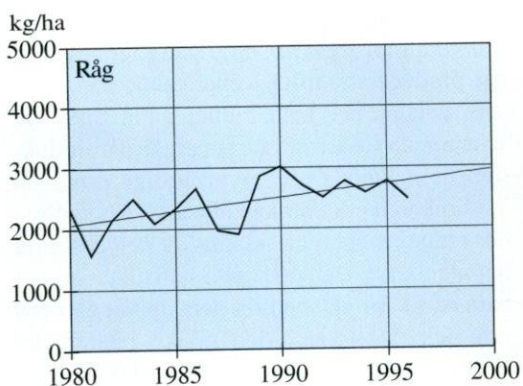
²⁾foderenhet/ha utan halm. I början av år 1990 ändrades foderenhetsnormerna för spannmålsens del. Den genomsnittliga ökningen var cirka 2 %.

³⁾foderenhet/ha utan halm.

De odlade arealerna för potatis och sockerbeta skiljer sig inte från år 1995. Den kontraktsodling som gäller för sockerbeta gör att speciellt sockerbetans odlingsareal hålls oförändrad. Också potatis odlas i stor utsträckning på kontraktbasis.

Skördenivån var normal eller litet bättre än

normalt. Skörden på fodersäd, i detta fall korn och havre, låg ungefär i nivå med långsiktiga trender och var av samma storlek som år 1995. I sig var skördarna av fodersäd inte så stora som man hade kunnat vänta sig. Orsaken var att sädeskorntet blev mindre än normalt. Till följd av uppgången i den odlade arealen överskrider

Figur 4. De viktigaste odlingsväxternas hektarskördar åren 1980-1996.

fodersädens mängd den inhemska efterfrågan. Överskottet beräknas uppgå till cirka 680 milj. kg. Man har dock kunnat exportera foder, säd till EU-länder och t.o.m. till tredje länder. Man kan således säga att marknaderna har fungerat bra. Vid årsskiftet fanns inga interventionslager. Tidigare har havre exporterats till USA, men efter anslutningen till EU har handeln avstannat. Exportstödet har inte räckt till för att göra exporten lönsam.

Vetets och rågens hektarskördar var utomordentliga och kvalitetsmässigt var säden god. Spannmålsens skördenivå har stigit jämt även om den är avsevärt lägre än skördenivån i EU:s lantbruksländer. Den spannmålsodling som bedrivs hos oss kan aldrig konkurrera med spannmålsodlingen inom EU. Storleken på veteskorde svarar inte helt mot den inhemska konsumtionen; man uppskattar att underskottet uppgår till cirka 80 milj. kg.

Hela spannmålsskorde uppgick till 3 700 milj. kg, och den var cirka 11 % större än år 1995. Ökningen berodde i huvudsak på en ökning av odlingsarealen med cirka 100 000 ha, d.v.s. 10 %.

Höskorde var förhållandevis god men ensilageskorde låg kvar på föregående års nivå. Både höets och ensilagens skörd har allmänt taget hållits på samma nivå en längre tid, och t.o.m. sjunkit något.

Hektarskorde för potatis har hållit sig stabil under några års tid. Potatisskorde går i det stora hela åt till inhemsk konsumtion. Däremot blev sockerbetskorde på en nivå som betydligt understeg den normala. Den torra sensommaren var uppenbarligen en av orsakerna till den dåliga skorde. Skordens sockerhalt uppgick dock till 17,6 %, vilket är högre än någonsin tidigare. Sockerbetskorde uppgick totalt till cirka 130 milj. kg.

Mätt per foderenhet var skorde 3 151 foderenheter/hekta. Totalskorde var 5 663 milj. foderenheter eller cirka 3 % högre än år 1995. Till följd av att spannmålsens odlingsareal ökade med 10 % växte överproduktionen av vete betydligt från föregående år. Överproduktionen är inte längre så problematisk som under de år som föregick integrationen: tidigare tvingades

man med hjälp av det nationella exportstödet exportera överproduktionen till världsmarknadspris.

4.3. En uppföljning av priserna

Marknadspriset och olika slag av stöd under övergångsperioden blir tillsammans det pris som lantbrukaren erhåller. Bland stöden finns prisstöd, som utgår för varje kilo eller liter som har producerats, mk/kg eller mk/l, samt stöd som betalas per hektar eller antal djur. De sistnämnda stöden är inte kopplade till produktionens mängd. Det genomsnittliga pris som lantbrukaren erhåller kan alltså räknas ut först när redovisningen har klarats av och alla stöd har utbetalats. Den officiella statistiken upptar bara ett s.k. producentpris, som upptar gårdens pris och prisstödet. Man räknar inte ut det slutliga priset som omfattar alla stöd.

Marknadspriset är det pris som lantbrukaren erhåller när han säljer varan till varumottagaren (slakteri, mejeri, mottagaren av spannmål etc.). Numera är det fråga om det pris som förädlaren erlägger för råvaran och enligt det bestäms konsumentpriset. I konsumentpriset ingår marginalerna för förädling och försäljning samt mervärdesskatt (moms).

Uppföljningen av priserna försvåras vidare av att priset kan noteras på olika ställen: på den plats där handel äger rum eller vid gårdsnivå. För inkomstbildningens del är gårdspriset det viktigaste för lantbrukaren. Transporten ingår inte i detta pris. När mejeribilen samlar upp mjölken från gården är det just gårdspriset som lantbrukaren erhåller. Priserna på slaktdjur uppges dock vanligen i slakteriets fähus till följd av de olika sätt som slaktdjuret transporteras på. Priset på spannmål skall också vara det pris som noteras på det ställe där spannmålet tas emot: vid behov kan odlaren själv leverera spannmålet till uppköpsstället. I dessa fall är det fråga om marknadspris.

Marknadspriset används som prisindikator i denna publikation även om det kan förväxlas t.ex. med partipriset. I vissa fall granskas också producentpriset, som också upptar prisstödet. Före år 1995 byggde statistiken ofta på

producentpriset. Då låg marknadspriset mycket närmare producentpriset än vad fallet är i dag. Visserligen avspeglade inte producentpriset då heller alla de stöd, bl.a. arealtilläggen och hektarstöden, som lantbrukaren erhåller.

4.4. Marknadspriserna på växtprodukter

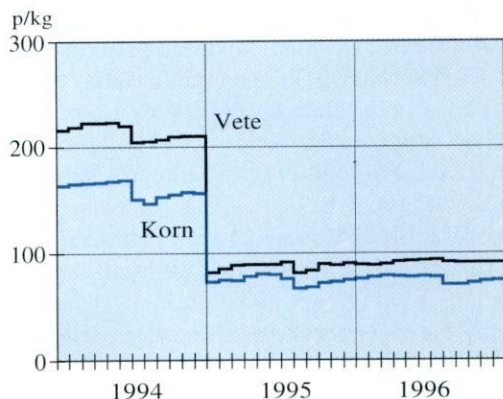
Vid ingången av år 1995 sjönk marknadspriserna på spannmål med 50-60 %. Efter detta förflöt ännu någon tid innan priserna stabiliserades och började följa prisutvecklingen inom EU:s inre marknader. Till följd av att världsmarknadspriserna låg på en relativt hög nivå i början av år 1996 (de var bitvis t.o.m. så höga att EU belade exporten av vete med en exportskatt i syfte att stävja exporten) har inte interventionslagen behövs fyllas med spannmål. Prisnivån har hållits på en nivå som är högre än interventionspriset. Marknadspriset på den nya skörden sjönk år 1996 till en nivå som låg nära interventionspriset. Också priserna på världsmarknaderna sjönk då kraftigt.

Interventionspriset har graderats enligt säsong så att priset stiger med cirka 10 % under skördeåret. Det är således lönsamt att lagra spannmål i egna lagerutrymmen om man bara har möjlighet att göra det. Det är svårt att få en

Tabell 7. Producentpriserna på fyra sädeslag åren 1987-1996, mk/kg.

	Råg	Vete	Korn	Havre
1987	2,68	2,44	1,70	1,60
1988	2,91	2,43	1,73	1,65
1989	3,16	2,60	1,82	1,78
1990	3,03	2,54	1,76	1,72
1991	2,88	2,22	1,58	1,55
1992	2,72	2,19	1,65	1,55
1993	2,26	2,19	1,63	1,54
1994	2,52	2,13	1,57	1,48
1995 ¹⁾	0,89	0,87	0,73	0,70
1996 ^e	0,89	0,91	0,75	0,74

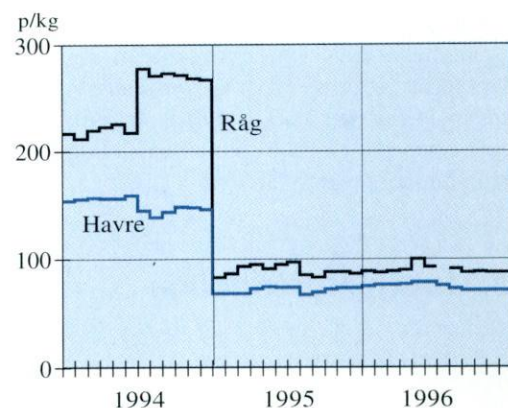
¹⁾Marknadspris för spannmål från 1.1.1995, grundpriset vid fabriken. Källa: Viljavaaka.

Figur 5. Producentpriser på vete och korn år 1994 och marknadspriser år 1995 och 1996.

lika hög ränta på finansieringsmarknaderna. Vissa risker finns förstås i anslutning till lagringen, men det lönar sig att ta riskerna. Spannmål har funnits på marknaderna i samma utsträckning som förut. Ett visst behov av export har funnits dels p.g.a. ett visst behov av att tömma lager, dels för att marknaderna skall fungera.

De pris som vanligen anges för spannmål är marknadspriser på det ställe där uppköparen har sitt lager. Det pris som odlaren erhåller anges vanligen inte. Man kan uppskatta detta pris genom att subtrahera transportkostnaderna från marknadspriset.

Figur 6. Producentpriser på havre och råg år 1994 och marknadspriser år 1995 och 1996.

I början av år 1996 låg världsmarknadspriserna på spannmål på en relativt hög nivå, som överskred EU:s interventionspris. Skörden har under flera år legat på en stabil nivå eller t.o.m. sjunkit något men konsumtionen har ökat. Till följd av detta har lagren kontinuerligt minskat: de var nära den nivå som rådde under 1974-års livsmedelskris. I enlighet med CAP-reformen har EU lagt åkermark i träda t.o.m. 15 % av spannmålsarealen. Detta har minskat på utbudet även om man har påstått det motsatta. En nedskärning av trädan räcker inte till för att eliminera underskottet.

EU ville hålla priserna på den inre marknaden på en stabil nivå och belade därför vetet med en exportskatt. Man diskuterade på bred basis nyttan av exportskatten. När mindre vete erbjöds på marknaden förblev priset högt på världsmarknaderna. Detta invercade negativt bl.a. på de utvecklingsländer som tvingas importera spannmål. Det mest överraskande i situationen har varit den starka prisreaktionen: priserna har gått upp. När man kräver en liberalisering av världshandeln hänvisar man ofta till en nedgång i utbudet och till en ökning av priset men enligt de beräkningar som ligger till grund för påståendet har produktionen ändrats i mycket högre grad än vad som har varit fallet under de senaste åren. Prisflexibiliteten är större än vad modellberäkningarna ger vid handen.

Priserna har å andra sidan justerats neråt mera än vad man väntade sig. Under höstens lopp gick priserna på spannmål ned och ur EU:s kassa utgår exportpremier för export av spannmål. Trots den stora skörden kommer lagren att ligga på en nivå som underskrider nivån under den senaste tiden. Priserna kan igen stiga om än dock inte på en så hög nivå som under början av år 1996.

5. Husdjursproduktion

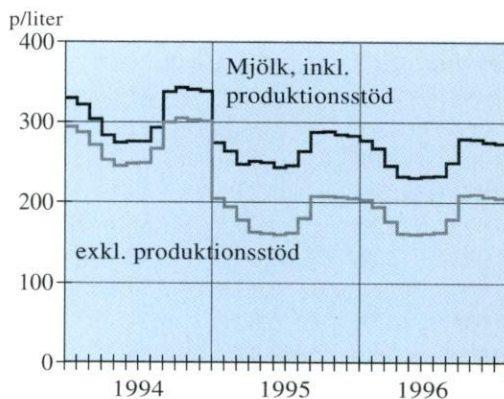
5.1. Producentpriserna

De finländska priserna på husdjursprodukter följer priserna på EU:s marknader. Nivåmässigt avviker de i hög grad från EU:s genomsnittliga

Tabell 8. Producentpriserna på de viktigaste lanbruksprodukterna inklusive tilläggen samt exportkostnads avgifterna och mjölkens kvot-avgifter avdragna åren 1987-1994.

År	Mjök p/l	Nöt- kött mk/kg	Svin- kött mk/kg	Höns- ägg mk/kg
1987	283,3	28,77	16,52	10,71
1988	292,6	30,62	17,28	11,06
1989	312,6	32,86	18,02	11,76
1990	316,5	32,11	17,66	11,81
1991	321,2	29,44	16,62	11,86
1992	317,2	30,04	16,30	11,95
1993	328,3	29,32	16,25	11,58
1994	326,5	30,45	16,14	11,15

priser. Priset på mjök ligger närmast EU:s genomsnitt och längst ifrån ligger priset på fårkött. Det går inte att entydigt ange vad dessa stora prisskillnader beror på. Finland är ett avlägset land med långa transportsträckor, vilket kunde bidra till en prisnivå som är högre än i konkurrentländerna. Så är dock inte fallet. Prisskillnaderna kan bero på olika kvalitetsklassificeringar oberoende av att man strävar till att förenhetliga priserna. Skillnaderna kan bero på marknadernas utvecklingsgrad och kostnader i anslutning till slakterier, transporter och marknadsföring. Prisskillnaderna kan

Figur 7. Priset på mjök åren 1994-1996.

Tabell 9. Uppskattade priser på mjölk, kött och hönsägg år 1996.

	Gårds- pris	Producent- pris ¹⁾
Mjölk, mk/l	1,86	2,70
Nötkött, mk/kg	13,30	18,61
Svinkött, "	7,90	10,40
Fårkött, "	8,98	12,72
Hönsägg, "	4,18	6,21

¹⁾tilläggspriset ingår.

innebära att affärerna inom köttbranschen är olika rustade för konkurrens.

Å andra sidan kan efterfrågan och utbud på de lokala marknaderna inverka på priset mera än en eventuell yttre konkurrens skulle förutsätta. I vårt land råder ännu t.ex. stort övertutbud på hönsägg, vilket uppenbarligen har en sänkande effekt på priserna på marknaden. Utbudet och efterfrågan på svinkött är i balans och priset ligger nära medelnivån inom EU. Marknaderna för nötkött har också varit i balans men priset har med tydlig marginal legat under EU:s nivå. T.ex. på hösten 1996 rådde tidvis visserligen ett övertutbud och då man inte fick igång export har priserna understigit EU:s prisnivå.

Allra svårast är det att förstå det låga marknadspriset på fårkött. Konsumtionen är visserligen liten men trots detta importerar man till Finland mycket fårkött om man jämför med den mängd som konsumeras. Förspills stödet i förädlings- och saluföringsledet? Av detta finns exempel i övriga delar av världen. Det stöd som är avsett för lantbruket kan lätt ha en höjande effekt på produktionsinsatsernas priser. I detta fall kan saluförings- och förädlingskedjans marginaler öka, vilket gör att lantbruket inte alls kan utnyttja stödet.

Producentprisen på svinkött har i någon mån stigit sedan år 1995. Galna ko-sjukan har gjort att konsumtionen av nötkött har sjunkit i många EU-länder (speciellt i Tyskland) och efterfrågan på kött har riktat in sig på svin och fjäderfä. Till följd av ökad efterfrågan har priset på

Tabell 10. Marknadspriser på husdjursprodukter i Finland och i vissa EU-länder år 1995, mk/kg (mjölk mk/l)¹⁾.

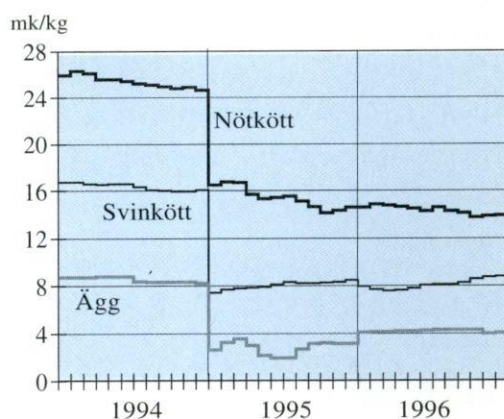
	Mjölk	Svin- kött	Nöt- kött	Höns- ägg
Finland	1,89	8,06	16,10	2,83
Sverige	1,82	8,17	16,71	4,90
Danmark	1,77	7,77	17,07	4,89
Tyskland	1,70	7,95	16,65	7,51
Nederländerna	1,77	..	16,97	3,55
Frankrike	1,63	7,78	16,19	3,67
Italien	1,81	..	18,31	5,50

¹⁾Enligt medelkurserna år 1995.

²⁾R3-klass ³⁾Styckpriserna har räknats om till kilon utgående från en genomsnittlig vikt på 62 gram.

svinkött gått upp. Också i Finland styrdes konsumtionen i viss mån in på nya banor även om galna ko-sjukan inte har förekommit hos oss.

År 1995 var marknadspriset på hönsägg speciellt lågt (cirka 2,5 mk/kg). Den har dock stigit till cirka 4 mark per kilo men också detta pris ligger under nivån inom EU. Producenterna är än så länge berättigade till stöd som gäller för övergångsperioden. Dessa stöd höjer naturligtvis det pris som odlaren erhåller.

Figur 8. Priserna på nötkött och svinkött samt hönsägg utan stöd åren 1994-1996.

5.2. Produktion

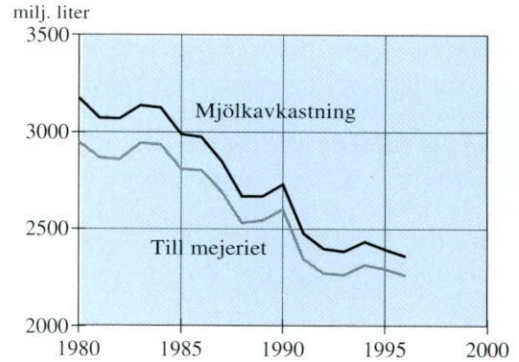
Mjök

Jämfört med år 1995 sjönk mjölkproduktionen med 1,5 %, vilket motsvarar utvecklingen över en längre period. Visserligen har fluktuationerna varit stora på årlig basis beroende på vilka produktionsbegränsningsmetoder som har använts. År 1991 sjönk produktionen med 10 %, men år 1994 steg den med 2,3 %.

I början av året var produktionen 4 % lägre än året förut men i slutet av året sjönk produktionen inte längre i samma takt. Produktionsförändringarna bestäms ofta enligt betesperioden. En god foderskörd under betesperioden ökar de genomsnittliga avkastningarna och det här upprepar sig ofta under hela utfodringsperioden. Kvaliteten på det skördade fodret är en faktor som inverkar på avkastningen. Det är därför alltid viktigt att vänta på att vinterfodringsäsongen inleds. Vinterfodringsäsongen avgör vinterperiodens totala produktionsnivå.

Mjölkleverantörerna går stadigt ner i antal. Så också år 1996 då deras antal gick ner med 2 000, d.v.s. litet mera än året förut. Medelavkastningen har stigit på årlig basis med i genomsnitt 80 liter/ko och är nu redan uppe i nästan 6 000 liter.

Mjölkucenterna förundrade sig under året över nedskärningen av de gårdsvisa kvoterna. I anslutningsavtalet fastställde man Finlands mjölkkvot enligt produktionen år 1992.

Figur 9. Mjölkproduktionen och den mjölk-mängd mejerierna mottagit åren 1980-1996.

Den totala summan av de gårdsvisa kvoterna var dock cirka 150 milj. liter större. Kvoten för hela landet överskreds inte men kommissionen har fordrat att helhetskvoten följer kvoten för hela landet. År 1995 köpte staten delvis upp kvoter av odlarna men med ett relativt dåligt resultat. Kvoter har kunnat saluföras fritt, dock så att av de sålda kvoterna har odlarna tvingats avstå 50 % andel vederlagsfritt till staten om det varit fråga om att lägga ner produktionen. Priset på kvoterna har legat kring 1,5-4,5 mk/l. Den inkomst som försäljningen av kvoterna har gett är beskattningsbar inkomst.

Regeringen beslöt att ingripa i den "olagliga" kvotsituationen och skar ner alla gårdars kvoter med 5-6 % (utan att ingripa i de gårdar som har mottagit stöd från EU för en utbyggnad av produktionen). Nedskärningarna kom-

Tabell 11. Husdjursproduktionen åren 1990-1996¹⁾.

		1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996 ^e
Mejerimjök,	milj. l	2 600	2 345	2 274	2 264	2 316	2 296	2 261
Nötkött,	milj. kg	118	122	117	106	107	96	97
Svinkött	"	187	177	176	169	171	168	172
Hönsägg	"	76	67	67	70	72	75	71
Fjäderfäkött	"	33	37	36	35	39	42	49

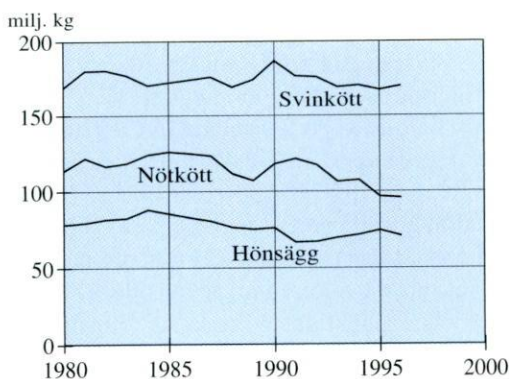
¹⁾I början av mars 1990 frångick man köttets varmviktsavdrag. Till följd av detta är produktionsmängderna 3 % större än förut. Priserna sänktes på motsvarande sätt med 3 %. Det nya varmviktsavdraget är 2 % fr.o.m. 1.7.1995.

penseras inte alls, vilket var något som producentorganisationen starkt reagerade för. De nedskurna kvoterna är inte något problem så länge som totalkvoten inte överskrider. En risk finns dock alltid inbäddad i en minskning av kvoterna. De gårdar som överskrider sin kvot hamnar att bära denna risk.

I samband med en nedskärning av kvoterna beslöt man att nordligt stöd utbetalas för hela mjölkproduktionens del även om produktionen överskrider den gårdsvisa kvoten. Stödets storlek kan visserligen inte överskrida en given maximistorlek. Det troliga är att utbetalning av nytt stöd förutsätter att det genomsnittliga stödet sänks.

Nötkött

Produktionen av nötkött har sjunkit relativt jämnt sedan år 1991 då den uppgick till 122 milj. kg. Från år 1995 till 1996 noterades visserligen en ökning i produktionen av nötkött, på cirka 1 %, vilket gjorde att produktionen år 1996 uppgick till 97 milj. kg. Mängden slaktdjur gick ner något men slaktvikterna gick upp. Av den totala nötköttproduktionen utgör kornas andel cirka en tredjedel och tjurarnas andel cirka 55 %. Kalvköttets andel (slaktkroppens vikt underskrider 80 kg) är bara 0,1-0,2 %. Såväl kornas som kalvarnas vikter håller i någon mån på att gå upp. Man beräknar att produktionen sjunker med 1-2 milj. kg år 1997.

Figur 10. Produktionen av nötkött och svinkött samt hönsägg åren 1980-1996.

Inom EU stöds produktionen av nötkött med tjurpremier och stöd för dikor. Anslutningsavtalen stipulerar att tjurpremie får betalas för 250 000 djur. Denna kvantitet har inte helt uppnåtts.

Produktionen av nötkött bygger i huvudsak på slaktdjur som tidigare varit i mjölkproduktionen. Detta gör att man inte automatiskt når den stipulerade maximimängden djur som skulle vara berättigade till tjurpremie. I ökande omfattning kommer en eftersläpning troligen att äga rum.

Dikopremie kan erläggas för högst 55 000 djur. Mängden dikor har så småningom ökat men ligger ännu långt under maximimängden. Tjurpremierna är under alla omständigheter avgörande för köttproduktionens övre gräns vid vars rand man balanserar. Köttproduktionen kan alltså inte öka nämnvärt.

I Finland har förekomster av BSE-sjukan inte registrerats, och sjukdomen har alltså inte kommit att påverka marknaden av nötkött. Eventuellt förhöll sig konsumenterna alldeles i krisens början misstänksamma mot nötkött och konsumtionen sjönk under några veckors tid. Efter detta har saken glömts bort och konsumtionen har hållit sig stabil. Den inhemska efterfrågan har kunnat tillfredsställa konsumtionen och nötkött har inte i större omfattning importerats.

EU:s nötköttspolitik

De som sköter EU:s lantbrukspolitik var fullt sysselsatta med BSE-sjukan nästan hela året. Den starka nedgången i efterfrågan försatte producenterna i en paniksituation speciellt efter det att producentpriserna hade sjunkit katastrofalt. Förenade Konungadömet hamnade i en speciellt svår situation för att landet försattes i exportförbud: exporten av nötkött förbjöds. Ministerrådet fattade på förslag av kommissionen beslut om att slakta en stor mängd nötdjur för att få bukt med epidemin. Producenterna ersätts för sina förluster.

Nedgången i konsumtionen och i producentpriserna gjorde att hela sektorn för produktion av nötkött hamnade i svårigheter. Extra anslag

finns inte att tillgå för dylika ersättningar och EU:s ekonomi fick sig också en stöt. Tillsvidare är det inte klart hur man skall finansiera kompensationserna. Ett förslag som håller på att vinna understöd är att förlusterna täcks med interna överföringar inom lantbruket. Avsikten är att minska anslagen som är reserverade för att reformera CAP-systemet med 7 % men beslut har ännu inte fattats. Avgörandet måste dock bli klart under år 1997.

I oktober fattade ministerrådet beslut om ett omfattande nötdjurspaket, vilket bl.a. omfattade:

- medlemsländerna skall ta i bruk en slaktpremie för kalvar eller alternativt en premie för en tidigare slaktning av litet äldre kalvar (early marketing premium)
- övergång till en tjurpremie
- en nedskärning av landsvisa tjurpremier
- en granskning av användningen av kvoter för dikopremier
- en höjning av årets tak för inköp i samband med intervention
- en ändring av reglerna för extensifieringstillägg.

I syfte att balansera marknaderna stöds produktionen av nötkött med 2,5 mrd ecu. Utöver detta skall 500 milj. ecu erläggas i form av ett speciellt inkomststöd. För att balansera marknaderna skall interventionslagren höjas från 460 milj. kg till 550 milj. kg. Vid ingången av år 1996 hade man inte försett sig med interventionslager.

Av det tilläggsstöd på 2,5 mrd ecu som skall tillfalla nötköttsproducenterna har dock 230 milj. ecu erlagts i förskott år 1996.

Man strävar till att minska produktionen av nötkött genom att göra tjurpremien till en premie som bara betalas en gång. Stödet är 135 ecu för tjuror som är tio månader gamla. Tidigare var stödet 108,68 ecu i två omgångar för varje djur. Också i det nya systemet fanns en möjlighet att erlagga betalningen en andra gång. Detta var möjligt på "traditionella extensiva produktionsområden", dock så att man inte överskred begränsningen på 3 % av det områdesvisa maximibeloppet (ceiling). Summan av dessa båda stöd får inte överskrida 216 ecu.

Extensifieringsgränserna justerades så att stödet uppgår till 36 ecu om djurens antal inte överskrider 1,4 djurenheter/ha och 52 när djurens antal inte överskrider 1 djurenhet/ha.

Avtalet omfattar också slaktpremie på småkalvar (under 84 kg), som för en kalv slaktad i december-februari uppgår till 380 mk och för en kalv som är slaktad efter detta till cirka 350 mk. Systemet är i kraft till utgången av november 1998.

Kvoterna för tjurpremier skars totalt sett ner med 19,3 %. En nedskärning i denna storleksklass var möjlig därför att kvoterna inte tagits i bruk tillnärmelsevis i den omfattning som det hade varit möjligt. Tysklands kvoter skars ner med 42,4 %. Finlands kvot sjönk från 250 000 till 241 553, d.v.s. 3,4 %. Finland har i det stora hela använt sina kvoter i den usträckning som det varit möjligt. Antal slaktade tjuror håller på att minska. Således är nedskärningen inte till stor skada.

Även om alla erkänner att något måste göras för att åtgärda den överstora produktionen av nötkött och för att balansera nötköttsmarknaderna har inga permanenta lösningar nåtts. Produktionen översteg efterfrågan också före BSE-sjukan uppdagades. Problemet erkänns allmänt men ingen är beredd att åtgärda det. I oktober uttalade sig Irlands lantbruksminister sarkastiskt i saken: "alla är ense om att produktionen av nötkött måste skäras ner men ingen har velat göra det för egen del".

Enligt vissa uppskattningar kommer det att vara svårt för EU att balansera nötköttsmarknaderna fram till utgången av detta decennium. År 1995 uppgick produktionen av nötkött till 8 milj. ton och konsumtionen till 7,65 milj. ton. Till följd av att EU enligt GATT-avtalet är skyldig att importera 460 000 ton uppgick överproduktionen till 795 000 ton år 1995. Nämda avtal bygger på att EU på årlig basis och med exportstöd kan exportera 821 000 ton nötkött, vilket ungefär motsvarar nuvarande överproduktion. Produktionen ökar dock årligen med cirka 1,5 %. Till följd av att konsumtionen inte alls går upp, möjligen ner, håller underskottet på att öka. Man har förutspått att konsumtionen sjunker t.o.m. med 20 % fram till år 2000. Om det inte är möjligt att få igång en export uppgår

lagren snart till flera miljoner ton. EU borde således ta till drastiska åtgärder för att minska produktionen, vilket dock inte ser ut att lyckas.

Svinkött

Produktionen av svinkött var cirka 2 % större än år 1995. Slaktvikterna var cirka 3 % högre år 1996 än 1995 men antalet svin som slaktades var knappa 2 % färre. Man förutspår att produktionen går upp cirka 4 % år 1997.

År 1996 stimulerades produktionen av en konsumtionsökning. BSE-sjukan gjorde att en viss del av efterfrågan överfördes från nötkött på svinkött.

Avgörande för hur produktionen av svinkött har utvecklats har varit dess lönsamhet. Produktionen har hållit sig på oförändrad nivå och kostnadstrycken till trots verkar det som om lönsamheten fortfarande är tillfredsställande. Speciellt i slutet av året försvagades dock lönsamheten till följd av att foderpriserna gick upp med 8 % från föregående år. Detta berodde dels på att priset på äggvita gick upp (priset på soja har varit högt till följd av den dåliga skörden i USA), dels på att priset på spannmål gick upp i slutet på år 1996.

Enligt bokföringsuppgifterna uppgick produktionspriset på svinkött till cirka 10,55 mk/kg år 1995. Kostnaderna översteg klart nivån i Danmark (7,75 mk/kg). Överlag var kostnaderna hos oss högre än i Danmark, men speciellt gällde detta priset på foder och svin. Skillnaderna i kostnaderna beror på svingårdarnas storlek. Svingårdarna är betydligt mindre i Finland än i de Centraleuropeiska länderna.

Fårkött

Priset på fårkött har sedan länge legat på en nivå som understiger medelnivån inom EU. På årsnivå är priset bara cirka 10 mk/kg i motsats till det genomsnittliga priset på 20 mk inom EU år 1995. Också i Danmark är priset cirka 5 mk/kg högre än i Finland. Det råder obalans på marknaderna. Efterfrågan är inte tillräckligt hög i förhållande till utbudet. Slakterierna har

fullt upp och man tvingas uppskjuta slakter. De genomsnittliga slaktvikterna stiger till följd av detta.

Marknaderna för fårkött är inte i balans. Fårkött importeras till Finland även om det råder överskott av inhemskt fårkött. Den 4-22 november inledde EU ett speciellt lagringsprogram i syfte att öka priset på får genom att avlägsna kött från marknaderna.

Hönsägg

Till följd av ett överutbud har produktionen av hönsägg kontinuerligt kämpat med svårigheter. Produktionen överskrider konsumtionen med cirka 30 %. Under år 1996 sjönk produktionen med cirka 6 %. Under årets första två månader översteg de mängder som kom ut på marknaden fjolårets mängd. Därefter sjönk produktionen och stannade slutligen på en nivå som understeg fjolårets. Till följd av att ruvningarna har ökat med cirka 8 % ser situationen på marknaden dock inte ut att bli bättre på permanent basis. År 1997 ser det igen ut som om produktionen skulle öka.

6. Minutpriser och konsumtion

6.1. Minutpriser

Minutpriserna har helt anpassat sig till de förändringar som integrationen förde med sig. Priserna sjönk ända till slutet av år 1995 även om den egentliga, stora prisförändringen ägde rum redan i början av januari 1995. Efter mitten av år 1995 är det inte längre möjligt att bedöma de verkningar som anslutningen till EU hade på minutpriserna. Växlingarna i Finlands och EU:s producentpriser har efter detta inverkat på priserna. Minutpriserna följer nu producentprisernas (marknadsprisernas) utveckling.

Konsumentverket har utfört detaljerade undersökningar om priserna såväl regionalt som inom olika regioner. Enligt de här undersökningarna inverkade integrationen sänkande

Tabell 12. Vissa minutpriser i december 1994-1996, mk/kg (mjölk och grädde mk/liter) samt förändringen XII/95-XII/96, %.

	1994 XII	1995 XII	1996 XII	Föränd- ringen, %
Konsumtions- mjölk	3,92	3,91	3,87	-1
Grädde	4,87	4,71	4,71	0
Smör	14,88	12,12	12,85	6
Ost	49,54	46,96	47,12	0
Margarin	7,93	6,54	6,18	-6
Svinkött	42,89	32,72	33,00	1
Nötkött	56,14	44,91	42,38	-6
Broiler	23,47	19,14	11,28	-10
Hönsägg	16,48	9,75	10,86	11
Vetemjöl	10,26	6,86	7,22	5
Hålkaka	16,57	14,99	14,76	-2
Franskt bröd	14,63	12,27	11,73	-4

Källa: Statistiskcentralen, konsumentprisstatistik.

på priserna, som gick ner cirka 12 %. Prisen på livsmedel varierar betydligt enligt affärernas läge.

Konsumentprisindexets "närings"- grupp är också användbar när man har att följa upp hur priserna har utvecklats. Den innehåller visserligen varor av både inhemskt och utländskt ursprung och avspeglar inte helt exakt integrationens verkningar.

Nedgången i de inhemska råvarupriserna gjorde att priserna i näringsgruppen började sjunka redan i slutet av år 1994. När man på årsnivå följer prisernas nedgång kan man konstatera att näringarnas prisindex sjönk med 4,4 % i januari, 5,4 % i februari osv. I oktober var prisindexet nere i 9,0 %. I december 1995 var indexet nere på den lägsta nivån. Efter detta har priserna stigit, dock relativt långsamt. Priserna t.o.m. sjönk emellanåt till följd av säsongvariationer. Fram till september var ökningen cirka en procent. Till följd av att priserna gick ner nästan hela år 1995 sjönk priset på livsmedel på årsnivå från år 1995 till år 1996 med 2 %. År 1996 var livsmedlen cirka 9 % billigare än år 1994.

Prisnedgången i början av år 1995 berodde i huvudsak på att priserna på råvaror gick ner. Marknadspriserna sjönk med knappt 50 %. De uppskattningar om storleken på prissänkningen som gjordes före integrationen varierade från 10 % till 12 % delvis beroende på hur de varor som var föremål för prognostiseringen hade valts. Sänkningen av minutpriserna på varor som till 100 % var inhemska var större än prissänkningen på hela näringsgruppen. Detta beror på att en del av priserna på importerade livsmedel gick upp bl.a. till följd av en ökning i mervärdesskatten och tullarna.

Utvecklingen av marginalerna

Ett antagande om att de markmässiga marginalerna inte skulle ändras låg som grund för en uppskattning om hur priserna skulle ändras. Enligt de uträkningar som gjordes skulle inte förändringarna i marginalerna vara så värst stora. De varierade dock enligt produktgrupp. Man har räknat ut marginaler på årsnivå från år 1994 till år 1995. De ger dock inte en fullständig bild av prisförändringarna för att priserna fluktuerade hela år 1995. En liten nedgång i priserna ägde rum redan år 1994. En fullständig anpassning av priserna verkar ha ägt rum först under andra hälften av år 1995. Efter detta är det inte längre integrationen som ensam är orsaken till att priserna ändras.

Mjölprodukternas marginaler steg i medeltal med cirka 8 % enligt de undersökningar som Lantbruksekonomiska forskningsanstalten (MTTL) har gjort. Andelen fett och protein i mjölk ändrades. Fettet sjönk i pris med 32 % medan däremot proteinet steg med 27 %, vilket avspeglade sig i priserna på olika mjölkprodukter. Även om marknadspriset på mjölk har gått ner är mjölprodukternas genomsnittliga pris bara litet lägre än före integrationen. Detta beror på att mjölprodukterna påfördes en mervärdesskatteprocentsats på 17 %. Tidigare hade dessa produkter knappt beskattats. Priset på ost och smör gick ner men priset på mjölk förändrades inte.

Från år 1994 har priset på kött gått ner märkbart. Speciellt har priset på svinkött gått ner. I mars 1996 låg konsumentpriset på färskt

svinkött på en nivå som var 28 % lägre än i september 1994. En nedgång i marknadspriset på svinkött har varit huvudorsaken till detta. Att märka är också att marginalerna har gått ner avsevärt, cirka 7-14 %, beroende på vilken del av kroppen det är fråga om. Integrationen har långt kommit att påverka prissättningen. Alla värdefulla delar sjönk dock jämnt i pris med 23 %.

Konsumentpriserna sjönk mindre för nötköttets del än för svinköttets. För helköttets del var sänkningen 12-15 % och för malet kött 20 %. Marginalerna gick ner med 3-4 %. Marginalen för malet kött sjönk dock med 12 %. En sänkning av marginalerna gjorde att konsumentpriserna sjönk mera än väntat. Sänkningen av priserna på nötkött fortgick visserligen hela året. När det första kvartalet på år 1996 hade nåtts hade priset på kött av helköttskvalitet sjunkit med 25-26 % och priset på malet kött med 30 %.

Konsumentpriserna på hönsägg sjönk med hela 45 % från år 1994 (17,09 mk/kg) till år 1995 (9,35 mk/kg). Marknadspriset sjönk från 10 mark till 3,29 mark per kilo men också marginalen minskade (6,46 till 4,70 mk per kilo). Överproduktionen gjorde att priserna sjönk betydligt och nådde en nivå som underskred EU:s inre prisnivå (cirka 5,50 mk/kg). Exporten var nödvändig men kostnader i anslutning till transport och marknadsföring gjorde att det pris som man slutligen fick inte var speciellt högt. Packeriernas lönsamhet blev svagare och producentpriserna sänktes mera än vad man hade förberett sig på. Under loppet av år 1996 har minutpriset i likhet med marknadspriset stigit med cirka en mark per kilo.

Priset på mjöl och bröd har gått ner så att de motsvarar sänkningen av priset på råvaran och mervärdesskatten. Marginalerna har hållits kvar ungefär på samma nivå; ställvis har de sjunkit och ställvis har de gått upp en aning.

I detta skede är det ännu svårt att bedöma hur marginalerna har utvecklats under år 1996. År 1996 steg lönerna relativt kraftigt, vilket för sin del påverkade affärernas marginaler. Andra kostnadsfaktorer har just inte alls funnits. Inflationen har varit så gott som obefintlig.

Å andra sidan är en normal ökning av efterfrågan ett skäl till att priserna fluktuerar. Konsumenternas disponibla inkomster har ökat märkbart. Även om inkomsteffekten vanligen är liten för livsmedlens del har efterfrågan på livsmedel till följd av detta ökat.

Priserna år 1996

Minutpriserna är beroende av producentpriserna, marginalerna inom förädling och handel samt av den allmänna marknadssituationen. Under år 1996 steg producentpriserna något. Speciellt gäller detta spannmål men också svinkött. I början av integrationen var slakterierna och mejerierna uppenbarligen på sin vakt av fruktan för en ökad import. Producentpriserna sänktes kanske mera än vad som verkligen hade varit nödvändigt.

Även om EU:s lantbrukspolitik skyddar eller t.o.m helt isolerar priserna på den inre marknaden från världsmarknadsprisernas fluktuationer steg världsmarknadspriserna på spannmål fortsättningsvis i början av år 1996. Detta avspeglade sig på priserna inom EU så att de började stiga brant. I syfte att skydda konsumentpriserna inom EU införde EU i början av år 1996 en exportskatt på spannmål. På hösten sjönk priserna och exportskatten slopades.

Livsmedlens konsumentpriser ligger i Finland på medelnivå jämfört med de övriga länderna inom EU. Vi ligger i jämbredd med Tyskland. Mervärdesskatten på livsmedel är hos oss en av de högsta inom EU. Detta måste man minnas när man gör prisjämförelser. Fluktuationerna i valutakurserna gör det i viss mån svårare att göra prisjämförelser. Den finska marken har visserligen varit relativt stabil redan i två års tid men inom en tidsrymd på ett år förekommer fluktuationer på några procent. Tidpunkten då jämförelserna görs inverkar på priserna med några procentenheter.

6.2. Konsumtion

Konsumenternas disponibla inkomster steg under år 1996 med cirka 7 %. Detta inverkade på konsumtionen av produkter med hög

Tabell 13. Konsumtionen av mjölkprodukter och margarin per person åren 1987-1996.

	Flytande Smör		Ost	Marga- rin	Smör- bland- ningar ¹⁾
	liter	kg			
1987	225,6	8,2	11,5	7,1	2,2
1988	221,8	7,0	11,7	7,3	2,1
1989	217,7	6,5	12,5	8,0	2,1
1990	216,0	5,5	12,7	7,6	2,2
1991	209,0	6,2	12,8	7,9	2,6
1992	208,0	5,6	13,1	8,6	2,8
1993	205,3	5,5	13,5	8,7	2,9
1994	201,1	5,4	13,5	8,2	2,8
1995	196,3	5,5	14,8	8,3	2,6
1996 ^e	196	4,7	15,6	8,4	2,7

¹⁾Smör-växtoljeblandningar

Källa: Lantbruksstatistisk årsbok 1996 och ETT.

inkomstflexibilitet. Exempel på dylika är bl.a. ost och slaktkroppens värdefulla delar. I övrigt inverkar inkomsterna bara i liten utsträckning på konsumtionen. Andra faktorer, som t.ex. reklam och ett intresse för olika hälsoaspekter, kan i högre grad inverka på konsumtionen.

Konsumtionen ändrades inte i större utsträckning från år 1995. Minutpriserna sjönk brant på ett flertal produkter under år 1995. År 1996 ändrades priserna inte i avgörande omfattning. Således fanns inte speciella orsaker till ändringar av konsumtionen.

Konsumtionen av mjölkprodukter förändras enligt tidigare mönster: konsumtionen av mjölk går ner och konsumtionen av mjölkprodukter går upp. Konsumtionen av mjölkprodukter i flytande form fortsatte att sjunka med några liter per person. Efterfrågan på mjölkprodukter med låg fetthalt har ökat. Konsumtionen av fettfri mjölk ökar och konsumtionen av konsumtionsmjölk, och speciellt helmjölk, minskar. Grädde konsumeras däremot en aning mera. Konsumtionen av yoghurt och surmjölkprodukter har hållits kvar på tidigare nivå. Konsumenterna har redan vant sig vid utländ-

ska produkter, vilkas konsumtion inte längre ökar.

Konsumtionen av smör och smörblandningar har minskat en aning. Beträffande dessa verkar det som om en saturationspunkt skulle ha nåtts. Ost konsumeras däremot i ökande utsträckning. År 1996 var ökningen 5 %.

Till följd av den starka nedgången i konsumentpriserna gick konsumtionen av hönsägg upp med 13 % år 1995. År 1996 sjönk konsumtionen en aning, till 11 kg/person, vilket varit den nivå konsumtionen har stabiliserat sig på några undantag när.

Ökningen i konsumtionen av kött riktar sig mot kött av fjäderfä, vars konsumtion ökade med cirka 11 % jämfört med år 1995. Konsumtionen av fjäderfäkött ligger fortfarande på en nivå som bara är cirka 10 kg/person. Kvantitetsmässigt var ökningen ännu rätt anspråkslös, 1,0 kg/person. Konsumtionen av svinkött gick upp med cirka en procent men konsumtionen av nötkött sjönk i motsvarande mån. Totalkonsumtionen av kött steg alltså med cirka 2 kg/person, d.v.s. med knappt en procent.

Tabell 14. Konsumtionen av kött och hönsägg åren 1987-1996, i kg/person¹⁾.

	Nötkött och kalv- kött	Svin- kött	Fjäderfä- kött	Höns- ägg
1987	20,9	32,6	5,2	11,8
1988	20,9	32,7	5,6	11,6
1989	20,5	31,9	6,2	11,1
1990	21,8	33,0	6,8	11,1
1991	21,3	32,9	7,2	10,7
1992	21,1	32,6	7,4	11,0
1993	18,9	30,8	7,3	10,7
1994	18,8	29,7	7,8	10,7
1995	19,4	33,3	8,7	11,8
1996 ^e	18,7	33,1	9,7	10,8

¹⁾Köttets konsumtionsciffror överstiger med början från år 1990 de tidigare siffrorna med 3 % p.g.a. att köttets varmviktsavdrag lämnats bort vid vägningen. Varmviktsavdraget (2 %) görs igen fr.o.m. juli 1995. Källa: Lantbruksstatistisk årsbok 1996 och ETT.

Man antar att konsumtionen av broiler ännu kommer att växa i framtiden. I övrigt har konsumtionen av kött stabiliserat sig på nuvarande nivå. En konsumtionsökning kan inte heller motiveras med hälsoaspekter.

Funktionella livsmedel var årets specialitet. Det är fråga om produkter om vilka man i reklamsyfte inte får säga att de är sjukdomsbotande men nog hälsobefrämjande. Ett nytt dyligt kolesterolsänkande margarin är Benecol.

I internationell jämförelse ligger konsumtionen av kött och hönsägg på en relativt låg nivå. Konsumtionsvanorna har formats långsamt och de ändras inte speciellt snabbt. I stället för kött äter finländarna fisk och dricker mjölk. Till följd av detta är andelen djurprotein i mat i samma klass som i de industrialiserade länderna i allmänhet. Mätt i energimått och i internationellt perspektiv är vår konsumtion låg (2 800 kcal eller 11,7 MJ).

7. Utrikeshandeln

7.1. En ändring i handelns uppbyggnad

Finlands inträde i EU medförde avsevärda ändringar för lantbruksprodukternas utrikeshandel. Handeln inom unionen eliminerade Finlands gränsskydd gentemot andra medlemsländer. Priser och konsumenternas preferenser är numera avgörande för i vilken utsträckning utländska produkter importeras till och konsumeras i Finland.

Före integrationen befarade lantbruksproducenterna att importen skulle öka starkt. Delvis besannades detta men ingen alarmrande ökning i importen har skett. Nedgången i minutpriserna ledde till en konsumtionsökning, vilket gjorde att den inhemska produktionen gick åt även om importen samtidigt ökade. Man kan säga att importen ökade naturligt utan att förorsaka störningar. Integrationsavtalet ger möjlighet att skrida till specialåtgärder om importen hotar att bli alltför stor. Man har hittills inte sett sig tvungen att använda sig av denna reservation.

Importen av förädlade produkter blev fri mellan EU och Finland redan år 1993. Efter detta fick man importera dem fritt dock så att skillnaderna i råmaterial jämnades med hjälp av en importavgift. Importprodukterna kom på detta sätt prismässigt att jämföras med livsmedel som hade producerats i Finland. Detta arrangemang inverkar dock inte i nämnvärd grad på importen. Det var först integrationen som gjorde det möjligt att handla fritt med råvaror.

Till följd av integrationen flyttades handeln över på EU:s inre marknader. Man har hela tiden försökt hålla marknaderna uppe till Ryssland och de baltiska länderna, speciellt till Estland.

Till följd av det skydd som Ryssland har utövat mot import har östhandeln försvårats. Nya stadganden har kommit till i jämn ström och exportörerna har inte alltid känt till dem. År 1996 ökade Finlands export till Ryssland med cirka en tredjedel jämfört med året innan. Också exporten av livsmedel har utvecklats gynnsamt.

Handeln mellan Estland och Finland är viktig men dess omfattning är svår att uppskatta till följd av den livliga turismen. Finländarna köper stora mängder livsmedel från Estland eller från färjorna som trafikerar till Estland. Estland har inte utfärdat skyddsbestämmelser för import av livsmedel. Livsmedelspriserna följer priserna på världsmarknaden. Klart är att priserna i Estland understiger rejält priserna i Finland och lockar finländska turister att importera livsmedel därifrån.

7.2. Utrikeshandeln åren 1995 och 1996

Handeln på de inre marknaderna har gjort det svårt att göra upp statistik över utrikeshandeln. Tullen besiktigar inte längre varorna. Statistiken över handeln färdigställs långsammare än tidigare. För år 1996 sträcker sig statistiken bara över en period på cirka ett halvt år. Således är det inte möjligt att i detta skede dra slutsatser över fjolårets utrikeshandel. I det följande har man granskat hur handeln har

Tabell 15. Export och import av lantbruksprodukter åren 1986-1995, milj. mk.

	Export sammanlagt	Import sammanlagt	Import Kaffe, te och kryddor	Frukter	Drycker och tobak
1986	2 256,3	5 713,2	1 376,9	855,2	405,0
1987	2 074,7	5 798,1	990,9	978,7	401,7
1988	1 815,8	5 705,2	787,6	915,4	372,6
1989	2 098,5	6 111,3	825,5	942,1	494,3
1990	2 508,7	5 613,9	562,5	963,3	537,8
1991	2 375,1	5 794,5	562,1	1 016,4	561,4
1992	2 796,1	6 488,4	526,2	1 132,7	613,9
1993	4 298,8	7 545,3	814,1	1 239,1	717,5
1994	5 366,6	9 067,2	1 289,2	1 645,8	728,9
1995	4 246,0	8 000,5	782,6	964,5	839,4

Källa: Finlands officiella statistik, Utrikeshandel. År 1995 Statistisk årsbok.

utvecklats framför allt under det första medlem-
såret, d.v.s. år 1995.

Särskilt beträffande ost och yoghurt ökade
mjölkprodukternas utrikeshandel. För ostens
del fanns redan före integrationen ett special-
avtal med EU. Detta specialavtal tillät en rela-
tivt stor export till EU. Småningom tillät Fin-
land import av specialostar inom begränsade
kvoter. Importen av ostar har gått upp något,
men tillväxten har inte varit exceptionellt hög.
Finländarna verkar fortfarande gynna inhem-
ska ostar. Till följd av att mjölkproduktionen
snarare minskar än ökar och utbudet av råvara
begränsar produktionen ökar inte exporten av
ost i nämnvärd mån. Den inhemska konsum-
tionen är å sin sida stadd i tillväxt. Möjlighe-
terna att öka exporten är begränsade.

Importen av yoghurt har ökat avsevärt. Im-
porten sker främst från Sverige och den inled-
des redan före integrationen. Också danska och
franska yoghurtssorter har importerats. Yoghurt-
konsumtionen uppgår till cirka 16 l/person
årigen. Deras betydelse är i sig relativt liten
men den reklam som har gjorts för dem har
varit slagkraftig.

Finland har vanligen varit nettoexportör av
kött och vanligen enbart exportör. Bara under
några få år som föregick integrationen impor-
terades kött till följd av att produktionen hade

sjunkit under den nivå som gäller för självför-
sörjning. Importen har gällt de bättre delarna
av kroppen som det har rått brist på.

Situationen förändrades år 1995. Importen
av kött ökade märkbart. Till följd av en prisned-
gång ökade konsumtionen av svinkött och den
inhemska produktionen kunde inte till alla
delar tillfredsställa efterfrågan. Den nya situa-
tionen lockade också till import när möjlighe-
ter till det fanns. Den inhemska konkurrensen
om marknaderna ledde också till import när
alla företag inom köttbranschen inte kunde
skaffa tillräckligt med kött från de inhemska
marknaderna. Samtidigt exporterade man dock
kött. Beträffande svinkött var man netto-
importör.

År 1995 importerade man också kött av
fjäderfä. Konsumtionen ökade starkt till följd
av att priserna gick ner. Broilerproducenterna
kunde inte genast svara på konsumtions-
ökningen även om branschen vanligen har
varit i stånd att balansera situationen på mark-
naden. Till följd av att det inhemska utbudet nu
har vuxit och svarar mot konsumtionen mins-
kade importen år 1996.

Produktionen av spannmål överskrider be-
tydligt den inhemska efterfrågan. Med undan-
tag för några allvarliga missväxtår då det i
någon mån har rått brist på fodersäd har korn

Tabell 16. Export av vissa lantbruksprodukter åren 1986-1995, milj. kg.

	Smör	Ost	Mjölkpulver	Svinkött	Nötkött	Hönsägg	Spannmål
1986	14,9	34,5	33,9	10,2	21,3	25,1	664,3
1987	21,3	34,4	31,7	17,3	22,0	21,6	294,9
1988	19,2	32,5	18,4	9,2	10,5	18,6	25,0
1989	20,3	26,3	8,0	14,0	5,5	19,1	334,8
1990	35,9	28,9	25,9	22,7	10,0	20,4	513,6
1991	22,7	27,8	16,5	14,5	18,5	12,9	1 113,8
1992	17,3	24,9	7,8	13,4	16,2	11,9	717,8
1993	16,6	24,9	3,3	15,0	14,5	15,1	762,2
1994	22,6	27,0	2,8	20,5	12,4	18,3	991,2
1995	18,3	29,5	5,7	5,2	3,9	13,8	384,9

Källa: Jordbruksstatistisk månadsrapport.

och havre exporterats på årlig basis. Väderförhållandena har gjort att odlingen av fodersäd har varierat, vilket stundtals har lett till import. Pastaindustrin kräver dock råvara, vilket har lett till import av specialvetemjöl. Rågens odlingsareal har växlat både till följd av väderförhållandena och till följd av aktiva åtgärder från statens sida. Den utrikeshandel som man bedriver med brödsäd är alltså en följd av en växling i utbudet och kan inte prognostiseras.

I förhållande till tidigare år minskade utrikeshandeln med spannmål märkbart även om skör-

dens storlek inte förutsatte det. Odlarna lagrade uppenbarligen säd i större mängder än tidigare i de lager som de har hemma. En differentiering av priset enligt säsong kan också locka till lagring till följd av att det pris som man erhåller är högre än på de normala penningmarknaderna. Det lönar sig inte att sälja vetet förrän på våren.

Under år 1996 ökade exporten av spannmål. Lagren är kanske fyllda och vad beträffar skörden var den också större än föregående år.

Beträffande den export som riktade sig till länder utanför EU kan nämnas att de mängder ost som exporteras till USA var kvar på tidigare nivå. Däremot slutade man helt exportera havre till USA.

En betydande del av livsmedelsimporten är grönsaker, frukter, kaffe och tobak, vilkas värde av totalimporten uppgår till cirka hälften. Till följd av att priserna och kvantiteterna har ökat har värdet av den import som dessa produkter står för ökat. Grönsaker importerades inte i förändrad omfattning, vilket innebär att odlarna av tomat och gurka än så länge har bevarat sina marknadsandelar. En förändring har enbart ägt rum i det avseendet att nämnda produkter kan importeras året runt. Den tidiga produktionen är heller inte så lönsam som förut. Finländarna har berövats glädjen att vänta på färsk jordgubbar till tiden efter midsommaren. Årstids-

Tabell 17. Export och import av vissa produkter åren 1995 och 1996, milj. kg.

	Export		Import	
	1995	1996	1995	1996
Nötkött ¹⁾	4,4	6,7	8,0	5,5
Svinkött ¹⁾	8,9	14,6	11,7	11,3
Fjäderfäkött ¹⁾	0,0	0,0	2,0	1,2
Hönsägg	13,8	12,1 ²⁾	0,0	0,0 ²⁾
Smör	18,9	21,0 ²⁾	0,8	0,8 ²⁾
Ost	29,5	29,0 ²⁾	6,4	11,1 ²⁾
Spannmål	384,9	299,7 ³⁾	196,0	205,6 ³⁾

¹⁾i slaktkroppsvikt, ²⁾preliminär, ³⁾till slutet av oktober.

Källa: ETT, tullstatistik.

växlingarna ger sig inte till uttryck så tydligt på grönsaksdisken.

Värdet av exporten och importen har gått upp till följd av att en stor del av den är intern handel som äger rum inom unionen och den bedrivs till högre priser än tidigare då priserna var världsmarknadspriser. Den utrikeshandel som bedrevs med lantbruksprodukter visade ett tydligt underskott trots att självförsörjningen var över 100 % för basvaror. Importen av tropiska varor gör att handeln visar ett underskott.

Interventionsverksamheten har inte varit särskilt betydande i Finland. Spannmål och husdjursprodukter har exporterats direkt till utlandet antingen till de inre marknaderna till marknadspriser eller till tredje land med EU-stöd. I början av året låg världsmarknadspriserna på en hög nivå, vilket underlättade exporten av spannmål. Också de priser som man har erhållit för övriga lantbruksprodukter har legat på en tillfredsställande nivå. Således kan man säga att handeln har fungerat.

8. Inkomstutvecklingen inom lantbruket

8.1. Inkomstkällor

År 1994 var lantbrukarfamiljernas skattepliktiga inkomster i medeltal 152 700 mk (tabell 18). Dessa uppgifter grundar sig på lantbrukets inkomst- och skattestatistik, vars population år 1994 i sin tur baseras på 120 862 lägenheter som var i naturliga personers ägo. Lägenheterna hade i medeltal 18,6 ha åker och 40,0 ha skog.

En genomsnittlig kalkyl gör inte inkomstbildningen total rättvisa. Pensionsinkomsterna är en av orsakerna till detta. Gruppering enligt ålder ger vid handen att av de lägenheter som statistiken omfattar ägs drygt 12 % av personer som är äldre än 65 år.

Inkomsterna från skogshushållningen sammanfaller med beskattningen och motsvarar således inte de verkliga inkomsterna.

Löneinkomsterna är en väsentlig inkomst-

Tabell 18. Lantbrukarens och makans skattepliktiga inkomst enligt inkomstkälla i statsbeskattningen år 1994.

	Inkomst mk/gård	%
Lantbruk	52 873	34,6
Skogsbruk	10 706	7,0
Löneinkomst	41 478	27,1
Övrigt	22 882	15,0
Inkomstöverföringar	24 758	16,2
Sammanlagt	152 697	100,0

Källa: Gårdsbrukets inkomst- och skattestatistik 1994.

källa på många gårdar. En möjlighet är att en av makarna utför ett avlönat arbete som huvudsyssla eller så kan båda två ha löneinkomster.

Inkomstjämförelser mellan lantbruket och andra sektorer är intressanta men svåra att göra till följd av att lantbrukarna får inkomster från många olika håll. Svårigheter uppstår också av att lantbrukarfamiljens medlemmar kan delta i gårdens arbeten på deltid. Då är det så gott som omöjligt att dela upp de inkomster som lantbruket ger familjemedlemmarna emellan. Ett sätt att lösa problemet är att bara beakta sådana lantbrukare som erhåller sin huvudsakliga inkomst från lantbruket. Makar som erhåller mera än 75 % av sin totala inkomst från lantbruket har i detta fall klassificerats som lantbrukare på heltid. År 1993 fanns 34 500 dylika gårdar. Omräknat per person utgjorde lantbrukssinkomsten på dessa gårdar 64 500 mk. Samma år uppgick löneinkomsten för en yrkeskunnig industriarbetare till 106 100 mk.

8.2. Lantbruksinkomsten år 1996

Lantbruksekonomiska forskningsanstalten (MTTL) har kalenderårsvis på basis av penningströmmar följt med lantbrukarnas inkomstutveckling (med hjälp av en s.k. totalkalkyl). Intäkter och kostnader fördelar sig enligt kalenderårets försäljning och inköp. Lager-

Tabell 19. Lantbruksinkomstutvecklingen åren 1986-1996, milj. mk och som index.

	Total- intäkt	Total- kostnad	Lantbruks- inkomst	Index
1986	23 273,4	15 626,0	7 647,4	100,0
1987	22 486,1	16 291,7	6 194,4	81,0
1988	24 027,5	16 469,2	7 558,3	98,8
1989	25 830,1	17 780,6	8 049,5	105,3
1990	27 525,5	18 168,0	9 357,5	122,4
1991	25 756,8	17 785,7	7 971,0	104,2
1992	24 989,9	17 460,5	7 529,4	98,5
1993	23 383,5	17 417,9	5 965,7	78,0
1994	24 229,6	16 435,6	7 794,0	101,9
1995	21 090,0	14 049,9	7 040,1	92,1
1996 ^e	20 366,4	13 640,9	6 725,5	87,9

förändringar har inte beaktats: det är svårt att göra upp statistik som beaktar förändringar i lager. Detta gäller såväl slutprodukter som produktionsinsatser.

I det system som omfattar de national-ekonomiska räkenskaperna bokförs produktionen och användningen av produktionsresurserna enligt den tidpunkt då de äger rum. Till följd av detta resulterar kassaströmsprincipen och de nationalekonomiska räkenskaperna i siffror som avviker från varandra. I ett längre perspektiv skall inkomstutvecklingen dock vara den samma.

Enligt preliminära uppgifter uppgick lantbruksinkomsten till 6,7 mrd. mk år 1996. Sänkningen från året innan var 0,3 mrd. mk: stöden gick ner med cirka 1,0 mrd. mk och den inkomst som marknadspriset grundade sig på gick upp med cirka 0,7 mrd. mk.

I den egentliga produktionsverksamheten ägde inga större förändringar rum. Husdjursproduktionen låg kvar på samma nivå som året innan. Mängden spannmål som kom ut på marknaden ökade dock avsevärt från föregående år. Spannmålsskörden var större än året innan och lager avvecklades i tätare takt än förut.

Användningen av produktionsresurser minskade med cirka 3 %. Många små poster bygger upp denna förändring. De kalendervisa köpen

av konstgödsel var i samma storleksklass som tidigare. Foder köptes däremot cirka 3 % mindre. Räntekostnaderna gick ner med cirka 170 milj. mk, vilket beror på att lånebeståndet gick ner och räntorna sjönk. Avskrivningarna på maskiner och byggnader ökade med 1 % senaste åren. Kostnaderna sjönk sammanlagt med cirka 400 milj. mk.

Även om totalinkomsterna sjönk med 4 % hålls inkomsterna per gård kvar på samma nivå att döma av att mängden aktiva gårdar minskade ungefär i samma takt som inkomsterna.

Lantbruksinkomsten sjönk på väntat sätt. Stöden går ner varje år även om ett belopp på 1,7 mrd. mk fördes över från år 1995 till år 1996. Överföringen gjorde att inkomsterna inte minskade i samma takt än vad som annars hade varit fallet. Stöd fördes över på år 1997 till ett belopp av cirka 1,3 mrd. mk. Inga större förändringar har inträffat i de intäkter och kostnader som räknas ut till marknadspriser. Produktionen har hållits kvar på sin tidigare nivå och inga större förändringar har ägt rum i användningen av produktionsinsatser. Så kommer fallet troligen att vara under de närmaste åren. Det faktum att också prisnivån är stabil gör att inkomstförändringarna är beroende av förändringarna i stöden. I jämförelse med år 1996 går stöden ner med 500 milj. mk år 1997. En viss del av stöden betalas ut först nästa år, vilket

medför oklarheter i inkomstberäkningarna. Så småningom kommer dock stöden att stabilisera sig på en viss nivå.

8.3. Beskattningen

Lantbrukaren betalar inkomstskatt enligt sina reella inkomster. För detta ändamål har varje lantbrukare ett system med enkel bokföring. Ur den framgår försäljningsinkomster respektive utgifter för produktionsinsatser.

Avskrivningarna på maskiner och anordningar får högst uppgå till 25 % på utgiftsresten och avskrivningarna på produktionsbyggnader till högst 10 %.

Värdet av de egna lantbruksprodukter som kommit till användning på lantbrukslägenheten räknas inte som beskattningsbar inkomst. Man strävar att i möjligaste mån skilja åt privathushållet från produktionsverksamheten. Problem uppstår speciellt beträffande energianvändningen. Eldningsolja och elektricitet som behövs för produktionsverksamheten och för privathushållet köps till lägenheten på samma gång. Skattemyndigheterna har gjort upp direktiv som beaktar detta. Svårigheter uppstår också då ränteutgifter skall fördelas mellan produktionsverksamheten och det privata hushållet.

I Finland betalar den skattskyldige både kommunal- och statsskatt. Kommunal skatten är en procentuell, jämfördelad skatt som till sin storlek inte är beroende av inkomstnivån (15-20 % av inkomsterna). Statsskatten är progressiv.

Avdrag kan göras på många grunder. Den beskattningsbara inkomsten kan vara betydligt mindre än den skattepliktiga inkomsten. År 1994 uppgick lantbrukarens och makans beskattningsbara inkomster för hela landets del i medeltal till sammanlagt 152 425 mk. Av denna summa gick cirka 27,2 % till skatt.

På kapitalinkomst betalas en skatt på 28 %. Räntor på depositioner, dividendinkomster, försäljningsvinster, hyresinkomster, inkomster från försäljning av skog samt en del av den inkomst som lantbruket har gett upphov till är kapitalinkomst.

Till följd av att odlaren investerar eget kapital i sin rörelse delas den beskattningsbara inkomsten som lantbruket ger upphov till i löne- och kapitalinkomst. Indelningen är dock svår att göra. Efter reformeringen av beskattningen år 1993 räknas lantbrukets kapitalinkomst ut schematiskt så att man från den skattepliktiga förmögenheten först drar ifrån hälften av skulderna. Då får man fram nettoförmögenheten. Fram till år 1997 kunde man i nettoförmögenhetsberäkningarna välja att inte beakta 50 % av de långfristiga, räntebelagda skulderna. Skuldbeloppet kunde dock inte överskrida 500 000 mk. På detta sätt kan man justera förhållandet mellan löneinkomster och kapitalinkomster med tanke på beskattningen. Lantbrukets kapitalinkomst är efter detta 15 % av nettoförmögenheten. År 1997 stiger procenttalet till 18.

På kapitalinkomsten utgår skatt på 28 %. När man drar av kapitalinkomsten från den beskattningsbara nettoinkomsten får man löneinkomst på vilken skatt betalas enligt samma mönster som på löneinkomst. Marginalskatten på löneinkomst stiger snabbt till 50 %. Således är indelningen i kapital- och löneinkomst av betydelse med tanke på den totala inkomsten.

Varje person beskattas skilt. Detta gäller också odlarmakarna och andra familjemedlemmar som arbetar på gården. Den beskattningsbara nettoinkomsten skall delas mellan odlarmakarna. Detta sker utgående från arbetsinsats och ägoförhållanden. Om båda i huvudsak arbetar på gården och äger gården tillsammans delas den beskattningsbara nettoinkomsten mellan makarna.

Odlaren kan också ha andra kapitalinkomster. På dem betalas normal kapitalinkomst på 28 %.

Skogsbeskattningen förnyades också i början av år 1993. Skogsägaren kan övergå till direkt beskattning av sin försäljningsinkomst eller så kan han hålla fast vid den tidigare beskattningen som grundade sig på arealen. Övergångsperioden är 13 år. Efter detta kommer skogsbeskattningen att grunda sig på försäljningsinkomst på alla lägenheter. Försäljningsinkomsten behandlas som kapitalinkomst.

På egendom betalas skatt enligt en separat progressiv förmögenhetsskatt (maximalt knappt 0,9 % av egendomens värde). Lantbrukets produktionsegendom (med undantag för husdjur och lager) är skattepliktig i motsats till vad som är fallet inom annan företagsverksamhet. Till följd av att det värde som ligger som grund för beskattningen ligger långt under lägenhetens reella värde förhåller det sig så i praktiken att bara stora lantbrukslägenheter betalar förmögenhetsskatt.

8.4. Mervärdesskatten

I början av juni 1994 övergick man i Finland till ett system med mervärdesskatt (moms). Den allmänna skattesatsen är 22 % på det skattefria priset. Det finns dock många undantag.

Inte förrän i början av år 1995 övergick lantbruket till det nya skattesystemet. Skattesatsen är till en början 17 % men den sjunker till 12 % i början av år 1998. Varje lantbrukare är skyldig att betala mervärdesskatt. Om försäljningen enligt moms-lagstiftningen utan att

omfatta försäljningen av anläggningstillgångar (t.ex. maskiner) på årlig nivå underskrider 50 000 mark befrias lantbrukaren från mervärdesskatt.

Den som har köpt lantbruksprodukter och trävaror betalar mervärdesskatt åt lantbrukaren, som i sin tur erlägger den åt staten. Lantbrukaren kan dock från den skatt som man har erlagt honom dra ifrån den mervärdesskatt som han för egen del har gett ut i samband med köp av produktionsinsatser. Redovisningen görs årligen i samband med redovisning av inkomstbeskattningen före utgången av februari månad. Om den mervärdesskatt som lantbrukaren har erlagt är större än den skatt som han skall erhålla returnerar staten skillnaden i april-maj.

För de investeringar som har anskaffats efter 1.7.1994 har odlaren avdragsrätt under en övergångsperiod. För omsättningstillgångar som har anskaffats efter 1.10.1991 får lantbrukaren göra ett avdrag för ingående lager. Detta avdrag omfattar växtskydds-, ensilerings-, bränsle- och smörjmedel, men inte konstgödsel eller foder.

III LANTBRUKSPOLITIK

9. Stödsystemet

EU:s gemensamma lantbrukspolitik (CAP) utgör grunden för Finlands lantbrukspolitik. Gemenskapen fattar de egentliga besluten och Finland skall anpassa sina egna åtgärder efter CAP. Anslutningsfördraget omfattar dock vissa nationella stöd som används bara i Finland.

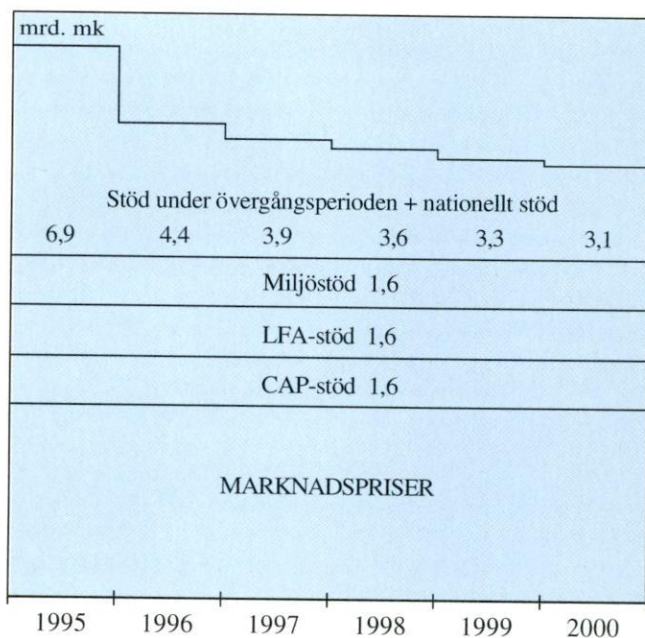
Gränsskyddet och det lantbruksstöd som utbetalas av budgetmedel är de viktigaste stödformerna inom unionens lantbrukspolitik. Lantbruksstödet var till en början ett investeringsstöd men så småningom har olika direkta inkomststöd fått en allt mera framträdande roll. Det direkta inkomststödet togs i bruk i samband med GATT-förhandlingarna. Sedan länge har man betonat behovet av att sänka prisnivån så att den närmar sig världsmarknadspriserna. Man har ansett att alltför höga priser har lett till överproduktion. Offentliga medel har behövts för att exportera överproduktionen.

I Finland finns olika slags stöd. De viktigaste stöden är ersättning för de inkomstbortfall som sänkningen av priserna på jordbruksprodukter har lett till (CAP-stöd), kompensationsbidrag för mindre gynnande områden (LFA-stöd), miljöstöd, stödet under övergångsperioden och nationellt stöd. Figur 11 åskådliggör stödsystemet i Finland.

Enlighet med EU:s bestämmelser kan alla odlare som är berättigade till LFA- och CAP-stöd ansöka om dem. En del av LFA-stödet betalar Fin-

land ut av sina egna nationella medel. Miljöstödet används också allmänt inom EU men i jämförelse med andra EU-länder är miljöstödet i Finland förhållandevis omfattande. EU betalar hälften av detta stöd som i praktiken omfattar hela lantbruket.

Stödet under övergångsperioden är avsett att täcka kostnader för en nedgång i lagervärden bl.a. till följd av att prisnivån sjönk (år 1995) och andra anpassningskostnader som integrationen har föranlett. Man kom överens om dem i anslutningsfördraget och EU betalar en del av dem.

Figur 11. Lantbruksstöden under åren 1995-2000.

Det nordliga stödet och stödet för allvarliga svårigheter samt stöden under övergångsperioden utgör delar av ett omfattande stödpaket. Av detta stödpaket är det nordliga stödet ett långvarigt stöd i enlighet med anslutningsfördraget. Enligt en överenskommelse skall stödet för allvarliga svårigheter gälla fram till år 2001. Man kommer dock att förhandla på nytt om detta stöd år 1999.

CAP-, LFA- och miljöstöden är permanenta stöd. Odlingsarealernas storlek och ingångna miljöavtal bestämmer på årsnivå storleken av CAP-, LFA- och miljöstöden. De markbelopp som finns på schemat gäller för år 1995. Beloppen för år 1996 skiljer sig inte stort från motsvarande belopp år 1995. De slutgiltiga siffrorna för år 1996 färdigställs under loppet av år 1997.

Enligt nuvarande beslut kan 3,1 mrd. mk användas för nationellt stöd fr.o.m. år 2000. Långvarigt nordligt stöd kan utan vidare betalas också i fortsättningen och sannolikt också stöd för s.k. allvarliga svårigheter i södra Finland inom A- och B-regionerna.

Till följd av långvariga produktionsbegränsnings- och investeringsavtal återstår i någon mån ännu andra former av nationellt stöd. Om några år kommer dessa stöd inte längre att finnas.

9.1. CAP-stöd

Stöd för åkergrödor

Stödet för åkergrödor är en del av CAP-reformen vars syfte är att sänka marknadspriserna och få dem att närma sig världsmarknadspriserna. År 1992 fattade man beslut om att under tre års tid stegvis sänka marknadspriset på spannmål och att kompensera inkomstbortfallet med ett hektarstöd som grundar sig på åkerarealen. Ett av resultaten av denna s.k. CAP-reform (MacSharry reformen) är att interventionspriset på spannmål är cirka 119 ecu/ton under skördeåret 1996/97.

Hektarbaserat stöd för åkergrödor betalas på

- spannmål (råg, vete, korn, havre, rågvete, blandsäd, majs, bovete)
- oljeväxter (rybs, raps, solros)
- proteingrödor (ärter, bondbönor, söt lupin)
- oljelin
- träda.

Stöd kan erhållas för åker som odlades år 1991. Minimiarealen är 0,30 ha. Detta stöd finansieras i sin helhet av EU och inga krav ställs på odlarens boende liksom inte heller på ålder. Stöd utgår antingen från det som gäller för ett generellt system eller för ett förenklat system.

a) i det generella systemet kan odlaren ansöka om stöd för den areal som han själv väljer. Trädningsskyldighet ingår. Skyldigheten uppgick till 10 % år 1996. År 1997 uppgår trädningsskyldigheten till 5 %. Trädesarealen kan vara högst lika stor som stödarealen för åkergrödor. Stödet bestäms regionalt enligt medelskörden, som uppgår till 54 ecu/ton. De genomsnittliga skördarna är: 3 400 kg/ha inom region A, 2 800 kg/ha inom regionerna B-C1 och 2 300 kg/ha inom regionerna C2-C4. Utgående från dessa grunduppgifter kan man räkna ut stödena för varje produktionsområde.

b) i det förenklade systemet ingår ingen möjlighet att träda och stödet är det samma för alla åkergrödor (det samma som stöd för spannmål i det generella systemet). Det passar för små gårdar som inte har trädningsskyldighet och på vilka man främst odlar spannmål. Stödarealen för åkergrödor uppgår utan trädningsskyldighet maximalt till 27,06 ha inom region A, 32,86 ha inom regionerna B-C1 och 40,0 ha inom regionerna C2-C4. Gårdar vars produktion ligger under 92 ton har inte trädningstvång. Den totala CAP-hektarstödarealen uppgår för Finlands del till 1,6 milj. ha. År 1996 odlades spannmål på 1 078 500 ha och oljeväxter på 61 700 ha. 179 300 ha låg i träda. Den del av CAP-stödarealen som inte användes uppgick till cirka 280 000 ha.

CAP-djurbidrag

I samband med CAP-reformen sänkte man i viss mån marknadspriserna på husdjursprodukter. Till följd av att priset på spannmål gick ner sjönk också foderkostnaderna. I samband med detta kom man dock överens om djurpremierna för dikor, tjurar och tackor.

a) premien för dikor är cirka 1 030 mk/diko. Om dikornas antal underskrider 1,4 per foderhektar utbetalas s.k. extensifieringstillägg som

uppgår till cirka 210 mk/diko. Gården kan inte göra sig av med djuren förrän 6 månader har förflutit efter det att ansökan lämnades in.

b) tjurpremierna uppgick år 1996 till cirka 639 mk/djur. Premien erlades två gånger under djurets livstid. Det är möjligt att ansöka om stöd första gången när tjuren är minst 8 och högst 20 månader gammal och andra gången när tjuren var minst 21 månader gammal. En årlig maximibesättning på 90 djur gäller för premien. Utöver detta betalas extensifieringstillägg på 210 mk/år/djur. Gården kan inte göra sig av med djuren förrän 2 månader har förflutit efter det att ansökan lämnades in. År 1997 utbetalas stödet bara en gång under djurets livstid.

c) premien för tackor är 126 mk/djur. Inom LFA-regionen erläggs ett tilläggsstöd på cirka 37 mk/djur.

Extensifieringsgränsen är 1,4 djurenheter per hektar (kobesättningen och en tjur som är äldre än två år = 1 djurenhet, en tjur på 6-24 månader = 0,6 djurenheter och en tacka = 0,15 djurenheter). Djurens antal får inte överskrida 2,0 djurenheter/ha (år 1996). Också mjölkkor och dikor, tjurar och tackor räknas in i djurbesättningen.

Extensifieringsgränserna justerades i någon mån hösten 1996 (se sid. 22).

9.2. Kompensationsbidrag för mindre gynnade områden eller LFA-stöd

Kompensationsbidraget för mindre gynnade områden eller LFA-stödet (less favoured areas support) finns för att trygga landsbygdsnäringarnas kontinuitet och för att bevara bosättningen inom landsbygdens mindre gynnade regioner. När England anslöt sig till gemenskapen trädde också kompensationsbidraget i kraft. Enligt anslutningsfördraget omfattar kompensationsbidraget 85 % av Finlands åkerareal. Bidrag utgår enligt det tyngst vägande kriteriet, nämligen stöd för bergsområden. Kompensationsbidrag betalas inte inom region A.

Den som erhåller stöd skall vara bosatt högst 12 kilometer från gårdens driftscentrum. Han skall vara under 65 år gammal och han skall

förbinda sig att odla minst tre hektar åker under minst fem år utgående från den dag då ersättning börjades betala ut. Ersättning betalas för åker som är i regelbunden odling (också för åker som har röjts efter år 1991).

Stöd betalas till husdjursgårdarna enligt antal djurenheter och åkerareal. För andra gårdar är åkerarealen avgörande. Stödet uppgår till 180 ecu eller cirka 1 048 mk per enhet. Stöd utgår inte för areal på vilken man odlar vete och inte heller för äppelodlingar som överskrider 0,5 ha. Foderareal som är avsedd för djur och som är berättigad till LFA-stöd omfattas inte av detta stöd.

Stödet till husdjursgårdarna räknas ut så att man multiplicerar djurenheterna och den totala foderarealen var för sig med 180 ecu. Man väljer den lägre av dessa siffror. För övrig areal räknas stödet ut så att arealen multipliceras med 180 ecu. När man ansöker om ersättning både på basis av djur och åker räknar man först ut kompensationsbidraget för djurenheterna. Efter detta räknar man ut kompensationsbidrag för åker som inte hör till foderarealen. Det sammanlagda stödet utgör husdjursgårdens LFA-stöd. Växtodlingsgårdarnas LFA-stöd räknas ut så att åkerarealen (minskad med vetearealen) multipliceras med 180 ecu.

Gården kan inte göra sig av med djuren innan två månader har förflutit efter det att ansökan lämnades in. Om förbindelsen upphävs inom loppet av två år utgående från det datum då den ingicks kan erlagt stöd indrivs. Odlingsavtalet upplöses när odlaren erhåller avträdelsetöd eller fyller 65 år. I detta fall indrivs inte stödet.

9.3. Miljöstöd

Enligt anslutningsfördraget erhåller Finland årligen 135 milj. ecu av EU i form av miljöstöd. Som ett resultat av att Finland skall bidra med nationellt miljöstöd åtminstone i motsvarande mån uppgår stödet för miljön sammantaget till knappt 1,6 mrd mark. Stöd utbetalas särskilt i södra Finland där produktionen är intensivare och miljöskadorna av större omfattning än i landets övriga delar.

Miljöstödet utgör en del av lantbrukets totala

stödpaket med vilket man strävar dels till att nå vissa mål som har ställts upp för miljön, dels till att trygga odlarnas inkomstnivå. Stödet utbetalas i huvudsak på basis av åkerarealen till de odlare som förbinder sig att vidta åtgärder för att minska miljöns nedsmutsning. Odlarna skall göra upp en miljöplan som bl.a. begränsar användningen av gödsel och växtskyddsmedel. - Jämför kapitel 13.

9.4. Nationellt stöd och stöd under en övergångsperiod

Det nationella stödpaketet utgör en central del av lantbrukets anpassning till EU. Man ingick avtal om stödpaketet i samband med medlemskapsförhandlingarna och samtidigt kom man överens om de grunder som tillämpas då stödnivån och den regionala fördelningen bestäms. Stödet får inte användas till att öka produktionen och stödbeloppet får inte överskrida den totala stödnivån som föregick anslutningen. Stödet kan delvis utgå i form av tilläggspriser och på basis av antal hektar och antal djur. Det är regionalt graderat och uppbyggt så att det minskar gradvis.

Stödpaketet har gjorts upp så att förutsättningarna för inhemsk lantbruks- och trädgårdsproduktion tryggas. Naturligt är att stödet inte överskrider de gränser som gäller för statens ekonomi.

I anslutningsfördraget kom man överens om att på årsbasis betala nationellt stöd på sammanlagt 3,8 mrd. mk. Från ingången av år 1996 har dock stödet skurits ner med 750 milj. mk. Enligt den situation som nu råder kommer det nationella stödet att uppgå till 3,1 mrd. mk år 2000.

För trädgårdsproduktionens del utbetalas stöd i form av lagerstöd. För trädgårdsproduktion på friland utgår arealbaserat hektarstöd samt växt-husstöd.

Stöd under en övergångsperiod

Finland hyste förhoppningar om att gränsskyddet mellan Finland och EU-länderna skulle avlägnas stegvis inom en fastställd övergångsperiod. Man tänkte sig att anpassningen då skulle ske utan oöverkomliga besvär. EU gick inte med på

de önskemål som man ställde från Finlands sida. Väntat var således att marknadspriserna genast vid ingången av året skulle sjunka till den nivå som gäller inom EU. Så skedde också.

Utän utjämnande åtgärder skulle integrationen ha varit en fullständig chock för lantbruket. Man beslöt dock att underlätta integrationen med ett stöd under en övergångsperiod. Finland fick tillstånd att under en period på fem år betala nationellt anpassningsstöd. EU förband sig att betala en del av detta stöd under en övergångsperiod. Anmärkningsvärt var att stödet uppgick till hela 476 milj. ecu år 1995. Stödet har dock inte direkt öronmärkts för lantbruket. Stödet för lagerersättningar (2,3 mrd. mk) var år 1995 den största enskilda posten av de stöd som hänförde sig till stöden under en övergångsperiod.

Under övergångsperioden 1995-1999 utgår stöd i många olika former och det är svårt att göra en uppföljning av dem alla. I figur 11 ser man hur totalstöden sjunker årligen. Man kan anta att allt det stöd som erläggs under åren 1995-1999 och som överskrider budgetramarna på 3,1 mrd. mk år 2000, är ett extra stöd under en övergångsperiod även om detta inte är helt korrekt. Djurantalet och arealstorleken är nämligen utslagsgivande för stöden.

En förhandlingsfråga är om övergångsperioden tar slut år 1999 (eller 2001). Det nordliga stödet är enligt anslutningsfördraget ett långvarigt stöd som betalas ännu efter år 1999. Stödet för allvarliga svårigheter i södra Finland kommer att vara föremål för förhandlingar under loppet av år 1999. Med all sannolikhet kommer stöd att utgå också efter år 2001. Övergångsperioden sträcker sig alltså ännu in på nästa årtusende. Mot denna bakgrund kan man säga att det är fråga om ett långvarigt nationellt stöd som omfattar hela landet i stället för att enbart hänvisa till ett stöd som sträcker sig över en viss övergångsperiod.

Nordligt stöd

Finlands anslutningsfördrag med EU upptar Finlands rätt att betala nationellt nordligt stöd på områden norr om den 62:a breddgraden, d.v.s. inom region C. Finland strävade till att få rätt att

betala ut ett nationellt stöd som skulle ha omfattat hela landet i syfte att ersätta de förluster som landets nordliga läge leder till. Skördenivån är betydligt lägre i Finland än i medeltal inom EU, t.o.m. hälften av den senare, även om man i Finland använder samma mängd produktionsinsatser som i det övriga Europa (frånräknat växtskyddsmedel). Till följd av det kalla vädret är byggnadskostnaderna högre i Finland än annorstädes. En lång, snörik vinter förorsakar också speciella kostnader i Finland. Räknat per åkerareal är kostnaderna de samma som i länderna i Centraleuropa men räknat per vetekilo t.o.m. dubbelt så höga. Utan ett speciellt nationellt stöd skulle lantbrukets lönsamhet vara låg. Finlands krav på ett landsomfattande stöd godkändes dock inte. Däremot utgår ett s.k. nationellt nordligt stöd i norra Finland (d.v.s. inom region C).

Nordligt stöd betalas inom region C. För att bestämma stödgränserna tog man tidigare avstamp i de stödgränser som gällde.

Av det nationella stödet betalades 37 % inom stödregionerna A och B och 63 % inom stödregionerna C.

Stöd för allvarliga svårigheter i södra Finland

Beslutet om att betala ut stöd för allvarliga svårigheter i stödregionerna A och B, d.v.s. i södra Finland, var den viktigaste lantbrukspolitiska åtgärden år 1996. Även om Finland inte fick rätt att betala nationellt stöd i hela landet har man under år 1995 och 1996 betalat ut ett särskilt stöd under en övergångsperiod. Detta stöd har kompenserat det nationella stöd som inte betalas ut i södra Finland.

I anslutningsfördraget ingick dock en reservation (artikel 141), enligt vilken Finland kan förhandla om att betala ut stöd i södra Finland (d.v.s. inom region A och B) av landets egna medel om det trots övergångsperiodens stöd ännu finns faktorer som gör att inkomstnivån inte når upp till uppställda mål.

Förhandlingar fördes under början av år 1996. Finland hade förberett sig väl för förhandlingarna om s.k. allvarliga svårigheter. Förhandlingarna hade tagit fram en stor mängd forskningsresultat för förhandlingarna. Forskningsresultaten visade

att inkomstnivån skulle kontinuerligt sjunka i takt med en sänkning av stödet under övergångsperioden. Utan ett särskilt nationellt stöd såg det ut som om speciellt köttproducenternas inkomster skulle bli kvar på en låg nivå.

Sommaren 1996 nådde man resultat i förhandlingarna med kommissionen. Ett slutligt avgörande nåddes i september. Enligt förhandlingsresultatet får Finland betala ut nationellt stöd fram till år 2001 också inom region A och B. Avgörandet omfattar stöd för såväl odling av vete som för husdjursproduktion. De tabeller som man gör upp över stöden tar inte upp detta stöd, som betalas i samband med miljöstödet och som hänförs till ett visst område eller boskap. I offentligheten går stödet under beteckningen stödet för allvarliga svårigheter. I själva verket är det fråga om ett stöd som södra Finland (regionerna A och B erhåller som motvikt till det nordliga stödet (region C)).

Avgörandet föranledde kritik från lantbrukets sida för att stödet för husdjurskötsel är mindre än man hade önskat sig. Däremot överskred stödet för växtodling de förväntningar som man hade haft.

En väsentlig del av avtalet är ett investeringsstöd med vilket man strävar till att i någon mån kompensera det låga stödet för husdjurskötsel inom regionerna A och B. Enligt avtalet kan man erhålla stöd för att utvidga produktionen av svinkött och mjölk. Detta stöd uppgår till 50-75 % av investeringarnas storlek (mera utförligt beskrivet i kapitel 12.2).

År 1999 kommer man på nytt att ta upp till behandling stödet för allvarliga svårigheter och dess förlängning efter år 2001.

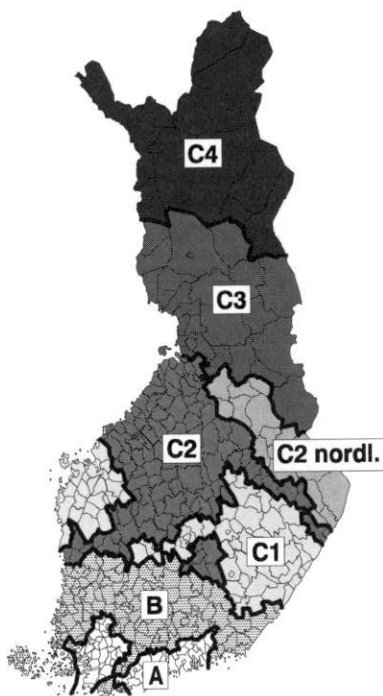
Det nationella stödpaketet omfattar också 0,15 mrd. mk för att stöda speciellt unga odlare och 0,41 mrd. mk för att stöda trädgårdsodling. Tillsammans med det nordliga stödet uppgår de ovannämnda stöden till 3,1 mrd. mk.

Anslutningsfördraget och den lösning som omfattar stödet för allvarliga svårigheter möjliggör ett stöd som är större än ovannämnda siffror. I själva verket kunde det nationella stödet sammantaget uppgå till cirka 3,8 mrd. mk. Stöden är specificerade enligt djur och areal. Djurens antal och odlingsarealen inverkar på stödets storlek.

Den regionala fördelningen av stöden

För en allokering av stöden är Finland indelat i tre huvudområden. Huvudområdena följer till en del den gamla områdesindelningen som baserar sig på ett arealsystem (se figur 12). CAP-stödet (djur, växter, träda), miljöstödet och stödet under övergångsperioden är stöd som betalas i hela landet. Inom region C betalas nordligt stöd och LFA-stöd. För en differentiering av stöden är den region som omfattas av det nordliga stödet indelat i fyra delar. Den södra gränsen för det nordliga stödet sammanfaller med den nordliga gränsen för den södra zonen för det tidigare arealtillägget. LFA-stöd utbetalas inom den andra regionen (region B), d. v. s. mellersta Finland, som dock inte är berättigad till nordligt stöd. Det tredje området (region A) består av den åkerareal på 15 procent som inte erhåller LFA-stöd. Det här området har valts med tanke på dess naturförhållanden.

Med hjälp av gårdsvisa modeller har stödet definierats på regional basis så att odlarnas in-

Figur 12. Stödområden.

komster i det stora hela bevaras eller sjunker jämnt inom alla regioner och produktionsinriktningar. Ett nytt stödsystem kan inte genomföras utan att inkomstnivån i viss mån påverkas. Det nationella stödet är graderat så att det ökar ju mera norrut man kommer (se bifogade schema 7).

10. EU:s prissystem

EU:s prissystem bygger på produktspecifika system. Syftet är att upprätthålla de fastställda producentpriserna.

För att priserna inte skall fluktuera alltför mycket kan kommissionen reglera marknaderna genom att köpa upp överskott och lagra dem. Ett annat sätt är att genom olika gränsskyddssystem skydda de inre marknaderna för import. Vidare kan kommissionen tillåta import i de fall när prisnivån blir alltför hög. I enlighet med GATT-avtalet har importavgifter och andra import hinder omvandlats till tullar. Inom de kommande fem åren kommer tullarna i genomsnitt att sänkas med 36 %. Exporten stöds med hjälp av exportpremier, men GATT-avtalet innebär också att exportpremierna sänks.

Prssystemet bestod tidigare av tre administrativa priser: rikt-, interventions- och tröskelpriser även om prisbegreppet har varierat enligt produkt. Avstamp gjordes i riktpriset, som var utslagsgivande för producentpriset. Utgående från producentpriset definierades först det s.k. tröskelpriset. Skillnaden mellan tröskelpriset och världsmarknadspriset gav importavgiftens storlek. Importavgiften sågs över t.o.m. på daglig basis.

GATT-avtalet ledde till att man eliminerade de föränderliga importavgifterna, som ersattes med fasta tullar. Vanligen delas de fasta tullarna in i en procenttull och i en fast tull som anges i ecu. Den senare kommer att sänkas med 36 % i enlighet med GATT-avtalet.

Avtalet gjorde att det administrativa tröskelpriset eliminerades. Produktens importpris bestäms nu i princip på basis av världsmarknadspriset och tullavgiften. I fall världsmarknadspriserna sjunker avsevärt kan dock EU inom GATT-avtalets ramar höja tullavgifterna på många viktiga lantbruksprodukter.

Av de traditionella prisbegreppen har bara interventionspriset kvar sin betydelse. I syfte att stabilisera marknaderna fyller EU interventionslagren med produkter till interventionspris under vilket producentpriserna inte skulle få falla. Systemet omfattar bara enstaka produkter såsom spannmål, nötkött och vissa mjölkprodukter. Interventionslagren töms antingen på de inre marknaderna eller så exporteras de. I vanliga fall krävs stöd för exporten som bestäms på basis av ett anbudsförfarande. Alternativt ställer man fasta gränser för exporten över en längre tidsperiod.

Kommissionen kan också fastställa en export-skatt om man befävar att ett högt världsmarknadspris höjer priset på den inre marknaden i alltför hög grad. Detta inträffade i slutet av år 1995: då fastställde man för vetets del en fast export-skatt på 25 ecu/ton. Syftet var att undvika brist på utbud av vete på de inre marknaderna. Export-skatten avlägsnades hösten 1996 till följd av att den nya skörden fick världsmarknadspriserna att sjunka betydligt.

Beslut som omfattar de administrativa priserna och stöden och som omfattar det kommande skördeåret utgör systemets grundpelare. Kommissionen föredrar besluten för minister-rådet. Situationen på marknaden och prognoserna om skördens omfattning inverkar på beslu-

ten. De administrativa priserna bestäms vanligen för vart och ett marknadsår, som sträcker sig från början av juli till slutet av juni.

10.1. Marknadsordning

EU har alltsomallt 19 marknadsordningar, som omfattar bl.a. spannmål, mjölk, nötkött, svin-kött, färgkött och hönsägg. Nedan följer en presentation över de marknadsordningar som bety-der mest för Finland.

Mjölk

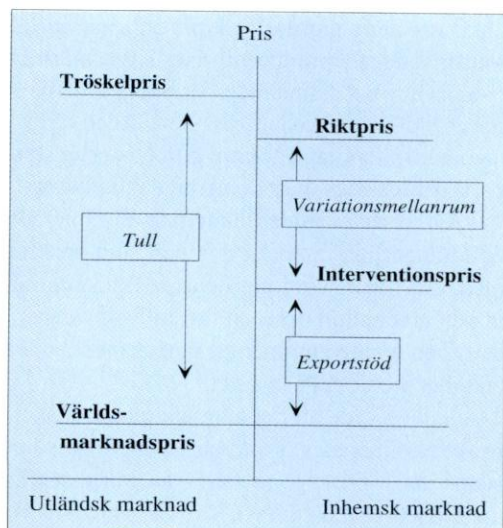
Mjölkens har fortfarande ett riktpreis (target price), som fastställs för mjölk med 3,7 procentig fett-halt. Under produktionsåret 1995/96 var detta riktpreis 309,8 ecu per ton (1,82 mk/kg) och kommer att förbli vid detsamma under produktions-året 1996/97. Tullar, exportstöd och intervention-sköp av smör och mjölkpulver samt ett stöd för privat lagring är åtgärder som syftar till att justera prisnivån på de inre marknaderna.

Som en följd av GATT-avtalet finns inget egentligt tröskelpris och de föränderliga import-avgifterna har ersatts med fasta tullavgifter. Om världsmarknadspriserna dock sjunker betydligt (10 % under ett s.k. utlösande pris, trigger price) har EU möjlighet att ta i bruk en tilläggstull för att trygga prisnivån på hemmarknaderna.

Nationella mjölkkvoter används för att be-gränsa mjölkproduktionen. Den som överskri-der den kvoterade mjölmängden påförs en kvot-avgift (additional levy), som är 15 % högre än riktpri-sen. En överskridning av kvoterna kan jämnas ut på nationell nivå eller för mejeriernas del. Då kan kvotavgiften sänkas för de produ-cen-ter som har överskridit kvoten. De produc-ter som har överskridit sin gårdsvisa kvot betalar dock i sin helhet överskridningen av den natio-nella kvoten.

Priset på spannmål

Till de prisarrangemang som omfattade span-nmål hörde tidigare riktpreis, interventionspris och tröskelpris. År 1993 startade MacSharry-refor-men, som har gjort att riktpri-sen på spannmål

Figur 13. Schema över EU:s prissystem.

gradvis har närmat sig världsmarknadspriset. Spannmålsodlarnas inkomstbortfall har kompensrats med direkt hektarstöd.

Under marknadsåret 1995/96 uppgick interventionspriset på spannmål (havre undantaget) till 119 ecu/ton (0,71 mk/kg). Priset är detsamma under marknadsåret 1996/97.

Hektarstödet bestäms enligt den genomsnittliga hektarskörden på området. År 1995/96 uppgick den till cirka 54 ecu/ton. CAP-reformen är nu genomförd. Ett visst tryck finns att fortsätta reformen i syfte att sänka interventionspriset. Vissa beräkningar ger nämligen vid handen att GATT-avtalet inte annars kan verkställas.

Priset på importerat spannmål höjs med tullavgifter till den prisnivå som råder inom EU. Från år 1995 till år 2001 sänks tullarna med 36 %. Tullavgiften beräknas så att interventionspriset på spannmål multipliceras med 1,55. Kvoten minskas med ett representativt importpris. Under marknadsåret 1996/97 uppgick det lägsta importpriset enligt detta till cirka 185 ecu/ton. Systemet omfattar bl.a. vete, råg och korn. Tullavgiften på havre är konstant och följer således inte fluktuationerna i världsmarknadspriset.

Nötkött

Interventionspriset på nötkött är 347,5 ecu/100 kg (slaktpris, kvalitetsklass R3). Man skrider till interventionsköp om marknadspriset sjunker på en nivå som tydligt underskrider interventionspriset. Också exportstödsavgifter och tullavgifter ingår i prisregleringen. För varje djurart och för varje del av slaktkroppen har en fast tulltariff fastställts. Utöver procenttullen uppbärs vanligen tullavgifter i ecu-belopp. De sistnämnda tullavgifterna sänks inom loppet av fem år (anpassningsperiod).

Svinkött

Prissättningen och prisregleringen av svinkött bygger på tanken om att svinköttet är vidareförädling av spannmål. Priset på foder skall vara utslagsgivande för priset på svinkött. Priset på foderspannmål är då avgörande.

Ett grundpris bestäms för svinkött (150,94 ecu/100 kg under ekonomiåret 1996/97). Grundpriset motsvarar riktpriiset. Priset på de inre marknaderna regleras med importskydd, exportstöd och stöd för privat lagring.

Som ett resultat av GATT-förhandlingarna har det f.d. importskyddet, som grundade sig på ett slusspris och på föränderliga importavgifter, ersatts med tullavgifter. Man strävar till att för en så lång period som möjligt fixera storleken på exportstödet. Man kan dock variera dess storlek under kortare intervaller om situationen på marknaden kräver det.

Hönsägg

Prissystemet för hönsägg motsvarar prissystemet för svinkött. Importavgifterna som var i bruk tidigare och som grundade sig på slusspriser har ersatts med tullavgifter.

10.2. Grön ecu

Till följd av växlingarna i valutakurserna tvangs man inom EU ta i bruk en s.k. grön ecu när lantbrukets stöd räknades ut. I princip avstod man från den gröna ecun år 1995 men i praktiken bibehölls systemet. Stöden betalas fortfarande ut enligt kursen för en fast (grön) ecu. Som ett resultat av att valutorna flyter kan den avvika från marknadskursen, vilket kan leda till praktiska problem inom utrikeshandeln. Varorna kan cirkuleras genom de länder där stödet är högst.

För att avlägsna detta problem ändras kurserna fortlöpande på de gröna ecuna i syfte att undvika att den gröna ecun avviker från valutakurserna med mera än 5 procentenheter. Om en viss valuta blir kvar under variationsbredden devalveras den. Om en viss valuta på motsvarande sätt överskrider gränsen på 5 % minst fem gånger och varje gång under en tidsperiod på tio dagar, revalveras valutan med halva variationsbredden. Summan av de negativa och positiva avvikelserna blir på detta sätt mindre än fem procentenheter.

I slutet av år 1994 (under perioden 21-30.12) uppgick ecuns kommersiella kurs till 5,81 finska mark. I överensstämmelse med detta fastställdes

kursen på den gröna ecun till ecu = 5,81 mk (till en början uppgick ecun till 7,02 mk men när systemet sågs över i början av februari 1995 fick ecun sitt värde på 5,81). I början av år 1995 försvagades dock den finska marken till den grad att den devalverades i början på februari. Den gröna ecuns nya kurs blev 5,88 mk. Fram till våren 1996 höll sig den gröna ecun på denna nivå även om marken blev starkare och tidvis överskred denna kurs med upp till 5 %. Tidsrymden var dock inte tillräckligt lång för att inleda åtgärder i syfte att revalvera markens gröna ecukurs.

Marken försvagades avsevärt under våren 1996 och ecu-kursen var på sin lägsta nivå på 6,05 mk. Den gröna ecun devalverades fyra gånger: först i april till 5,898 och till sist i maj till 6,028. Marken stärktes dock på hösten på nytt till cirka 5,8 mk, vilket var den nivå där den legat redan under några års tid. Trots detta har den gröna ecuns kurs hållits kvar på 6,028. Utbetalningarna äger rum antingen enligt kursen i början av juli eller slutet av december.

De stöd som utgår enligt EU:s gemensamma lantbrukspolitik följer den gröna ecuns kurs. Det faktum att kursen har överskridit marknadskursen har i någon mån gynnat Finlands lantbrukare. De kommersiella kurserna är utslagsgivande för de egentliga marknadspriserna, som inte har reagerat på växlingarna i den gröna ecuns kurs.

11. Produktionspolitik

11.1. Produktionsmålsättningar

Produktionsmålen och de medel som finns för att nå dem är produktionspolitikens byggstenar. Syftet med produktionspolitiken är att definiera produktionsmålen och att styra produktionen i den riktning att målen uppnås. Finlands produktionsmål har härletts från en tanke om försörjningssäkerhet, som innebär att landet är självförsörjande i alla lägen.

Efter Finlands inträde i EU har målsättningarna ändrats i någon mån. Målsättningen är fortfarande självförsörjning, även om man kan fråga

sig om inte EU kan garantera Finlands livsmedelsförsörjning. Finland ligger dock i EU:s perifera delar: försörjningsförmågan tryggas inte automatiskt. Man kan inte heller på samma sätt som tidigare ange självförsörjningen som en målsättning. Finland måste anpassa sig till EU:s gemensamma lantbrukspolitik. Detta hindrar dock inte att landet upprätthåller en egen försörjningssäkerhet, som garanterar tillförseln av livsmedel i alla förhållanden. Lagringen kan fortsätta och produktionskvoterna gör att produktionsnivån motsvarar konsumtionen eller överskrider denna i viss mån.

Lantbrukskommittéer eller motsvarande arbetsgrupper har vanligen definierat produktionsmålen. År 1996 fungerade en lantbrukspolitisk arbetsgrupp under ledning av jord- och skogsbruksministern. Arbetsgruppen ställde upp som mål att man i full utsträckning skulle nyttja de nationella produktionsrättigheterna. De kvoter för produktion och premier som Finland förhandlade sig till med EU motsvarade nivån på produktionen innan Finland blev en del av gemenskapen. Arbetsgruppen ansåg att försörjningssäkerheten innebär att inhemska baslivsmedel produceras i tillräcklig omfattning. Livsmedelsförsörjningen skall tryggas med tanke på två på varandra följande dåliga skördeår, anser arbetsgruppen.

11.2. Åtgärder för att begränsa produktionen

Före integrationen fanns i Finland ett tvåpris-system på mjölk och hönsägg samt ett system för träda. Dessa system för att begränsa produktionen var så gott som obligatoriska. Som ett resultat av integrationen slopades tvåprissystemet för produktion av hönsägg. Mjölkkvoterna förblev de samma liksom också systemet för träda.

För att begränsa överproduktionen hade man tagit i bruk olika frivilliga system, som antingen omfattade den totala lantbruksproduktionen eller produktionen av mjölk, svinkött eller hönsägg. Premier utgick för att lägga ner eller begränsa produktionen. Dylåka avtal gäller ännu och ersättningarna betalas med nationella medel.

Tvåprissystemet på mjölk

I början av år 1985 trädde tvåprissystemet på mjölk i kraft. Varje gård fick en kvot, som bestämdes enligt de mängder mejerimjök som hade producerats åren 1981/82 och 1982/83 (enligt den större mängden). För tillfället över-skrider de gårdsvisa kvoterna den nationella kvoten, som är 2 315 milj. liter. Från början av april är det meningen att skära ner de gårdsvisa kvoterna med 5-6 %. SLOM- eller kvoter för att återuppta produktionen har gjort att den nationella kvoten har gått upp med 28 milj. liter. Man kan köpa och sälja kvoter. Regeringen har dock planer på att få systemet att återgå till ett administrativt system: man vill bli av med de kostnader som ett köp av kvoter innebär för de mjölk-gårdar som vill utvidga produktionen.

Om den mjölmängd som gården skickar till mejeriet överskrider kvoten, avkrävs för den överskridande delen en kvotavgift. I EU uppgår kvotavgiften till 115 % av riktpri-set. Det är således inte lönsamt att i några som helst förhållanden överskrida kvoterna. Kvoterna är i kraft på årlig basis från början av april till slutet av mars.

Träda

I CAP-reformen ingå obligatorisk träda, vars storlek uppgick till 10 % av åkerväxtarealen år 1996. Utöver detta kan lantbrukaren på frivillig basis maximalt lägga i träda ett område som motsvarar den areal för vilken han ansöker om stöd för odling av åkergrödor. Således kan trädes-arealen högst uppgå till hälften av den areal på vilken åkergrödor odlas. Ersättningen för frivillig träda uppgår till samma belopp som för obligatorisk träda. Systemet med roterande träda som var i bruk tidigare, eliminerades år 1996.

År 1997 uppgick den obligatoriska trädan till bara 5 % av den areal på vilken åkergrödor odlas.

Beskogning av åker

I Finland har man redan under en längre tid stött beskogning av åker i syfte att minska lantbrukets överskott. Denna verksamhet fortsätter under EU:s övervakning. Den yta som besogas skall

vara minst 1 hektar och den skall ha använts för produktion under föregående växtperiod och den skall också ha brukats år 1991 (eller legat i träda). Vissa begränsningar reglerar besognings-åtgärderna. Goda åkrar eller sådana som lämpar sig som tilläggsmark för andra gårdar borde inte besogas. Detta gäller också åkrar som är be-lägna i mitten av stora öppna fält.

11.3. Produktionsstöd

Ínom EU liksom i Finland har produktions-politiken långt gått ut på att begränsa produktionen. Vissa åtgärder som syftar till att öka produktionen finns dock. Det viktigaste av dem är produktionsstödet för nötkött. I EU utbetalas en produktionsersättning på 90 ecu per tjur två gånger under djurets livstid, en gång då tjuren är 10 månader gammal och en annan gång då den är 22 månader gammal. Från början av år 1997 utbetalas stödet bara en gång under djurets livstid.

Med s.k. dikopremie stöder man produktionen av nötkött. I EU utgår dikopremie till gårdar som producerar enbart nötkött eller mjölk. Mjölk-mängden får inte överskrida 120 000 kg om året. År 1996 uppgick premien till 145 ecu/diko. Utöver detta kan nationella medel utbetalas till ett värde på 30 ecu/diko.

Premien för tackor uppgår till 16,90 ecu/djur och inom LFA-regionen utgår ett tilläggsstöd på cirka 6,64 ecu/djur. Naturenlig odling gynnar delvis produktionsbegränsningen även om dess huvudsyfte är miljöpolitiskt. EU stöder naturenlig odling ungefär på samma grunder som Finland vid den tidpunkt då Finland anslöt sig till EU.

12. Strukturutvecklingen

För att anpassningen till EU skall ske någorlunda tillfredsställande anser man det vara ett nödvändigt krav att utveckla lantbrukets struktur. I syfte att sänka produktionskostnaderna är det framför allt viktigt att öka företagsstorleken. När gårdarna blir större minskar mängden arbete per producerad enhet. Man sparar också i kapital-

kostnader när man kan använda maskiner och anläggningar mera än förut. När gårdarna blir större blir husdjursbyggnaderna billigare per djurenhet.

Att utveckla samarbetet mellan odlarna hör också till strukturutvecklingen. Det är inte alltid möjligt att förena gårdar. Speciellt beträffande åkerodling kan man dock nyttja maskinerna gemensamt och uppnår då fördelar som svarar mot en ökning av företagsstorleken. En annan form av samarbete kan vara att lantbrukare i kostnadsbesparande syfte går in för att gemensamt skaffa produktionsförmödenheter.

EU stöder en strukturutveckling men p.g.a. överproduktionen ställs dock vanligen ett krav om att de investeringar som understödes inte görs i syfte att höja produktionskapaciteten. Under en övergångsperiod tillåter man i Finland i alla fall att företagsstorleken delvis ökar till följd av att våra gårdar är alldeles för små för att konkurrera på EU:s gemensamma lantbruksmarknader. De kvoter för mjölk- och köttproduktion som finns i anslutningsfördraget drar upp gränser som gäller i hela landet. De gränser inom vilka statsmakten har att hålla sig begränsar för sin del användningen av bidrag och lån.

Beroende på finansieringskälla är investeringarna antingen delvis finansierade av EU eller så är de sådana för vilka inhemsk finansiering utgår. Investeringsstöd som EU delfinansierar är

1. investeringsstöd i enlighet med mål 5a
2. startbidrag för unga odlare

Investeringsstöd för vilka nationellt stöd utgår är:

1. investeringsstöd för produktion av svin, broiler och hönsägg med stöd av anslutningsfördraget
2. förhöjt investeringsstöd som grundar sig på artikel 141
3. nationellt investeringsstöd med stöd av landsbygdsnäringslagen

12.1. Stöd som finansieras med medel från EU

EU:s investeringsstöd syftar speciellt till att sänka produktionskostnaderna, att förbättra produk-

ternas kvalitet och att rikta in produktionen så att den följer efterfrågan och utbudet på marknaden. Stöd utgår också för att göra produktionen mångsidig. Syftet är fortfarande att förbättra livs- och arbetsförhållandena, att förbättra hygienien på företag som är inriktade på boskapsuppfödning samt att förbättra miljöskyddet.

Investeringsbidrag utgår också för småskalig företagsverksamhet, förädling och marknadsföring samt yrkesutbildning.

Villkoren för det investeringsbidrag som delfinansieras av EU är att

- a) odlaren är sysselsatt på heltid inom lantbruket. En odlare som är sysselsatt inom lantbruket på deltid kan också få stöd om
 - minst 50 % av odlarens totalinkomster härstammar från jord- och skogsbruk, turism, hantverksyrken eller skötsel av sådan landsbygdsmiljö för vilken stöd utgår
 - minst 25 % av odlarens totalinkomster härstammar direkt från lantbruket, eller
 - odlaren använder minst hälften av sin totala arbetstid på gården
- b) odlaren gör upp en utvecklingsplan för gården
- c) har tillräcklig yrkesskicklighet och
- d) förbinder sig att följa principerna för enkel bokföring

Vissa begränsningar gäller för investeringsstöden. För de investeringar som omfattar mjölkproduktionen får inte antalet mjölkkor efter investeringen överskrida 50 kor/personarbetsår och 80 stycken/gård. Två djurenheter/foderhektar är gränsen när det är fråga om produktion av nötkött (ett nötdjur på 0,5-2 år = 0,6 djurenheter och ett nötdjur som är äldre än 2 år = 1 djurenhet). Inom svin- och fjäderfäproduktionen och inom produktionen av hönsägg beviljas stöd under en övergångsperiod på fem år för investeringar i samband med utvidgning av svinproduktionen. Alla investeringar inom fjäderfäproduktionen och produktionen av hönsägg kan erhålla stöd. Totalproduktionen får inte öka och man måste följa de gårdsvisa restriktioner som har ställts på produktionskapaciteten. Kravet är att man på en svingård skall kunna producera minst 35 % av det foder som går åt.

Stödets storlek

Stöd beviljas för investeringar som till sitt maximibelopp inte överskrider 90 000 ecu (540 000 mk) per personarbetsår eller 180 000 ecu (1,8 milj. mk) per gård. Av totalinvesteringarna får stödet

- a) på LFA-områden uppgå till
 - 45 % av investeringarna i fast egendom
 - 35 % av övriga investeringar
- b) på andra områden uppgå till
 - 35 % av investeringarna i fast egendom
 - 20 % av övriga investeringar

Unga odlare (under 40 år) kan beviljas ett tilläggsstöd på högst 20 % av stödets maximibelopp. Här gäller kravet på odlarens yrkeskompetens.

Stöd till unga odlare

I syfte att befrämja generationsskiften och för att i största allmänhet få till stånd en bättre åldersstruktur bland odlarbefolkningen har man i Finland stött unga odlare när dessa har satsat på att börja bruka egen gård. När en gård skall övertas eller grundas krävs att den löses in av syskonen eller att den köps upp helt. Dessa är situationer då den unga odlaren drar på sig stora lån. S.k. startbidrag ges för att göra det möjligt för unga att komma igång. Systemet är i bruk också inom EU och EU stöder dess finansiering.

En ung odlare (under 40 år) kan erhålla startbidrag på upp till 15 000 ecu (cirka 90 000 mk) och ett kalkylerat räntestöd på 15 000 ecu som kan belöpa sig till högst 5 % på en period om fem år. Villkoret är att den unga odlaren inleder sin verksamhet på gården på heltid. Han kan också övergå till att sköta gården på heltid efter att först ha skött den på deltid. Han skall vara yrkesmässigt kvalificerad senast inom loppet av två år efter det att han inledde sin verksamhet.

I den förhandlingslösning som omfattar allvarliga svårigheter ingår också ett beslut om att startbidraget för unga odlare kan överskrida grundbidraget med högst 30 000 mk. Startbidraget kan dock inte överskrida de begynnelsekostnader som verksamheten är förknippad med med mera än 35 %.

12.2. Nationell finansiering

Landsbygdsnäringslagen var ett centralt instrument för att utveckla lantbrukets struktur i tider då Finland ännu inte hörde till EU. Lagen har förnyats och är ännu i kraft. En utvecklingsfond har också grundats bl.a. för att administrera det strukturstöd som EU beviljar.

Också efter det att Finland blev medlem i EU är det möjligt att stöda landsbygdsnäringsarna på det sätt som landsbygdsnäringslagen förutsätter: investerings-, start- och utvecklingsbidrag utgår. Vidare beviljas lån bl.a. för investeringar i omsättningstillgångar.

Bidrag och lån kan beviljas för att stöda landsbygdsnäringsarna som inte hör till det egentliga lantbruket. Stöd har beviljats för att stöda sådan företagsverksamhet som odlare bedriver i anslutning till lantbruket. Finansiering beviljas för företag som drivs av den egna familjen eller för vilka man har anställt utomstående arbetskraft som motsvarar högst 2-3 arbetsplatser på årlig nivå.

Investeringsbidrag för allvarliga svårigheter

I den förhandlingslösning som omfattar allvarliga svårigheter (artikel 141) ingick ett investeringsbidragsprogram för husdjursnäringen. För gårdar som producerar svin, fjäderfä och hönsägg kan investeringsbidraget uppgå till högst 50 % av totalkostnaderna. För andra gårdars del kan investeringsbidraget uppgå till högst 75 %. Kravet är dock att investeringarna inte höjer den totala produktionskapaciteten. Bidrag kan erhållas retroaktivt från ingången av år 1995.

12.3. Blygsamma investeringar

Inom lantbruket har investeringarna mer än halverats från den nivå som de låg på i slutet av 1980-talet (se tabell 1). Orsaken har varit den allmänna ekonomiska nedgången och en osäkerhet som har gällt integrationens verkningar. Därtill har arbetet med att göra upp ett nationellt investeringsprogram fortskridit långsamt och de medel som man har haft att tillgå har varit anspråkslösa. År 1995 användes bara 46 milj. mk ur lantbru-

kets investeringsfond. Under tidigare år har motsvarande summor uppgått till 600-700 milj. mk. År 1996 bokfördes en överföring på 1 112 milj. mk.

Under loppet av år 1996 har investerings-takten dock ökat. Investeringsbidraget för allvarliga svårigheter har lockat många att förnya och utvidga sina produktionsbyggnader. Enligt en uppskattning för år 1996 användes cirka 657 milj. mk för dessa ändamål. Trots detta överfördes omfattande reservationer till år 1997. Dessa uppgår till knappt 700 milj. mk. Troligt är att investeringsplanerna för år 1997 går att verkställa. Stödet för allvarliga svårigheter kan dock locka till investeringar som överskrider tidigare investeringar, vilket för sin del kan leda till brist på anslag. I ett längre perspektiv kommer de medel som utvecklingsfonden rör över att minska kraftigt. Detta igen kan leda till problem vad gäller att utveckla lantbrukets struktur.

13. Miljöpolitik

Finlands anslutningsfördrag med EU innehåller ett omfattande miljöstöd på totalt cirka 1,6 mrd. mk. Av detta stöd betalar EU hälften. Stödet utbetalas på basis av hektar för alla de gårdar som gör en miljöplan. Enligt EU:s miljöprogram utgår stöd för åtgärder i syfte att minska den belastning som lantbruket förorsakar miljön och för att vårda landsbygdslandskapet.

Syftet med de miljöprogram som görs i Finland är att förhindra att näringsämnen urlakas i sjöar, vattendrag och grundvattnet. Vidare skall den ammoniakavdunstning som härstammar från kreatursgödsel fås att minska. Ett uttalat syfte är också att se till att lantbruksprodukterna hålls så rena som möjligt. Man fäster också vikt vid vården av landsbygdslandskapet.

År 1995 ingick cirka 78 000 lantbrukare avtal om basstöd. År 1996 uppgick antalet avtal till 82 000, vilket omfattar cirka 80 % av de aktiva gårdarna. Avtalen täcker cirka 1,8 milj. ha eller 90 % av den uppodlade arealen. Den målsättning som man ställde upp för stödets omfattning har nåtts, anser den utvärderingsgrupp som till-sattes.

År 1996 fördelade sig miljöstödet på följande sätt:

– basstöd	1 376 milj. mk
– stöd för naturenlig odling	164 milj. mk
– övrigt	38 milj. mk

totalt 1 578 milj. mk

Speciellt tillståndet i sjöarna och vattendragen kommer att ändras till följd av de åtgärder som miljöprogrammet innehåller. Urlakningen för sjöarnas och vattendragens del minskar uppskattningsvis med 40 % för fosfor totalt sett, 25 % för lättlöslig fosfor och 30 % för kvävet i sin helhet. Erosionen beräknas gå ner med 40 %. Man beräknar att effekten av basstödet och specialstödet är ungefär lika stor, dock så att basstödet minskar på kvävebelastningen mera än specialstödet. I jämförelse med basstödet kan man med specialstödet bättre påverka den belastning som lättlöslig fosfor leder till. Risken för urlakning minskar med 30-40 % för bekämpningsmedlens del.

En attitydförändring har ägt rum i det som berör miljön. Utredningar visar att den information som har utgått om miljöprogrammet har ökat lantbrukarnas kunskap om miljön och om miljövänligare sätt att bedriva lantbruk på.

13.1. Miljöstödskrav

Lantbrukare som ansöker om miljöstöd erhåller ett stöd som skall täcka de kostnader som miljöskyddet medför. Alternativt kompenseras det inkomstbortfall som miljöskyddet åsamkar i syfte att trygga lantbrukarens utkomst. Lantbrukare som ansöker om miljöstöd skall ännu inte ha fyllt 65 år och han skall bo i Finland på permanent basis. Gården skall bestå av minst 3 ha odlad åker (på gård med trädgårdsodling uppgår kravet till 0,5 ha). Stöd utgår för åker som odlas regelbundet. För åker som har röjts efter år 1991 utgår också stöd.

För att erhålla basstöd förbinder sig lantbrukaren att över de fem följande åren fylla följande villkor:

1. Inom loppet av tre år skall en miljöplan göras upp för gården.
2. Den allmänna regeln är att de gödselmängder

som används på gården inte får överskrida vissa basnivåer. Gödselmängderna är beroende av åkerns storlek och antal djur; inom regionerna A och B skall åkerområdena uppgå till åtminstone 1 hektar och djurenheterna till 1,5. Gårdens gödselstad skall vara dimensionerad så att den rymmer gödselmängderna huvudsakligen för en period om 12 månader. Gödsel får inte spridas på snötäckt eller frusen mark. Övergångsperioden är tre år.

3. Dikesrenar eller skyddsremсор på 1-3 meter skall anläggas längs utfallsdiken och vattendrag. De skall täckas av mångårig växtlighet. Dikesrenarna eller skyddszonerna skall anläggas inom utgången av den växtperiod som följer på avtalet.
4. Inom regionerna A och B skall minst 30 % av gårdens åkrar vara täckta av ett växttäck eller endast bearbetas lätt utanför växtperioden.
5. Bara personer som har genomgått en sprutförarkurs får sprida bekämpningsmedel. Spridningsredskapen skall testas (övergångsperioden är tre år).
6. Gården skall bidra till att vårda landsbygdslandskapet och befrämja den biologiska mångfalden.

Miljöstödet kan återgå om avtalet upphävs inom loppet av två år från den tidpunkt då det har ingåtts. Avtalet upplöses om lantbrukaren erhåller avträdelstöd eller fyller 65 år. Då krävs inte stödet tillbaka.

13.2. Miljöstödets specialstöd

Lantbrukets miljöårsprogram är relativt omfattande. Utöver det egentliga miljöstödet omfattar det många olika slags specialstöd i syfte att bl.a. bevara och vårda mångfalden i sjöarna, vattendragen, landskapsvärden och naturen. Skyddszonerna, behandlingen av avrinningsvattnet och effektiveringen av gödselanvändningen skyddar vattnen. Naturenlig odling och extensivering av lantbruksproduktionen minskar användningen av gödsel och andra kemikalier och befrämjar skötseln av miljön. Landskapsvård samt skötsel av naturliga slåtter- och betesmarker befrämjas också. Stöd kan också utgå för att föda upp lantraser.

Specialstöd har ansökts framför allt för naturenlig odling och för kalkning av sura sulfatjordar; år 1995 uppgick dessas andel av erlagda specialstöd till cirka 90 %. Cirka 7 600 avtal om specialstöd ingicks som omfattade 100 000 ha eller 5 % av odlingsarealen. År 1996 fördubblades antalet ansökningar. Till följd av knappt tilltagna medel kunde bara de nya avtal som omfattade naturenlig odling och omläggning till naturenlig odling förberedas.

Naturenlig odling

Miljövärden befrämjas också av naturenlig odling, som bygger på att odlaren inte längre använder konstgödsel eller bekämpningsmedel. Avtalet om naturenlig odling är femårigt och den bygger på en övergångsperiod på tre år. Under övergångsperioden skall odlingsmetoderna läggas om. Odlaren skall göra upp en bördighetskarta (viljelyskarta) och rotationsplan (viljelykiertosuunnitelma). Odlaren förutsätts ha tagit del av undervisning under 3-5 dagars tid i naturenlig odling. Odlaren skall ansluta sig till ett system för övervakning. Årligen görs en granskning på gården.

Övergångsperiodens stöd är:

- Region A 1 800 mk/ha
- Region B 1 600 mk/ha
- Region C 1 400 mk/ha

Efter övergångsperioden utgår ett årligt stöd på 700 mk/ha för åker som är naturenligt odlad. Utöver detta skall gården ha ingått avtal om miljöstödets basstöd.

Målet är att vid sekelskiftet ha 120 000 hektar åkermark i naturenlig odling. Detta motsvarar cirka 5 % av åkerarealen. Den areal som odlas naturenligt har ökat mycket starkt. Från år 1994 till år 1996 fördubblades den areal på vilken man använder naturenliga odlingsmetoder. Cirka 4 700 gårdar har ingått avtal om naturenlig odling och odlingen omfattar cirka 110 000 ha åker, av vilken 27 000 ha har godkänts för naturenlig odling. Till följd av brist på anslag ingås inga nya avtal år 1997. Vissa misstankar har framförts om att marknaderna fylls i alltför snabb takt till följd av den naturenliga odlingens snabba frammarsch.

Skyddszoner

I miljöprogrammen ingår möjlighet att göra upp avtal om att anlägga och sköta skyddszoner. Syftet är att minska belastningen på vattendragen och grundvattnet samt att vårda landskapet. Vidare skall man befrämja den biologiska mångfalden och vårda fiskbestånden. Turism och rekreation skall också befrämjas.

En skyddszon anläggs på åkerområdet mellan åkern och vattendraget eller på ett grundvattenområde. Området odlas inte utan skall vara täckt av flerårig växtlighet.

Skyddszonen skall vara minst 15 meter bred. Den skall inte gödslas och bekämpningsmedel får inte användas. Skyddszonen får inte användas som betesmark och foder eller non food-produkter får inte bärgas på den. Avtalsperioden är 20 år och den areal som täcks av avtalet skall uppgå till minst 0,5 ha. Ersättningen är maximalt 3 600 mk/ha. - Programmet har inte intresserat lantbrukarna i nämnvärd utsträckning.

Landskapet och den biologiska mångfalden

Syftet med vård och skötsel av landsbygdslandskapet är bl.a. att bevara öppna åkerlandskap samt att förhindra att landskapsmässigt viktiga områden gror igen och beskogas. Den biologiska mångfalden befrämjas i syfte att bevara de särskilda produktionstyper som karakteriserar lantbruksmiljön i varje region. Vidare skall regionernas flora bevaras. Detta gäller i speciallt hög grad utrotningshotade arter och livsmiljöer.

Programmet har fått ett positivt mottagande. År 1996 ansökte närmare 3 000 odlare om stöd för projekt som omfattar den biologiska mångfalden, landskapsvården och vården av naturliga slätter- och betesmarker. Tyvärr har de tillbudsstående medlen räckt till bara för en liten del av ansökningarna.

14. Socialpolitik

Inträdet i EU medför knappast alls några förändringar i den socialpolitiska lagstiftning som omfattar lantbruksproducenterna. Unionen har inget

enhetligt socialpolitiskt program utan endast minimibestämmelser, som inte inverkar på den socialpolitik som förs i vårt land. Arbetet med att utveckla socialskyddet är alltså en uppgift som vilar på myndigheterna i vårt eget land.

Lantbrukaren är såväl företagare som arbetstagare. De allmänna socialpolitiska lagarna för arbetstagare berör inte lantbrukarna. Därför har en skild sociallagstiftning utvecklats för lantbrukarbefolkningen. Man har vanligen fattat beslut om denna lagstiftning på det sociala området i samband med lantbruksinkomstförhandlingarna. Ansvaret för de kostnader som socialskyddet leder till fördelas mellan staten och odlarna. De viktigaste lagarna berör pensionskyddet, sjuk- och olycksfallsersättningarna, semestern och vikariehjälpn.

Arbetspensionen för lantbruksföretagare (LFÖPL) är lagstadgad och jämförbar med de övriga sektorernas arbetspensioner. Lantbrukaren betalar pensionspremier på basis av sin LFÖPL-arbetsinkomst, som i huvudsak följer lantbrukslägenhetens areal. De som är LFÖPL-försäkrade är berättigade till bl.a. ålders-, förtida ålders-, deltid-, invalid-, arbetslöshets- samt individuell förtidspension. Pensionens storlek bestäms på basis av de försäkringspremier som lantbrukaren betalar.

Staten deltar i finansieringen av lantbrukarnas pensioner. Till följd av att de försäkrades antal har sjunkit och pensionstagarnas antal har stigit, uppgår statens andel av LFÖPL-pensionsutgifterna numera till cirka 80 procent.

De förändringar som gjordes år 1996 i finansieringen av LFÖPL-systemet ökade lantbrukarnas självrisk. I statens budget skars lantbrukarnas pensionsutgifter ner med 150 milj. mark.

Avträdelsestödet är Finlands tillämpning av EU:s gemensamma system för förtida pension. Dess syfte är att lindra åldersstigna lantbrukares arbetsbörda och att göra det enklare för yngre lantbrukare att ta över gårdarna.

En lantbrukare på heltid i åldern 55-64 år är berättigad till avträdelsestöd om han avstår från att utöva lantbruk. Åkrarna hyrs ut eller säljs i första hand åt en ny odlare eller som tilläggsmark. Om ingen ny odlare träder till är det möjligt att använda åkrarna för annat syfte än för

lantbruk. Odlaren kan också hålla kvar åkrarna i sin ägo men då får man inte odla dem.

Storleken på avträdelsestödet motsvarar i det stora hela storleken på arbetsoförmögenhetspensionen. EU ersätter de kostnader som systemet medför ungefär till hälften. I det inledande skedet har systemet med avträdelsestöd utnyttjats i mindre omfattning än man hade tänkt sig. På årsnivå har ansökningarna omfattat 1 500-2 000 lantbruk. När systemet gjordes upp utgick man ifrån att ansökningarnas antal skulle omfatta cirka 3 000 lantbruk årligen.

För sjukdom som leder till arbetsoförmögenhet utgår ersättning enligt den allmänna *sjukförsäkringslagen*. För den självrisk på nio dagar som ingår i sjukförsäkringen utgår LPA-sjukdagpenning för dem som är LFÖPL-försäkrade. I november ändrades lagen om ersättning av självriskandelen så att nivån på dagpenningen sänktes från 75 procent till 70 procent på lantbruksföretagarens inkomst. På LPA-sjukdagpenningen fastställde man dessutom en självrisktid på tre dagar. Förändringarna ligger i linje med de ingrepp som har gjorts på dagpenningen i det allmänna sjukförsäkringssystemet. Lagändringarna träder i kraft i början på juli 1997.

År 1982 trädde en lag om *olycksfallsförsäkring* (OFLA) i kraft för lantbruksföretagare. OFLA-försäkringen ansluts automatiskt till LFÖPL-försäkringen. De försäkrade har rätt till ersättning för kostnader, dagpenning och pensioner som olycksfall eller yrkessjukdomar har lett till. En försäkringsavgift uppbärs av dem som har tecknat denna försäkring.

I november 1996 godkände riksdagen regeringens förslag om en ändring av OFLA-försäkringen. Från år 1998 tar man vid beräkningen av OFLA-avgiften i bruk ett bonussystem enligt vilket de olycksfall eller yrkessjukdomar för vilka ersättning har utgått höjer på försäkringspremien. I ett längre perspektiv kan de lantbruksföretagare som inte råkar ut för olyckor i arbetet få sin försäkringspremie nedsatt.

De lantbrukare som idkar husdjurskötsel är berättigade till en *semester* på 22 dagar. Lantbrukaren kan själv ordna en avbytare för den tid som han är på semester eller så kan han anlita kommunens avbytar-service. Staten har hand om finansieringen av systemet.

Lantbrukaren kan få *vikariehjälp* bl.a. på grund av sjukdom, olycksfall, rehabilitering, värnplikt eller förlossning. Den som går på moderskapsledighet erhåller vikariehjälp för maximalt 320 dagar. Lantbrukaren erlägger en avgift för vikariehjälp, som till en del är jämstor, till en del knuten till den arbetsinkomst på vilken LFÖPL-försäkringen baserar sig på.

År 1980 utsträcktes *företagshälsovården* till att omfatta lantbrukarna. Företagshälsovården är förebyggande till sin karaktär och den omfattar arbetsplatsutredningar och hälsokontroller. Lantbrukaren betalar 50 procent av kostnaderna för hälsokontrollerna och staten och Folkpensionsanstalten står för resten.

Socialskyddsavgifterna täcks i sin helhet av anslag i statens budget.

15. Det andra året av medlemskap i EU

De stora förändringar som integrationen förde med sig för lantbrukets del ägde rum tämligen snabbt vid ingången av år 1995. Marknadpriserna på lantbruksprodukter sjönk omedelbart och livsmedelspriserna reagerade på dem mycket snabbt. Priserna hade stabiliserat sig på en ny nivå senast vid utgången av år 1995.

Det kommer emellertid att dröja flera år innan det blir klart hur produktionen reagerar på integrationen; stödet under övergångsperioden kommer ännu att gå ner något. På det hela taget har lantbrukarna kanske kännedom om hur produktionens lönsamhet kommer att utvecklas. Trots det finns osäkerhetsfaktorer, som bromsar upp de slutliga besluten. Stödet för allvarliga svårigheter till södra Finland var ett dylikt problem. Den temporära lösning som man nådde i frågan har åtminstone fram tills nu minskat på osäkerheten.

Förändringarna i produktionen har varit små. Detta beror antingen på att lönsamheten inte har gått ner drastiskt eller på att man avvaktar situationen. Under det första året var penninginkomsterna tillfredsställande bl.a. till följd av lagerersättningarna men redan ifjol sjönk lantbruksinkomsten till en nivå som ligger betydligt lägre än tidigare års nivåer. De modellräkningar

som har gjorts upp för gårdarna i fasta priser visar att inkomsterna ännu kommer att sjunka i någon mån till följd av minskningarna i stödets nivå. Stödet för allvarliga svårigheter bidrar dock till att jämna ut inkomstskillnader mellan olika regioner.

Framtiden ser dystert ut också såtillvida att priserna på produktionsinsatser antagligen går upp något medan marknadspriserna blir kvar på nuvarande nivå. De stöd som EU betalar ut kan gå ner redan innan EU utvidgas och senast efter utvidgningen.

Den händelse som tilldrog sig mest intresse år 1996 var förhandlingarna om stödet för allvarliga svårigheter. Stödnivån och dess fördelning på olika produktionsinriktningar tillfredsställde inte alla. Stödet för husdjursproduktion och dess betoning på investeringsstöd kritiserades på basis av att bara de lantbrukare som investerar kommer att ha möjlighet att dra nytta av stödet. En större begränsning för en utbetalning av stödet än det förhandlingsresultat som har nåtts med kommissionen är dock statsfinansernas skick.

Att stödet är temporärt bara fram till år 2001 kritiserades också. Man måste alltså förhandla på nytt om det. Lantbruksministern har dock gjort utfästelser om att stödet skall fortsätta också i framtiden. Så kommer fallet antagligen att vara: utan ett stöd skulle produktionsförutsättningarna hastigt svänga om till det sämre.

Behovet att skära ner mjölkkvoterna var ett annat samtalsämne år 1996. Till följd av att summan av de gårdsvisa kvoterna överstiger med 5-6 % den nationella kvot som har beviljats Finland, måste man skära ner kvoterna senast år 1997. Frågan om lantbrukarna borde kompenseras för nedskärningen av kvoterna har väckt diskussion. Många producenter hoppades att förhandlingar med kommissionen fortsättningsvis skulle ha förts i saken. Den nationella kvoten har inte överskridits så vi har inte råkat in i en situation med gårdsvisa böter.

Importen av livsmedel har hållit sig på samma nivå som år 1995. Den fruktan som man hyste för att utländska importörer skulle ta över en del av marknaden har alltså inte besannats. En del produkter importerar till Finland från utlandet. Detta

sker på bekostnad av den inhemska produktionen. Exporten till medlemsländerna liksom till tredje land har dock fortlöpt i gynnsamma förhållanden. Marknaderna har således varit i balans. Det inhemska utbudet har inte minskat och konsumenterna väljer inhemska varor t.o.m. oftare än tidigare. Orsaken till detta torde vara en rädsla för att undermåliga livsmedel skall importeras till och saluföras i Finland. Galna kossjukan är en förklaring till konsumenternas kritiska attityder. Köpare finns för hemlandets produkter även om priset på dem i några fall skulle vara högre än på motsvarande, importerade varor.

Den tillfredsställande balansen innebär dock inte ännu att lantbrukets ställning har konsoliderats. Stödet kommer ännu att gå ner med 1 300 milj. mk från 1996 års nivå. Lantbrukarnas inkomster minskar i motsvarande grad.

En bedömning av integrationens verkningar brukar vanligen bara omfatta lantbruket. Vad som också har hänt är att priserna på livsmedel har gått ner. Till följd av detta har köpkraften gått upp och välståndet har ökat. Till dessa delar är konsumenterna nöjda med integrationens verkningar.

Redan år 1995 stabiliserades konsumentpriserna på en ny, lägre nivå. Under loppet av år 1996 steg priserna något. Orsakerna är många. Marknadspriserna och importpriserna på kött gick upp i någon mån. I jämförelse med år 1995 låg priserna på grönsaker på en betydligt högre nivå år 1996. Förhållandena på EU:s inre marknader återspeglar sig ända till oss.

Integrationens följande skede är en gemensam valutaunion (EMU) och en gemensam valuta (euro). Regeringen ställer sig mycket positiv till en anslutning till EMU. Diskussionen är livlig och delar folket i två delar. För lantbrukets del innebär en anslutning till EMU högst sannolikt inga stora problem. En av de saker som djupast berör lantbruket torde vara hur kursen på den gröna ecun skall anpassas till EMU. Kursen på den gröna ecun är för närvarande högre än den kommersiella kursen. Lantbruket kan därför komma att gå miste om en del av sina stöd om de betalas ut som euro i stället för i form av gröna ecun.

IV SAMMANDRAG

Tillväxten i nationalekonomin jämnades ut i början av året men vände efter det och ökade brant. Ökningen i bruttonationalprodukten stannade på bara 2,5 %, vilket var alltför litet för att på avgörande sätt förbättra sysselsättningsläget. Utsikterna är dock positiva för år 1997. Den ekonomiska tillväxten torde ligga kring 4-5 %.

För lantbrukets del var år 1996 tvådelat. Skörden var god år 1996 och husdjursproduktionen höll sig på samma nivå som förut. Lantbruksinkomsten sjönk dock betydligt från året innan. Orsaken är att stöden för övergångsperioden har gått ner. År 1995 erlades betydliga kostnadsersättningar för en sänkning av lagervärdena, vilket ökade inkomsterna för år 1995. En viss osäkerhet beträffande framtiden finns kvar. Investeringarna har dock ökat: allt hopp är ännu inte förlorat.

Sommaren var år 1996 till en början regnig och kall, vilket gjorde att skördeutsikterna var dåliga. Augusti var däremot mycket torr och varm, men uppenbarligen god ur lantbrukets synvinkel eftersom skördenivån steg till normal nivå. Spannmålsskörden gick upp till 3,7 mrd. kilo. Omräknat i foderenheter uppgick skörden totalt till 5 663 milj. foderenheter, vilket är 3 % mera än året innan.

Odlingsarealerna steg från året innan med närmare 10 %, vilket förklarar tillväxten i total-skörden. Trädan minskade till en nivå om 10 % av hela åkerarealen. I tiderna före integrationen låg den på 20 % när den var som störst. Av trädan är en relativt stor del frivillig träda. Andelen små gårdar gör att den obligatoriska trädan uppgår uppskattningsvis till bara cirka 57 000 ha eller 3 % av åkerarealen.

Utvecklingen fortsatte som förut inom husdjursproduktionen. Produktionen av mjölk gick ner med cirka 1,5 %. På årlig nivå går mjölkproducenternas antal ner med cirka 2 000. Till följd av kvoterna växer mjölkgårdarna långsamt. Kvoter köps visserligen men för producenterna är de en relativt stor investering. Kvoternas priser har varierat mellan cirka 1,5 och 4,5 mark per liter.

Summan av de gårdsvisa kvoterna överskrider den nationella kvot som anslutningsfördraget bygger på. Överskridningen ligger på 5-6 %. I början av april 1997 kommer man att skära ner de gårdsvisa kvoterna så att de motsvarar den nationella kvoten. Många producenter satte sin tillit till att fortsätta förhandlingar i saken kunde föras med kommissionen. Den nationella kvoten har inte överskridits. Man har ännu inte tvingats till gårdsvisa ersättningar.

Beslut har ännu inte fattats om producenterna skall ersättas för nedskärningen av kvoterna. Meningen är att övergå till ett system där administrativa kvoter säljs och köps. Då kan kostnaderna på mjölkgårdar som strävar till att utvidga produktionen hållas i styr. Det är oklart hur priset på administrativa kvoter skall bestämmas.

År 1996 ökade produktionen av svinkött med 3 %. Situationen på marknaden var tämligen god under hela året. Marknadspriserna steg under så gott som hela året. Detta berodde på att efterfrågan förskjöts från nötkött till svinkött till följd av galna ko-sjukan, som förorsakade turbulens på marknaden för nötkött inom EU.

Produktionen av nötkött hölls i det stora hela kvar på sin tidigare nivå. Galna ko-sjukan inverkad inte på nötköttmarknaderna i Finland.

Konsumtionen av fjäderfäkött fortsätter att gå upp. Till följd av detta ökade produktionen med cirka 18 %.

Importen och exporten av kött har ökat något till följd av den fria handeln på de inre marknaderna efter inträdet i EU. Speciellt gäller detta svinkött. Exporten till Ryssland har också gått upp.

Konsumentpriserna ändrades inte nämnvärt och konsumtionen var stabil förutom några undantag. Såsom under tidigare år noterades en liten ökning i konsumtionen av ost. Konsumtionen av fjäderfäkött ökade starkt. Konsumtionen av hönsägg sjönk något, vilket torde ha berott på en ökning i minutpriserna. För hönsäggens del gick marknadspriserna upp efter att ha legat på en mycket låg nivå. Den utveckling som ägde rum för hönsäggens del var således väntad.

Enligt preliminära beräkningar sjönk lantbrukssinkomsten med cirka 4 %. Detta berodde i huvudsak på att stöden gick ner med cirka 1,0 mrd. mark. Räknat i marknadspriser steg lantbrukssinkomsten med cirka 0,7 mrd. mk. Ökningen av de mängder spannmål som kom ut på marknaderna var en av de avgörande orsakerna. Skörden var god och lager avsattes på marknaderna.

Speciellt till följd av lagerersättningarna var

den lantbruksinkomst som Lantbruksekonomiska forskningsanstalten räknade ut för år 1995 tämligen god. Produktionsförändringarna var små och inverkade inte i avgörande grad på inkomstutvecklingen år 1996. Också producentpriserna bibehölls på sin tidigare nivå. Priserna på produktionsinsatser gick däremot upp med cirka 2 % och inverkade således negativt på inkomstutvecklingen.

Det andra året medförde inte stora förändringar i lantbruksproduktionen eller priserna. Marknaderna har tämligen väl anpassat sig till EU:s inre marknader. Den osäkra framtiden återspeglar sig dock fortfarande på producenterna. För södra Finlands del kan man med säkerhet räkna med att stöd utgår bara för några år. Man är ännu inte på det klara med effekterna av sänkningen av stöden.

Gårdarnas antal sjunker i snabb takt. Detta leder till spekulationer om lantbrukets förestående kollaps speciellt på avsidens belägna orter. Denna utveckling ligger dock i linje med den utveckling som man väntar sig på längre sikt. Anslutningen till EU gjorde dock att utvecklingen tog fart. Produktionen har ännu inte reagerat starkt. Investeringar har också gjorts: man kan således ännu sätta tilltro till lantbruket.

Kurser:

1 ecu = 5,76 mk 30.12.1996

1 grön ecu = 6,0288 mk

Symboler som använts i tabellerna:

- e Preliminär
- Inget att meddela
- .. Uppgiften har inte gått att få fram

Källor:

Jordbruksstatistiska månadsrapporter, Jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral

Statistiska översikter, Statistikcentralen

Statistisk årsbok 1996, Statistikcentralen

Lantbruksekonomiska forskningsanstaltens statistik

Ekonomiskt översikt 1996, Finansministeriet

Elintarviketieto - Food Facts Ab:s statistik (ETT)

Lantbruk 2000. Kommittébetänkande 1987:24.

Finlands författningssamling

Kettunen, L. & Niemi, J. 1994. Suomen EU-maatalousratkaisu ja kansalliset tuet. MTTL.

Laurinen, H. 1996. Elintarvikkeiden hintamarginaalit vuosina 1985-1996. MTTL.

Pyykkönen, P. 1996. Maatalouden pääomakanta ja investointitarve eri rakennekehitysvaihtoehdoissa. PTT.

Bilagetabell 1. Producentprisindex för jordbruksprodukter och prisindex för jordbrukets produktionsinsatser jämte underindex (1990=100).¹⁾

	Producent- pris- index	Total- index	Produktionsinsatser		
			Förnödenheter och tjänster	Investeringar	Byggnader
1990	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1991	96,6	103,8	105,5	99,5	101,6
1992	96,5	105,5	107,8	99,8	98,8
1993	96,4	108,2	109,4	105,4	98,6
1994	96,0	107,6	107,1	108,8	101,0
1995	71,5	86,6	83,6	93,0	91,0
1996	61,3	88,0	85,5	93,4	90,4

¹⁾Indexen grundar sig på EU:s indexklassificeringar. Viktstrukturen och mätningmetoden har ändrats.
Källa: Statistikcentralen.

Bilagetabell 2. Några siffror om jordbrukets struktur.

	Antal ¹⁾ gårdar 1 000 st	Gårdarnas ¹⁾ medelareal, ha	Antal mjölkleverantörer 1 000 st	Sysselessatta i jordbruket ²⁾	
				1 000 pers.	i % av den totala arbetskraften
1980	224,7	10,96	91	251	10,8
1981	218,9	11,16	85	250	10,6
1982	212,6	11,42	78	255	10,7
1983	208,2	11,63	74	246	10,3
1984	203,9	11,85	70	242	10,0
1985	200,5	12,07	66	228	9,4
1986	195,4	12,38	63	218	9,0
1987	192,2	12,59	58	206	8,5
1988	189,0	12,77	53	197	8,1
1989	48	179	7,2
1990	199,4	12,76	45	170	6,9
1991	200,0	12,90	40	166	7,1
1992	197,6	13,05	36	157	7,2
1993	191,9	13,46	35	146	7,2
1994	189,9	13,65	34	142	7,0
1995	169,7	14,88	32	130	6,3
1996 ^{e)}			30		

¹⁾Över 1 hektar.

²⁾Källa: Arbetspolitisk Tidskrift.

Bilagetabell 3. Antalet djur enligt beräkningen utförd i juni samt medelavkastning per ko.

	Mjölkkor 1 000 st	Medelavkastning l/ko	Svin 1 000 st	Hönor 1 000 st
1980	719,5	4 478	1 410,2	6 040,7
1981	700,8	4 450	1 467,1	5 200,2
1982	689,2	4 493	1 475,3	5 291,5
1983	663,1	4 778	1 440,7	5 440,4
1984	659,5	4 799	1 381,8	6 025,3
1985	627,7	4 812	1 295,2	5 922,4
1986	606,8	4 935	1 322,7	5 532,1
1987	589,0	4 905	1 341,9	5 341,6
1988	550,6	4 990	1 305,1	5 237,6
1989	506,6	5 246	1 290,7	4 923,3
1990	489,9	5 547	1 394,1	4 844,8
1991	445,6	5 619	1 344,3	4 138,0
1992	428,2	5 613	1 297,9	3 968,9
1993	426,4	5 648	1 272,7	4 024,9
1994	416,7	5 869	1 298,3	4 089,8
1995 ¹⁾	398,7	5 982	1 400,3	4 175,1
1996 ¹⁾

¹⁾1.5.

Bilagetabell 4. Försäljning av konstgödsel (kg/ha).

	N	P	K
1980-81	82,4	27,8	49,3
1981-82	78,7	26,8	47,5
1982-83	91,4	29,9	53,8
1983-84	90,7	30,9	55,9
1984-85	88,9	30,8	56,5
1985-86	90,0	30,2	55,5
1986-87	94,4	31,0	56,5
1987-88	98,2	32,0	59,3
1988-89	100,3	29,7	56,1
1989-90	111,5	30,7	57,6
1990-91	109,4	26,3	53,4
1991-92	92,8	19,9	39,7
1992-93	94,3	19,4	39,8
1993-94	94,1	19,0	40,0
1994-95	101,6	20,0	38,5
1995-96

Källa: Kemira

Bilagetabell 5. Jordbrukets bruttointäkter till gängse pris, milj. mk.

	1990	1991	1992	1993	1994	1995 ^{e)}
VÄXTODLING						
- Råg	430,8	492,6	121,5	89,8	98,1	13,6
- Vete	1415,0	954,7	938,4	577,6	820,6	159,1
- Korn	1552,8	1510,9	1730,6	1409,8	1779,9	434,1
- Havre	1377,3	997,3	865,5	887,3	935,8	101,1
- Matpotatis	313,4	359,7	489,7	331,2	496,0	498,5
- Fabrikspotatis	226,2	164,8	163,1	180,4	178,6	89,9
- Utsädespotatis	9,3	6,2	7,9	6,9	5,7	5,8
- Sockerbeta	545,8	472,2	475,3	475,6	505,0	433,7
- Oljeväxter	526,6	439,9	326,3	416,5	336,7	71,0
- Ärtor	19,3	28,4	32,7	23,9	17,0	9,8
- Vallfrö	62,4	44,7	21,3	13,1	20,1	13,6
Sammanlagt	6478,8	5471,4	5172,4	4412,1	5193,6	1830,1
TRÄDGÅRDSÖDLING						
- Rotfrukter	94,0	110,5	76,8	85,2	129,8	115,4
- Grönsaker	571,2	554,4	561,5	571,3	630,4	481,2
- Bär	192,9	155,0	187,7	181,8	185,2	146,7
- Fruktor	20,0	21,2	22,9	23,5	20,3	17,3
Sammanlagt	878,1	841,1	848,9	861,8	965,7	760,6
HUSDJURSPRODUKTION						
- Mjök	8439,2	7730,4	7391,6	7615,6	7723,7	6533,0
- Nötkött	3794,7	3582,6	3522,6	3117,6	3278,9	1993,4
- Kalvkött	0,5	0,5	0,3	0,3	0,3	0,3
- Svin kött	3302,0	2942,3	2869,9	2751,1	2753,1	1770,5
- Färs kött	43,2	38,1	41,6	43,7	50,0	29,4
- Hästkött	17,3	18,5	21,3	17,9	13,9	3,3
- Fjäderfäkött	438,6	494,8	449,9	423,1	476,1	347,5
- Ägg	902,3	793,4	806,9	807,4	799,5	374,7
- Ull	2,4	2,5	3,1	3,6	4,4	0,5
- Export av djur	9,9	1,2	2,5	2,2	1,6	1,5
Sammanlagt	16950,2	15604,2	15109,6	14782,5	15101,5	11054,1
LAGERERSÄTTNINGAR						2281,9
Produktion sammanlagt	24307,1	21916,8	21130,9	20056,4	21260,8	15926,7
HYRESINKOMSTER						
- Av produktionsredskap	581,1	461,5	460,4	345,4	317,8	282,6
- Av byggnader och land	184,9	175,1	180,7	169,8	163,9	160,8
Sammanlagt	766,0	636,6	641,1	515,2	481,7	443,5
STÖD						
- Enligt odlingsstorlek	961,5	840,3	758,6	678,6	611,1	
- Enligt antal kor	191,8	188,8	206,9	203,7	201,9	
- Premie för foderstöd	45,7	33,6	27,4	25,2	0,2	
- Startstöd	107,0	97,2	85,3	61,4	55,5	
- Dikopremie	20,3	27,0	37,8	47,5	50,9	
- Stöd på basis av åkerarealen	564,1	827,0	1116,3	959,3	1160,9	
Sammanlagt	1890,4	2013,9	2232,4	1975,6	2080,4	0,0
KOMPENSATIONER						
- Avtal om prod.förändring (4a§)	7,8	5,1	3,1	1,7	1,3	0,9
- Avtal om minskad mjölkprod.	140,5	335,9	330,8	197,6	0,1	
- Avtal om minskad svin köttprod.	41,8	61,4				
- Trädesavtal	347,3	729,3	567,8	457,9	364,7	
- Premie för naturenlig odling	16,5	29,4	40,5	32,0	26,1	17,2
- Odlingskontrakt för ärter		23,5	27,4	13,1	5,8	
- Odlingskontrakt för grön mjölskö		0,3	0,9	1,1	0,9	
Sammanlagt	553,9	1184,9	970,5	703,3	398,9	18,2
EU-STÖD						
- CAP-stöd för jordbruksgrödor						1153,7
- CAP-djurbidrag						104,0

Bilagetabell 5, fortsättning.

	1990	1991	1992	1993	1994	1995 ^{e)}
- Kompensationsbidrag (LFA)						1614,8
- Miljöstödets bas- och specialstödsdel						1411,2
- Nordligt stöd per djurenhet						80,1
- Djurstöd under övergångsperioden						282,6
- Andra nationella djurstöd						42,5
- Övergångsperiodens hektarstöd						0,0
- Andra nationella hektarstöd						0,0
- Stöd för trädgårdsskötsel på friland						0,9
- Andra nationella stöd						0,0
Sammanlagt						4689,7
KOMPENSATIONER FÖR SKÖRDESKADOR	8,1	4,6	15,0	133,0	7,9	11,9
BRUTTOINTÄKTER SAMMANLAGT	27525,5	25756,8	24989,9	23383,5	24229,6	21090,0
KOSTNADER						
- Konstgödsel	1681,7	1509,9	1579,6	1691,9	1532,6	1183,8
- Jordbrukskalk	146,3	118,6	85,2	145,5	153,1	109,7
- Kraftfoder						
- blandningar	3056,3	2966,0	2655,5	2584,0	2722,3	1927,7
- övriga	87,8	38,7	42,0	39,3	52,5	41,3
- Ensileringsmedel	162,3	142,8	122,6	103,0	145,0	102,9
- Växtskyddsmedel	308,6	328,4	289,1	289,2	283,4	240,2
- Utsäde	388,7	317,2	260,9	304,0	337,2	259,1
- Bränslen och smörjmedel	709,6	633,3	663,4	713,7	573,9	481,9
- Elektricitet	386,2	411,7	434,3	462,9	454,0	356,1
- Jordbrukets brännved och virke	140,5	77,9	67,7	60,9	61,1	65,3
- Förmedlingskostnader för djur	53,6	55,6	55,4	52,7	53,4	46,6
- Diverse kostnader	1526,1	1639,7	1681,9	1729,2	1793,5	1488,3
- Lönekostnader						
- löner	418,2	456,5	441,7	400,0	395,2	367,3
- socialskyddskostnader	273,1	283,2	280,4	282,2	268,5	241,5
- Maskin- och redskapskostnader						
- avskrivning	3380,0	3269,0	3193,0	3224,0	3040,0	2737,0
- underhåll	936,0	876,8	961,2	898,2	737,3	802,6
- Redskap och inventarier	168,4	154,3	157,1	167,3	167,7	137,8
- Byggnadskostnader						
- avskrivning	1082,0	1120,0	1108,0	1114,0	1146,0	1132,0
- underhåll	318,9	326,7	304,2	244,9	211,4	218,3
- Täckdiker, broar m.m.						
- avskrivning	282,0	285,0	301,0	259,0	248,0	243,0
- underhåll	169,2	163,4	161,2	140,4	108,2	107,0
- Diverse utgifter	1688,5	1882,1	1896,0	1784,7	1296,4	1122,5
- Import av djur	6,7	5,5	5,7	3,1	4,2	3,5
- Räntekostnad						
- av produktionsredskap	358,5	297,0	289,4	283,7	179,1	166,0
- av byggnader och land	346,0	335,2	339,3	350,8	353,0	358,1
- Av lantbruksföretagarna uppburna kostnader						
- olycksfallsförsäkringsavgift	58,9	48,5	42,9	40,0	61,3	55,7
- vikariehjälp	20,1	25,6	25,0	36,7	46,2	40,0
- veckoledigt	13,7	17,2	17,0	12,6	11,2	14,8
KOSTNADER SAMMANLAGT	18168,0	17785,7	17460,5	17417,9	16435,6	14049,9
INTÄKTER	27525,5	25756,8	24989,9	23383,5	24229,6	21090,0
KOSTNADER	18168,0	17785,7	17460,5	17417,9	16435,6	14049,9
LANTBRUKSINKOMST	9357,5	7971,0	7529,4	5965,7	7794,0	7040,1

Bilagetabell 6. Jordbrukets bruttointäkter till 1990 års priser, milj. mk.

	1990	1991	1992	1993	1994	1995 ^{e)}
VÄXTODLING						
- Råg	430,8	533,2	140,6	132,5	125,8	50,5
- Vete	1415,0	1108,8	1105,5	683,3	985,0	489,5
- Korn	1552,8	1657,5	1849,5	1526,5	1990,0	1102,8
- Havre	1377,3	1107,8	962,9	989,6	1087,0	266,8
- Matpotatis	313,4	337,6	304,4	290,2	345,7	364,0
- Fabrikspotatis	226,2	146,1	174,4	190,6	187,7	173,6
- Utsädespotatis	9,3	6,1	7,4	7,7	6,4	7,6
- Sockerbeta	545,8	532,9	509,5	469,8	545,5	538,3
- Öljevaxter	526,6	465,2	381,7	520,0	432,5	249,0
- Ärtor	19,3	34,0	37,8	28,3	21,6	17,5
- Vallfrö	62,4	50,1	20,6	15,2	23,8	33,9
Sammanlagt	6478,8	5979,3	5494,3	4853,8	5751,1	3293,5
TRÄDGÅRDSODLING						
- Rotfrukter	94,0	108,1	76,5	87,9	143,6	128,2
- Grönsaker	571,2	552,7	569,9	537,1	629,9	592,7
- Bär	192,9	171,4	209,2	162,7	162,6	156,3
- Fruktor	20,0	25,4	31,5	35,3	19,9	34,3
Sammanlagt	878,1	857,6	887,1	823,0	956,0	911,5
HUSDJURSPRODUKTION						
- Mjök	8439,2	7615,6	7388,3	7341,6	7502,3	7399,6
- Nötkött	3794,7	3908,1	3767,1	3415,5	3455,7	3089,5
- Kalvkött	0,5	0,5	0,3	0,3	0,3	0,5
- Svinkött	3302,0	3126,5	3109,2	2987,8	3013,6	2959,1
- Färköt	43,2	40,6	47,3	51,4	58,8	62,3
- Hästköt	17,3	20,6	27,3	25,9	22,0	10,8
- Fjäderfäkött	438,6	493,6	473,6	458,2	521,1	561,9
- Ägg	902,3	790,1	797,2	823,2	846,8	882,2
- Ull	2,4	2,3	2,4	2,8	2,9	1,8
- Export av djur	9,9	1,3	2,6	2,4	1,6	2,0
Sammanlagt	16950,2	15999,2	15615,2	15109,2	15424,9	14969,6
LAGERERSÄTTNINGAR						2089,2
Produktion sammanlagt	24307,1	22836,1	21996,6	20786,0	22132,0	21263,9
HYRESINKOMSTER						
- Av produktionsredskap	581,1	446,3	448,8	331,2	309,8	298,0
- Av byggnader och land	184,9	174,1	175,8	158,2	150,3	147,3
Sammanlagt	766,0	620,4	624,6	489,4	460,1	445,3
STÖD						
- Enligt odlingsstorlek	961,5	835,6	738,0	632,3	560,3	
- Enligt antal kor	191,8	187,8	201,3	189,8	185,1	
- Premie för fodersäd	45,7	33,4	26,7	23,4	0,1	
- Startstöd	107,0	96,6	83,0	57,2	50,9	
- Dikopremie	20,3	26,9	36,8	44,3	46,7	
- Stöd på basis av åkerarealen	564,1	822,4	1086,0	893,9	1064,4	
Sammanlagt	1890,4	2002,7	2171,8	1840,9	1907,6	0,0
KOMPENSATIONER						
- Avtal om prod.förändring (4a§)	7,8	5,1	3,0	1,6	1,2	0,9
- Avtal om minskad mjölkprod.	140,5	334,0	321,8	184,1	0,1	
- Avtal om minskad äggprod.	41,8	61,1				
- Trädesavtal	347,3	725,3	552,4	426,7	334,5	
- Premie för naturenlig odling	16,5	29,2	39,4	29,8	24,0	15,8
- Odlingskontrakt för ärtor		23,4	26,7	12,2	5,3	
- Odlingskontrakt för grönmjölshö		0,3	0,9	1,0	0,8	
Sammanlagt	553,9	1178,3	944,2	655,4	365,8	16,6
EU-STÖD						
- CAP-stöd för jordbruksgrödor						1056,3
- CAP-djurbidrag						95,2

Bilagetabell 6, fortsättning.

	1990	1991	1992	1993	1994	1995 ^{e)}
- Kompensationsbidrag (LFA)						1478,4
- Miljöstödets bas- och specialstödsdel						1292,0
- Nordligt stöd per djurenhet						73,4
- Djurstöd under övergångsperioden						258,7
- Andra nationella djurstöd						38,9
- Övergångsperiodens hektarstöd						0,0
- Andra nationella hektarstöd						0,0
- Stöd för trädgårdsskötsel på friland						0,8
- Andra nationella stöd						0,0
Sammanlagt						4293,8
KOMPENSATIONER FÖR SKÖRDESKADOR	8,1	4,6	14,6	123,9	7,2	10,9
BRUTTOINTÄKTER SAMMANLAGT	27525,5	26642,1	25751,8	23895,6	24872,7	26030,5
KOSTNADER						
- Konstgödsel	1681,7	1209,2	1148,1	1226,7	1380,9	1228,9
- Jordbrukskalk	146,3	111,5	81,0	136,2	139,2	118,5
- Kraftfoder						
- blandingar	3056,3	2966,3	2729,4	2626,4	2815,7	3074,2
- övriga	87,8	40,0	42,7	39,2	52,5	52,3
- Ensileringsmedel	162,3	139,4	143,3	118,1	158,0	136,4
- Växtskyddsmedel	308,6	308,7	241,7	229,7	226,9	255,0
- Utsäde	388,7	327,6	289,0	337,6	363,9	346,0
- Bränslen och smörjmedel	709,6	613,1	609,2	540,3	475,9	500,0
- Elektricitet	386,2	404,1	417,6	412,4	410,5	405,0
- Jordbrukets brännved och virke	140,5	82,4	82,4	79,7	70,7	70,0
- Förmedlingskostnader för djur	53,6	51,6	50,9	46,5	45,4	42,1
- Diverse kostnader	1526,1	1634,8	1632,9	1604,1	1637,9	1650,0
- Lönekostnader						
- löner	418,2	408,0	385,2	356,7	351,0	314,1
- socialskyddskostnader	273,1	253,1	244,5	251,7	238,5	206,5
- Maskin- och redskapskostnader						
- avskrivning	3380,0	3322,0	3143,0	2907,0	2664,0	2442,0
- underhåll	936,0	826,4	855,9	741,7	627,0	625,0
- Redskap och inventarier	168,4	153,8	150,9	148,1	145,8	143,2
- Byggnadskostnader						
- avskrivning	1082,0	1103,0	1121,0	1130,0	1135,0	1140,0
- underhåll	318,9	321,9	307,9	248,4	209,3	200,0
- Täckdiker, broar m.m.						
- avskrivning	282,0	285,0	291,0	293,0	295,0	294,0
- underhåll	169,2	163,4	156,0	158,9	128,9	125,0
- Diverse utgifter	1688,5	1717,3	1734,5	1552,3	1444,0	1293,1
- Import av djur	6,7	5,6	5,7	3,3	4,4	4,7
- Räntekostnader						
- av produktionsredskap	358,5	287,2	282,1	272,0	174,6	175,0
- av byggnader och land	346,0	333,3	330,1	326,9	323,7	327,7
- Av lantbruksföretagarna uppburna kostnader						
- olycksfallsförsäkringsavgift	58,9	48,2	41,7	37,3	56,2	51,0
- vikariehjälp	20,1	25,5	24,3	34,2	42,4	36,6
- veckoledigt	13,7	17,1	16,5	11,7	10,3	13,6
KOSTNADER SAMMANLAGT	18168,0	17159,7	16558,4	15870,1	15627,5	15270,1
INTÄKTER	27525,5	26642,1	25751,8	23895,6	24872,7	26030,5
KOSTNADER	18168,0	17159,7	16558,4	15870,1	15627,5	15270,1
LANTBRUKSINKOMST	9357,5	9482,3	9193,4	8025,5	9245,2	10760,4

Bilagetabell 7. Stöden inom lantbruket.

STÖD SOM EU HAR FINANSIERAT HELT ELLER DELVIS ÅR 1996

mk/hektar eller mk/enhet

Stödregion	A	B	C1	C2	C2 nordl.	C3	C4
CAP-STÖD FÖR JORDBRUKSGRÖDOR							
Generellt system							
Spannmål	1114	917	917	753	753	753	753
Oljeväxter	1700	1700	1700	1700	1700	1700	1700
Oljelin	2154	1774	1774	1457	1457	1457	1457
Proteingrödor	1609	1325	1325	1088	1088	1088	1088
Träda	1411	1162	1162	954	954	954	954
Förenklat system							
Spannmålsväxter, oljeväxter, proteingrödor och oljelin	1114	917	917	753	753	753	753
Referensskörd, spannmål, ton/ha	3,4	2,8	2,8	2,3	2,3	2,3	2,3
Referensskörd, oljeväxter, ton/ha	1,59	1,59	1,59	1,59	1,59	1,59	1,59
Nedre gränsen för tränings-skyldighet, ha	27,1	32,9	32,9	40,0	40,0	40,0	40,0
CAP-DJURBIDRAG							
Tjurpremie	639	639	639	639	639	639	639
extensifieringstillägg	213	213	213	213	213	213	213
Dikopremie	1027	1027	1027	1027	1027	1027	1027
extensifieringstillägg	213	213	213	213	213	213	213
Premie för tacka	102	142	142	142	142	142	142
KOMPENSATIONSBIDRAG							
- Region 6: 990 mk/fördelningsenhet							
- Andra områden som är berättigade till kompensationsbidrag: 950 mk/fördelningsenhet							
MILJÖSTÖD							
Spannmål, oljeväxter, proteingrödor, stärkelsepotatis	1053	597	400	253	253	253	253
Vall och andra åkergrödor	1727	850	850	850	850	850	850
Mångåriga trädgårdsväxter	4409	4409	4409	4409	4409	4409	4409
Ettåriga trädgårdsväxter	1727	1727	1727	1727	1727	1727	1727
Mångåriga grönbräda	597	400	0	0	0	0	0

Bilagetabell 7, fortsättning.

NATIONELLA STÖD

		Referensmässig stödnivå				
		1996	1997	1998	1999	2000-
Enhet		mk/enhet	mk/enhet	mk/enhet	mk/enhet	mk/enhet
A. STÖD UNDER ÖVERGÅNGSPERIODEN						
Produktionsstöd för husdjurskötsel						
Regionerna A och B exkl. yttre skärgården						
Mjölk	mk/kg	0,52	0,45	0,42	0,37	0,35
Tjurar, minst. 15 mån	mk/slakt djur	1787	1609	1447	1304	1174
Tjurar, minst. 15 mån, köptraser och korsningar	mk/slakt djur	2184	1966	1769	1594	1435
Kvigor 12 mån och över, tjurar 11-14 mån	mk/slakt djur	1024	922	830	746	671
Kor	mk/slakt djur	138	124	113	101	91
Får	mk/slakt djur	226	203	183	165	148
Svin	mk/slakt djur	210	192	168	151	143
Broiler	mk/100 slakt djur	240	213	192	173	164
Hönor	mk/djur	32	26	24	20	18
Region C exkl. yttre skärgården						
Mjölk	mk/kg	0,52	0,33	0,19	0,08	0
Tjurar, minst. 15 mån	mk/slakt djur	1787	1279	794	510	0
Tjurar, minst. 15 mån, köptraser och korsningar	mk/slakt djur	2184	1564	970	624	0
Kvigor 12 mån och över, tjurar 11-14 mån	mk/slakt djur	1024	648	388	178	0
Kor	mk/slakt djur	138	46	0	0	0
Får	mk/slakt djur	226	162	108	51	0
Svin	mk/slakt djur	210	163	89	43	0
Broiler	mk/100 slakt djur	240	179	106	44	0
Hönor	mk/djur	32	21	11	3	0
Yttre skärgården regionerna A och B						
Mjölk	mk/kg	0,62	0,55	0,49	0,45	0,42
Tjurar, minst. 15 mån och över	mk/slakt djur	2864	2578	2319	2087	1878
Tjurar, minst. 15 mån, köptraser och korsningar	mk/slakt djur	3501	3151	2835	2551	2296
Kvigor 12 mån och över, tjurar 11-14 mån	mk/slakt djur	1730	1558	1402	1262	1136
Kor	mk/slakt djur	138	124	113	101	91
Får	mk/slakt djur	349	314	283	255	229
Svin	mk/slakt djur	247	215	198	179	169
Hönor	mk/djur	40	31	29	25	23
Yttre skärgården region C						
Mjölk	mk/kg	0,62	0,44	0,23	0,08	0
Tjurar, minst. 15 mån och över	mk/slakt djur	2864	2357	1064	510	0
Tjurar, minst. 15 mån, köptraser och korsningar	mk/slakt djur	3501	2880	1300	624	0
Kvigor 12 mån och över, tjurar 11-14 mån	mk/slakt djur	1730	1354	700	178	0
Kor	mk/slakt djur	138	46	0	0	0
Får	mk/slakt djur	349	278	169	90	0
Svin	mk/slakt djur	247	200	105	43	0
Hönor	mk/djur	40	26	14	4	0
Produktionsstöd för växtodling						
Stärkelsepotatis	mk/kg	0,027	0,018	0,011	0,006	0
Malkorn	mk/kg	0,16	0,11	0,08	0,04	0
Vete	mk/kg	0,23	0,18	0,11	0,05	0
Råg	mk/kg	0,25	0,19	0,11	0,05	0
Socketbeta	mk/kg	0,046	0,032	0,020	0,009	0

Bilagetabell 7, fortsättning.

	Enhet	Referensmässig stödnivå				
		1996 mk/enhet	1997 mk/enhet	1998 mk/enhet	1999 mk/enhet	2000- mk/enhet
Hektarstöd under övergångsperioden						
Matärter	mk/ha	600	415	267	120	0
Hektarstöd för växter som är berättigade till stöd för åkergrödor exkl. matärter och träda	mk/ha	190	125	68	23	0
Stöd för grönsaksodling på friland						
Stöd för produktion av äppel (max.)	mk/ha	2750	1970	1267	608	0
Grönsaker, A (max.)	mk/ha	4800	3450	2270	1132	0
Grönsaker, B (max.)	mk/ha	4100	3000	1998	1040	0
Grönsaker, C (max.)	mk/ha	4100	2600	1649	770	0
Bär, A (max.)	mk/ha	2750	1950	1267	608	0
Bär, B och C (max.)	mk/ha	1900	1350	850	385	0
Hektarstöd för unga odlare inom regionerna A och B	mk/ha	200	150	85	39	0
Lagringsstöd för trädgårdsprod., AB-regionen (max.)						
Lager med värmeregleringssystem	mk/m ³	114	108	105	95	90
Andra lagerutrymmen	mk/m ³	76	72	71	67	63
Drivhusstöd A och B (max.)						
över 7 mån	mk/m ²	100	72	68	62	55
2-7 mån	mk/m ²	50	36	34	31	28
Drivhusstöd C (max.)						
över 7 mån	mk/m ²	100	72	44	20	0
2-7 mån	mk/m ²	50	36	22	10	0
Stöd under övergångsperioden per djur eller djurenhet regionerna A och B						
Husdjursstöd för dikor	mk/djur	570	540	486	437	393
Husdjursstöd för suggor	mk/djur	1440	1380	1246	1122	1063
Husdjursstöd för broilerhönor	mk/djur	58	52	47	42	40
Husdjursstöd för kalkon- och andra fjäderfåhönor	mk/djur	85	75	69	62	59
Husdjursstöd för mjölkande get inkl. stöd för mjölken	mk/djur	1500	1386	1211	1085	1028
Tilläggstöd skärgården och vissa kommuner inom B						
Kött från nötdjur och tackor	mk/nötenhet	1615	1530	1377	1239	1115
Mjölkkor, Ikalis etc.	mk/nötenhet	380	360	324	292	263
Hartola, Mäntyharju	mk/nötenhet	285	270	243	219	197
Köttboskap, Ikalis etc.	mk/nötenhet	315	297	267	241	217
Kiikoinen etc.	mk/nötenhet	95	90	81	73	66
Tackor, ovan nämnda kommuner	mk/nötenhet	650	585	527	474	427
Husdjursstöd för sålda kycklingar	mk/djur	2,46	1,50	1,43	1,36	1,22
Husdjursstöd för hästar	mk/nötenhet	2900	2250	2210	1925	1800
Region C						
Husdjursstöd för dikor	mk/djur	570	450	298	154	0
Husdjursstöd för suggor	mk/djur	1440	1132	638	270	0
Husdjursstöd för broilerhönor	mk/djur	58	42	26	12	0
Husdjursstöd för kalkon- och andra fjäderfåhönor	mk/djur	85	65	38	17	0
Husdjursstöd för mjölkande get inkl. stöd för mjölken	mk/djur	1500	1157	822	374	0
Husdjursstöd för sålda kycklingar	mk/djur	2,46	1,10	0,35	0,00	0
Husdjursstöd för hästar	mk/nötenhet	2900	2250	1530	770	0

Bilagetabell 7, fortsättning.

	Enhet	Referensmässig stödnivå				
		1996	1997	1998	1999	2000-
	mk/enhet	mk/enhet	mk/enhet	mk/enhet	mk/enhet	mk/enhet
B. NORDLIGT STÖD						
Stöd per djurenhet						
Husdjursstöd för dikor						
C1	mk/nötenhet	100	495	850	1117	1368
C2	mk/nötenhet	150	540	900	1167	1418
C2 nordl.	mk/nötenhet	600	945	1350	1617	1868
C3	mk/nötenhet	1050	1395	1800	2067	2318
C4	mk/nötenhet	2150	2495	2900	3167	3418
Husdjursstöd för tjurar över 6 mån						
C1	mk/nötenhet	650	1100	1550	2000	2450
C2	mk/nötenhet	700	1150	1600	2050	2500
C2 nordl.	mk/nötenhet	1150	1600	2050	2500	2950
C3	mk/nötenhet	1600	2050	2500	2950	3400
C4	mk/nötenhet	2700	3150	3600	4050	4500
Husdjursstöd för tackor och getter						
C1	mk/nötenhet	650	1100	1550	2000	2450
C2	mk/nötenhet	700	1150	1600	2050	2500
C2 nordl.	mk/nötenhet	1150	1600	2050	2500	2950
C3P1-P2	mk/nötenhet	3100	3550	4000	4450	4900
C3P3-P4	mk/nötenhet	3700	4150	4600	5050	5500
C4P4	mk/nötenhet	4800	5250	5700	6150	6600
C4P5	mk/nötenhet	6400	6850	7300	7750	8200
Husdjursstöd för hästar						
C1	mk/nötenhet	0	0	680	1155	1800
C2	mk/nötenhet	0	0	680	1155	1800
C2 nordl.	mk/nötenhet	0	0	680	1155	1800
C3	mk/nötenhet	0	0	680	1155	1800
C4	mk/nötenhet	0	0	680	1155	1800
Husdjursstöd för svin						
C1	mk/nötenhet	0	355	1042	1416	1764
C2	mk/nötenhet	0	370	1066	1452	1814
C2 nordl.	mk/nötenhet	590	920	1586	1937	2264
C3	mk/nötenhet	590	920	1586	1937	2264
C4	mk/nötenhet	900	1240	2016	2377	2714
Husdjursstöd för fjäderfå						
C1	mk/nötenhet	0	385	1042	1416	1764
C2	mk/nötenhet	0	397	1066	1452	1814
C2 nordl.	mk/nötenhet	590	952	1586	1937	2264
C3	mk/nötenhet	900	1272	2016	2377	2714
C4	mk/nötenhet	2400	2672	3216	3477	3814
Nordligt slaktstöd						
Slaktade tjurar						
P1-P2	mk/slaktdjur	780	780	780	780	780
P3-P4	mk/slaktdjur	1080	1080	1080	1080	1080
P5	mk/slaktdjur	1980	1980	1980	1980	1980
Slaktade kvigor						
C1	mk/slaktdjur	460	730	1080	1380	1680
C2	mk/slaktdjur	470	740	1100	1410	1720
C2 nordl. och skärgården	mk/slaktdjur	780	1050	1400	1700	2000
C3	mk/slaktdjur	1060	1310	1650	1940	2240
C4	mk/slaktdjur	1640	1840	2160	2440	2720

Bilagetabell 7, fortsättning.

	Enhet	Referensmässig stödnivå				
		1996	1997	1998	1999	2000-
	mk/enhet	mk/enhet	mk/enhet	mk/enhet	mk/enhet	mk/enhet
Nordligt produktionsstöd för mjölk						
C1	mk/kg	0,16	0,26	0,34	0,39	0,45
C2	mk/kg	0,17	0,28	0,34	0,39	0,45
C2 nordl.	mk/kg	0,28	0,37	0,44	0,49	0,53
C3P1	mk/kg	0,46	0,54	0,61	0,67	0,71
C3P2	mk/kg	0,56	0,64	0,71	0,77	0,81
C3P3-P4	mk/kg	0,71	0,79	0,86	0,92	0,96
C4P4	mk/kg	0,98	1,06	1,13	1,19	1,23
C4P5	mk/kg	1,50	1,58	1,65	1,71	1,75
Nordligt arealbaserat stöd						
Nordligt hektarstöd, C1-, C2- och C2p och skärgårdsområdena						
Vete, råg	mk/ha	0	200	340	462	576
Malkorn	mk/ha	0	70	170	231	288
Växter för vilka stöd för åkergrödor utgår exkl. vete, råg, malkorn, foderspannmål och träda	mk/ha	0	70	128	173	216
Socketbeta	mk/ha	500	785	1063	1251	1440
Stärkelsepotatis	mk/ha	400	495	595	655	720
Grönsaker på friland (också C3 och C4)	mk/ha	0	845	1199	1425	1692
Äpplen	mk/ha	0	205	391	531	662
Allmänt hektarstöd på odlingsregionerna C2...C4						
C2	mk/ha	200	200	170	154	144
C2 nordl. och skärgård	mk/ha	200	200	170	154	144
C3	mk/ha	400	360	340	308	288
C4	mk/ha	800	720	680	616	576
Hektarstöd för unga odlare C1-C4	mk/ha	200	180	170	154	144
Drivhusstöd C (max.)						
över 7 mån	mk/m ²	0	0	24	42	58
2-7 mån	mk/m ²	0	0	12	21	29
Nordligt lagringsstöd för trädgårdsprodukter (max.)						
Lager med värmeregleringssystem	mk/m ³	114	108	102	92	86
Andra lagerutrymmen	mk/m ³	76	72	68	62	58
C. NATIONELLT STÖD FÖR VÄXTODLING						
Region A inkl. skärgården inom regionerna A och B						
Råg	mk/ha	0	260	446	606	756
Vete	mk/ha	0	260	446	606	756
Malkorn	mk/ha	0	110	298	404	540
Växter för vilka stöd för åkergrödor utgår exkl. vete, råg, malkorn och träda	mk/ha	0	110	213	289	360
Stärkelsepotatis	mk/ha	0	135	255	347	432
Socketbeta	mk/ha	0	270	510	693	864
Grönsaker på friland (i skärgården nivån för region B)	mk/ha	0	900	1445	1848	2412
Äpplen	mk/ha	0	205	391	531	662

Bilagetabell 7, fortsättning.

	Enhet	Referensmässig stödnivå				
		1996	1997	1998	1999	2000-
Region B						
Råg	mk/ha	0	200	361	491	612
Vete	mk/ha	0	200	361	491	612
Malkorn	mk/ha	0	70	213	289	396
Växter för vilka stöd för åkergrödor utgår exkl. vete, råg, malkorn och träda	mk/ha	0	70	128	173	216
Stärkelsepotatis	mk/ha	0	135	255	347	432
Sockerbeta	mk/ha	0	270	510	693	864
Grönsaker på friland (inkl. skärgården)	mk/ha	0	450	850	1155	1692
Äpplen	mk/ha	0	205	391	531	662
Övrigt nationellt stöd för växtodling						
Regionerna A och B, vall (dikogårdar)	mk/ha	0	330	510	693	864
Regionerna C1, C2 och C2p, foderspannmål	mk/ha	0	70	128	173	216

Omräkningskoefficienter för djurenheter i de stöd som utgår under övergångsperioden

Mjölkkor	1	Hästar över 6 mån	
Dikor	1	avelssto, -ponny	1
Övrigt nötboskap över 2 år	1	häst av finsk ras	0,85
Övrigt nötboskap 6 mån-2 år	0,6	1-3 år övriga hästar, ponnyer	0,6
Tackor, getter	0,15		

Omräkningskoefficienter för djurenheter i nordligt stöd

Mjölkkor	1	Broiler	0,0053
Dikor	1	Kycklingar	0,0027
Tjurar, övrigt nötboskap över 2 år	1	Broilerhönor, fjäderfahönor	0,026
Tjurar, övrigt nötboskap 6 mån-2 år	0,6	Hästar över 6 mån	
Tackor, getter	0,15	avelssto, -ponny	1
Suckor, galtar	0,7	häst av finsk ras	0,85
Svin	0,23	1-3 år övriga hästar, ponnyer	0,6
Hönor, kalkoner, övrigt fjäderfä	0,013		

P1 = Uleåborgs län: Haukipudas, Kiiminki, Uleåborg, Utajärvi, de delar av Oulunsalo kommun som finns inom Ylikiiminki kommun.

P2 = Lapplands län: Kemi, Keminmaa, Simo, Tervola, Torneå. Uleåborgs län: Hailuoto, Hyrynsalmi, Ii, Kuhmo, Kuivaniemi, Yli-Ii

P3 = Lapplands län: Kemijärvi, Pello, Ranua, Rovaniemi landskommun, Rovaniemi, Övertorneå. Uleåborgs län: Pudasjärvi, Puolanka, Suomussalmi, Taivalkoski

P4 = C3: Lapplands län: Posio. Uleåborgs län: Kuusamo. C4: Lapplands län: Kolari, Pelkosenniemi, Salla, Savukoski; Kittilä och Sodankylä med undantag för de delar som hör till P5.

P5 = Lapplands län: Muonio, Enontekiö, Inari, Utsjoki; delar av Sodankylä och Kittilä som jord- och skogsbruksministeriet har godkänt.

Skärdgård: delar av skärgården i kommuner inom regionerna C1 och C2 som jord- och skogsbruksministeriet har godkänt.

Maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen julkaisuja Lantbruksekonomiska forskningsanstaltens publikationer

- No 70 KETTUNEN, L. Suomen maatalous vuonna 1992. 59 s. Helsinki 1993.
- No 70a KETTUNEN, L. Finnish agriculture in 1992. 59 p. Helsinki 1993.
- No 71 KETTUNEN, L. (ed.). Finnish Agriculture and European Integration. 119 p. Helsinki 1993.
- No 72 AGRICULTURAL DEVELOPMENT PROBLEMS AND POSSIBILITIES IN BALTIC COUNTRIES IN THE FUTURE. Finnish-Baltic Joint Seminar Saku Estonia 1993. 87 s. Helsinki 1993.
- No 73 KETTUNEN, L. Suomen maatalous 1993. 61 s. Helsinki 1994.
- No 73a KETTUNEN, L. Finnish agriculture in 1993. 62 p. Helsinki 1994.
- No 73b KETTUNEN, L. Finlands lantbruk 1993. 63 s. Helsinki 1994.
- No 74 SUMELIUS, J. Controlling nonpoint source pollution of nitrogen from agriculture through economic instruments in Finland. 66 s. Helsinki 1994.
- No 75 KETTUNEN, L. & NIEMI, J. Suomen EU-maatalousratkaisu ja kansalliset tuet. 88 s. Helsinki 1994.
- No 75a KETTUNEN, L. & NIEMI, J. The EU Settlement of Finnish Agriculture and National Support. 91 p. Helsinki 1994.
- No 76 KETTUNEN, L. Suomen maatalous 1994. 62 s. Helsinki 1995.
- No 76a KETTUNEN, L. Finnish agriculture in 1994. 63 p. Helsinki 1995.
- No 77 MAATALOUS TIENHAARASSA. Agriculture at the Crossroads. Lauri Kettusen 60-vuotisjuhlajulkaisu. Lauri Kettunen's Jubilee Publication. 179 s. Helsinki 1995.
- No 78 TUTKIMUKSIA SUOMEN MAATALOUDEN KANNATTAVUUDESTA. Tilivuodet 1991-1993. Summary: Investigations of the profitability of agriculture in Finland business years 1991-1993. 167 s. Helsinki 1995.
- No 79 KETTUNEN, L. Suomen maatalous 1995. 60 s. Helsinki 1996.
- No 79a KETTUNEN, L. Finnish agriculture in 1995. 61 p. Helsinki 1996.
- No 80 MARTTILA, J. The effect of oligopolistic competition on economic welfare in the Finnish food manufacturing. 163 p. Helsinki 1996.
- No 81 KETTUNEN, L. (ed.). First Experiences of Finland in the CAP. 157 p. Helsinki 1996.
KETTUNEN, L. Adjustment of the Finnish Agriculture in 1995. p. 7-25.
HOKKANEN, M., KETTUNEN, L. & MARTTILA, J. Changes in Foreign Trade in the First Year in the EU. p. 27-42.
AALTONEN, S. Adjustment of the Finnish Food Industry. p. 43-56.
HEIKKILÄ, T. & MYHRMAN, R. Food Sector Facing Changes and Challenges. p. 57-68.
RYHÄNEN, M. & SIPILÄINEN, T. Economic Analysis of Finnish Farm Enterprises in the Changing Operational Environment. p. 69-81.
SIKAMÄKI, J. Finnish Agri-environmental Programme in Practice - Participation and Farm-level Impacts in 1995. p. 83-98.
LEHTIMÄKI, S. & LASSHEIKKI, K. Finnish Horticulture within the EU. p. 99-110.
KERÄNEN, R. Integration and Regional Development Policy; Food-chain in Finland. p. 111-121.
NIEMI, J. & LINJAKUMPU, H. Regional Structural Development of Finnish Agriculture until 2005. p. 123-141.
KOLA, J. From the CAP to a RAP. p. 143-157.

